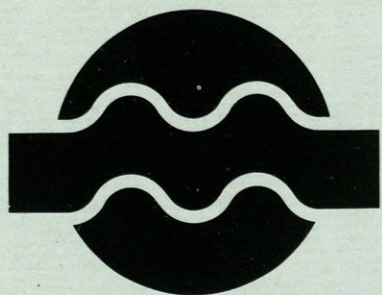

1991ko martxoak 10 — 1.329. zenbakia — 185 pezeta (BEZ barne) / 11 libera

ARGIA

BARTOLO GEUREKIN BETIKO

F.M. 102.6

Lekeition	98.1
Ondarroan	92.5
Markinan	96.7
Aramaion	104.9

BIZKAITA

irratia

***EUSKERAZ BIZKAIKO
IRRATI BAKARRA!***

Hutsa konpondu nahian

OTSAILAREN 10ean argitaratuko ARGIAren 1.326. zenbakian, buts txiki bat egin genuen erre-dakzioko lankideok Gerardo Markuletaren «Euskal Liburugintzaren eguneko zenbait gaitz» titulu-peko literatur erreseina transkribitzerakoan. Besterik gabe, Gerardori bakarmena eskatuz, bonakoa da aldaturik atera eta bonen bitartez zuzendu nahi

dugun kritikaren azken parrafoa:

Liburuaren azalak «Itsa-soaren itxaropena gazia» (sic) dakar, barnean zuzen; kontrazalean egileak jasotako sarien berri, erosketa zerrenda dirudi: 4 Zarauzko ipuin saria, 2 Hernaniko...; Beherago «Kasetaritz saria» (sic-sic) eta «gorostiaren abeti olerkia» (sic-sic-sic). Barrura joaz gero, ditzosozko «Liburu honek... laguntza» jaso du dager, nola ez. Zenbait editoreren axolagabekeria hizkuntzarekiko, ez baina diru errazarekiko;

zuzentzaileen beharra eta eza; literatur sarien inflazio itzela ... Iturberen hitzetan: «Zigarroaren hautsa bezala / erortzen ari da / lizarrondoaren / hizkuntza orlegia».

ARGIA

Zelako mugiro... Bartolo

HAITZ hauen aurrean hitaz oroitzen gaituk Taberna zuloan hire builen oiartzuna ez dek isildu Gazez ilunetan hire amets

eroak amesten dizkiagu Edonon gaudela hire ixkanbila nabaria duk Bi egun luze hire imajina begien aurretik kentzeko beldurrez. Hainbat istorio zikin elkarrekin, hik gusto-k hituen hitz heavyak entzunez, nola ahaztuko haugu, gehiegiegia hintzen, haiz. Dagoeneko hire inguruko izpirituak flipatzen ariko dituk, itxafero mekaniko baten izpiritua haizelakoan edo...

Koadrilakoak

Argia Eguna: balantzea eta sariak

BADA garaia 1990eko ARGIA Eguneko balantze txiki bat egiteko. Azaroaren 25ean ospatu zen egun horretan 121 herrik parte hartu zuten eta 237 mahai jarri zen kalean. 1.300 «Urtekari» saldu ziren, eta 192 lagunek egin zuten harpidetza berria. Emaiza ederra, antolakizunetan ihardun zuten ARGIAren mila bat lagun onek posible egin zutena.

Mahai antolatzaileen artean zozketatutako sariak, 1.316. zenbakian esan genuen bezala, San-

turtzira eta Ermuara joan ziren. Lehenbizikoa, Pariserako Aste Santuko bidaiia, hor argazkian Txindoki bidai-agentziako Andoni Etxeberria eta ARGIAko Jose Luis Olaziregi promozio arduradunarekin ikusten den Ana Monasterio eta Joseba Martinez bikoteari egokitu zitzaion. Bigarrengoa, Arzak-eko afaria, hortxe *chef*arekin azaltzen diren Iñaki, Elena, Gaizka, Rodolfo eta Irenerentzat izan zen. Zorionak denoi, parte hartzaile guztiei esker mila berriz ere.

ARGIA

1.329. alea.

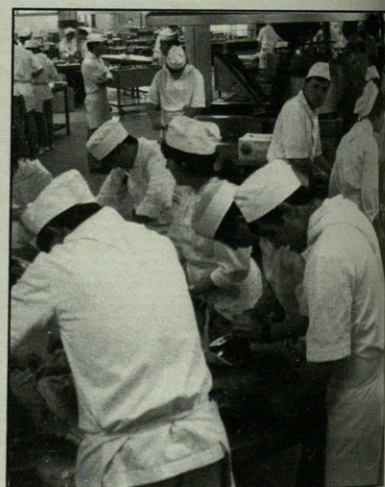
- 6.** Bartolo: 'itxafero' mekanikoa. ARGIA.
- 10.** Politika kronika. N. ARRASTOA.
- 12.** EAJ, EA eta EE udal hauteskunde ondorengo egunetaz. Lehia bizia Hirukoitzaren baitan. B. ARTOLA.
- 16.** Nazioarteko kronika. PABLO SASTRE.
- 18.** Mendebalde garaile atera ondoren. Konponbidearen xakeari txanda Ekialde Hurbilean. XABIER LETONA.
- 22.** Nazioartea ttantaka.
- 24.** Bizkaiko sukaldarik gazteena. PABLO SASTRE.
- 28.** Jean Diharce «Iratzeder»: «Euskal kantua izan da ene eskola». IÑAKI CAMINO.
- 34.** Euskararen alde, Korrika! MYRIAN GARTZIA.
- 38.** Ezgaitu fisikoen integrazioarako, legeria betetzea derrigorrezkoa. PATXI SARRIEGI.
- 42.** Kultura kronika. JOSU LANDA.
- 44.** Musika zinta salduko da «Etorriko haiz nirekin?» nobelarekin batera. Mikel Hernandez: «Liburua bukatzean, gogorik gabe gelditzen naiz». GARBIÑE UBEDA.
- 47.** «Euskal requiem», abesbatza eta orkestra erreflexio poetikorako bidea. J. LANDA, G. UBEDA.
- 50.** Munduaren zabaletik kultura: Bostgarren belaunaldiko zinegile txinarrak. J.M. HERITZ.
- 52.** Kultura ttantaka.
- 54.** Aste giroa.
- 63.** TXT.
- 66.** Arrasate Press: hutsetik ehunera. JOXE ARANTZABAL.

GERRA ONDORENGOAK: Arazo guztiak ez dira gerarekin amaitzen, jakina. Sutan izan den Ekialde Erdiak erdi sutan darrai oraindik. EEBBk Saddam Hussein «pizti beltza» lurperatu badu ere, oraindik arazo frango geratzen da konpontzeke lur eremu hartan. Arazo palestindarrak aterabidea eskatzen du oihuka eta harrika. Zonaldeko aberastasunen banaketa —petrolio funtsean— orekatuagoa ere oinarritzkoa da, duda barik./18

KORRIKA: Badator, badator Korrika 7! «Herriak euskara, Euskaraz Euskal Herria» izango du lema aurtengo edizioak. 2.100 kilometro, Gasteizen hasi eta Baionan amaitu, erreibindikazio eta konsensuaren bidean AEKren urrats berri bat, lasterketa erritmoan./34

SUKALDARITZA: Leioako Unibertsitatean kokatzen den Bizkaiko Ostalaritza Eskolara bisita egin dugu. Bertako ikasle eta arduradunekin aritu gara, eskolaren funtzionamenduaz eta problematikaz aparte, euskal sukaldaritzaren etorkizunaz ere bai./24

BARTOLO: Iñigo Makazaga, 'Bartolo', hil egin zitzaigun auto istripu baten ondorioz. 23 urte baino ez zituen ARGIAko zaraüzta honek. Mila oroitzapen utzi ditu bere ingurukoaren artean, eta ez dira gutxi. Nonnahi utzi ditu lagun handiak Bartolok. Horiengana jo dugu, eta kondatu dizkiguten mila istorioetatik, eta utzi dizkiguten argazkietatik, ondoko orrialdeetan ikusiko dituzunak aukeratu ditugu. **6**

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Juan Jose Petrikorena, Iñigo Makazaga, Pablo Sastre, Garbiñe Ubeda, Alberto Irazu, Eñaut Apaolaza, Patxi Sarriegi, Rikardo Lizartza.

Bilbon: Xabier Letona, Myriam Garcia, Ermiñe Madariaga, Xabier Zabaleta, Jon Olaizola, Jose Mari Egaña, Amaia Nabaskues, Sabino Madariaga, Joseba Azpeitia.

Iruñean: Iñaki Camino.

Iparraldean: Ixabel Etxeberria.

Kolaboratzaileak: Gorka Arrese, Xabier Lekuona, Iñaki Uribe, Joxemi Zumalabe, Pello Zubiria, Josu Landa, Imanol Murua, Luis Fernandez, Mikel Arrieta, Joxan Oiz, Andres Gostin, Joxemi Saizar, Itsaso Fernandez, Arantxa Gutierrez, Bego Montorio, R.M. Sabaris, Patxi Azpillaga, Edorta Arana, Jon Sarasua, Mattin, Asisko Urmeneta, Fernan Goñi, Xabier Lezeta, Enbido, Bota Punttuba, Fermin Muguruza, Jimu Iturralde, Amaia Lasa Alegria, Mikel Antza, Kike Amonarriz, Xabier Oleaga, Jean Louis Davant, Nerea Azurmendi, Carlos Santamaria, Xipri Arbelbide, Emilio Lopez Adan, Xarlo Etxezaharreta, Elhuyar, Eva Olaizola, Juan Mari Arzak, Juan Jose Lapitz, Karlos Argiñano, Txillardegi, Tala, Mikel Asurmendi, Iñaki Uriarte.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Diseinu eta montajea: Xabier Ubeda, Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Fotomekanika: Eneko Abrego, Agus Barandiaran.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Xabier Landa.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: 80-1963.

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria. 114 Postakutxa Bilbo

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63.

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia: ANTZA.

1991. urterako harpidetza sariak (BEZ barne):

Hego Euskal Herria ..	7.450 pezeta.
Ipar Euskal Herria ...	490 libera.
Estatu Espainola	7.450 pezeta.
Beste atzerriak	9.800 pezeta.
Airez	14.900 pezeta.

Bartolo: itxafero mekanikoa

Iñigo Makazaga 'Bartolo', ARGIAko lankidea, auto istripuan hil zitzaigun otsailaren 28an, 23 urte zituela. Zarautarra, langile bizkorra, adarra jotzeko makina, apostu eta festazale amorratua, seduktorea eta egoskorra. Itxafero mekanikoa. Kostako zaigu antzekorik topatzea. Beste omenaldi bat. Ez azkena.

BILBOKO AEKko bulegoan ezagutu-zuen Bartolo Pello Zubiriak, orain 'Egunkaria'ko zuzendari eta orduan ARGIAko kazetari zenak. «Monoziklo baten gainean, bertako pasiloan

gora eta behera zebilen, bisera hori xelebre bat buruan zuela», dio Pellok. ARGIA n hasi berria zen, eta fitxaje ona izan zitekeela esan zion norbaitek. «Arraro samarra» behintzat ba-

zela iruditu zitzaion, «eta lotsagabea». Laguntzaile izatetik Politikako erredaktore buru izatera pasatuko zen gero. «Frenorik gabe bizi zen Bartolo —adierazi digu— bai lanerako eta bai adar jotzeko». Pello Zubiriarentzat adierazgarriena zera da, «gure artean orijinalena eta normaletik kanpoen ateratzen zena izanda, ARGIAren helburu eta lanarekin inork baino hobe konektatu zuela».

Londresetik egin zuen ARGIArako bere lehenengo lana, Ipar Irlandako aber-tzaleekiko elkartasunari

buruz. «Beraiek ez zekitela baina hauek euskaldunak dituk, Sam», esaten zion. Inghaterran berarekin sei hilabete egin zituen Imanol Muruari. «Egunero berritzen ninduen Bartolok, bere ausardia eta inoiz amaitzen ez zitzaion en-er-giagatik», dio Imanolek.

Mont Blanc-eko gailurreraino

Bere Zarautzik hain urrutira egonda ere, beti zuen go-goan bere kuadrila. Hizke-

tarako bere gai faborittoa zen, eta ikusi ez zituztenentzat ere ezagunak ziren Arozena, Ugalde, Urbietta, Kamino, Arana, Agoues eta beste hainbat. Mila istorio kondatu dizkigute kuadrilakoek Bartolori buruz. Itoiz inguruan joan zen Aste Santuko oportetan egin zuena du gogoan Xabier Urbietak: «Zuritoa eta pintxo bategatik hoge metro zabalerako ibaia zebarkatu zuen, alantzez egindako 'zubi' batetik zintzilikatuta».

Ez zen hura Bartoloren apostu bakarra izan. Bilbo-ko Arangoitiko aldapa piniotxiaren eta plato handian igoko zuela esan zuten, berekin zeuden guztiak «hori 'zientifikoki' ezinezkoa zela» erantzun ziotela azaldu digu Xabier Letona 'Ataxi'k. Metro bat bera ere ez zuela egingo ziur zegoen Ataxi. Goizeko zortziretan joan zen Bartolo bere bila, ohetik atera eta aldapa hasierara eraman zuen. «Karrerilla pixkat hartu eta gorantz etorri zen —dio Ataxik—, eta ehun metro egin ondoren, hoge falta zitzaizkionean, erori egin zen, aurpegia zuri zuri eta botaka egiten». Bizikleta gainean galdu zuen apostu bakarra izango zen hura.

Eta bi apostu utzi zituen pendiente. Marino Lejarre-

Txiki-Polit futbol taldean koadrilarekin. Aurrelaria zen, golegile aparta ez izan arren.

Ikaskide eta lagunekin Bilbon, Londreserako bidaiaren bezperako afarian.

«Bartolorentzako izena»

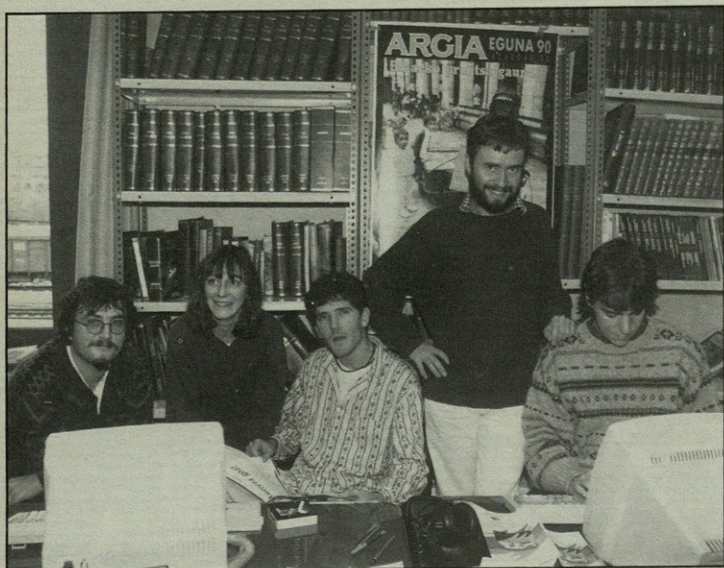
BARTOLORENTZAT, jendeak izen «berezia» zeukan, ez izen normala, «Bartolorentzako izena» baizik. Bere izena ere berak asmatu zuen: anaiaren koadrilan beste Inigo bat zegoela eta, harekin ez

nahasteko beste izen bat aukeratu zuen: Bartolo.

Jarraian, lagunak zenbait izen berezi: Kakauex (Agoues), Mac Ferguson (Arozena), Ale Ale Mitxel (Arana), Janjoxe (Kamino), Balde (Ugalde), So-

tzon (Gotzon), Furia (Uria), Balderrama (Irigarai), Amagoia (Amaia), Mariano (Mari), Elortxa (Elortza), Koreano (Inigo), Belokson (Beloki), Largox (Karlos), Furbio (Urbietta), Disgusto (Juan Agustín), Pribata (Manterola), Olalde (Rauleaga), Jernano (Josu), Tururu (Gereka), Metxa (Txema), Faldo (Al-

do), Leo (Xabin), Guis (Luis), Sam (Imanol), Fines (Ines), Jijiji (Agurtzane), Flori (Lorea), Taksi (Ataxi), Sarakua (Sarasua), Antxaine (Aintzane), Kostito (Gostin), Hosu (Josu), Ziki (Garbiñe), Piter (Piteri), Amaglia (Ereñaga), Peibol (Pablo), Bailo (Bayo), Magic (Eneko), Peilo (Pello), Mutxai (Txumai).

Petri, Garbiñe, Pablo eta Eñaut lankideekin erredakzioan.

Rakel eta Joseba anai-arrebekin Zarauzko Euskal Jaietan.

Vignemale mendi gailurrean 1990eko martxoan. Aldizkariko azaleko argazkia: Vignemale-90, apirila.

Aguesekin Londreseko metroan.

tari *zakila buelta* lasterretan irabaziko zion segurantzaren bezperan sagardotegian egin zuen afarian, Joxean Tolosari bota zion pilota partidurako erronka.

Zarauzko *plaieruak* asko maite zituen Bartolok. Aurralaria zen, Kezka taldean. Azken aldian gol asko sartu zituela esan digu Jon Irigaraiek. «Beno, gol asko sartzen zituela esaten zuen», dio Jonek. Izan ere, Bartolok esaten zuen guztia sinesterik ez zegoen.

Eskerrak Mont Blanc-eko gailurrera Asier Etxeberrira lagun zuela heldu zela. Jon Beloki ere lekuko izan zen. Ez zion bestela inork sine-tsiko. Lehenengo aldia zen elkarri lotuta —kordadan— ibiltzen zirela: «Ez nituan *bitaz fio*», esan omen zioten elkarri Asierrek eta Bartolok Mont Blanc-eko gailurrean.

Euskal presoekiko kezka

Leioako Kazetaritza Fakultatean, Gaddafiren kartel bat zeramala gogoratzen du

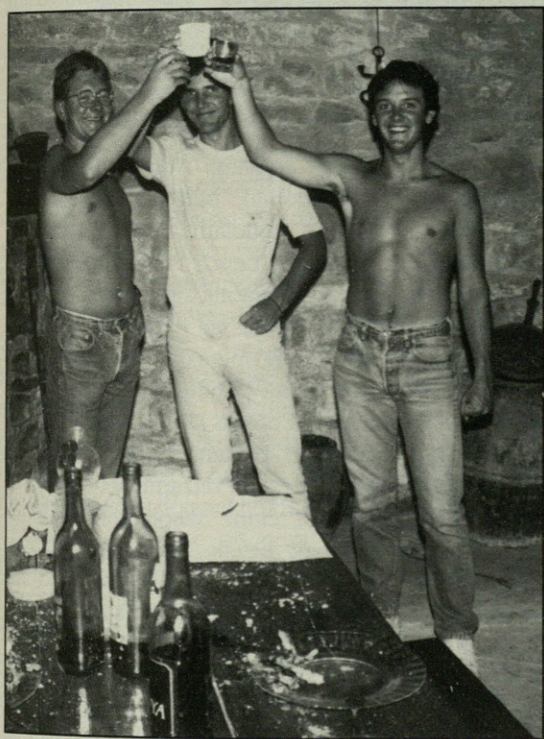
Iñaki Barcena Pentsamendu Politikoko bere irakasleak: «Libia bonbardatu zuten garaia zen bura. Klasean ginela, atzeko ilerako mutil batek noizean behin Gaddafiren kartel bat erakusten zuela obartu nintzen, eta Gora Gaddafi! bat bota zuen azkenean. Grazia egiten zidango mutil bera ikasle asanbladak antolatzen ikustea».

Politikan ardura handia erakutsi zuen Bartolok. Euskal presoekiko kezkak eraman zuen hilabete terdiz «Egin» egunkarian lan egin tera. Euskal presoen sakanaketaren aurkako kanpainaren segimendua egin zuen, Iñaki Altuna «Egin»-eko kazetariak azaltzen digunez: «Lan bikaina egin zuen, eta egunero erotzen zituen Euskadi sekziokoak bere lanekin. 'Bartolo Kongora Bidaltzeko Elkarte' eratu zuten orduan Euskadi sekziokoak. Egin-eko lagunen artean, Josu Muguruza izan zen handienetakoa. Parranda lagun izan ziren biak. Josuren bilketak lur jota utzi zuen Bartolo».

Kamatxoren semea ere

Urbietan Zairetik itzuli zen Zarautzera Euskal Jaiak ospatzeko.

Arozena eta Ugalderekin afalostean: «Ez zegoen Bartolo asetzerik!».

Bartoloren omenaldian ez zen faltatu izan musika, aurreku, bertso, txalaparta, 'itxafero', Eusko Gudariak eta txalorik.

Bartolo, 'itxafero' mekanikoa.

bazen Bartolo. Bere gura-
soen belaunaldikoentzat
Pako sindikalistaren semea
zen, «mutiko xelebre hori,

bai». Ama Juanita azpeitia-
rrak behintzat Iñigo deitzen
zion Bartolori, Rakel, Pello
eta Joseba anaiarrebek be-

zala. Xanti, Estitxu eta Beñat
ilobekin primeran konpon-
tzen zen Bartolo, esaten du-
tenez «beraiek bakarrik

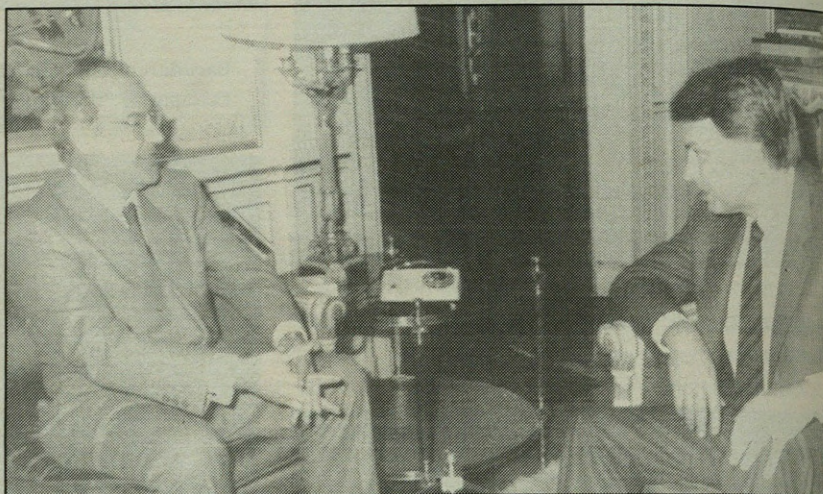
konprenitzen» omen zute-
lako.

Argia

Autonomi eta estatu hitzarmenak

IRITSI Golkoko gerraren amaierak eta estatu espainiarrean, azkenean, burutzear dagoen gobernu krisiak, begirale politiko gehienen atentzioa erakarri badute ere mugaren alde honetan, gertakari ugari iragan da aste honetan. Abaila bizian gainera. Leizarango autobidearen gaineko manifestaldien oihartzuna artean kalean zegoela, Saez de Cosculluela Espainiako ministraria eta Urralburu Nafarroako lehendakaria autobidearen alde mintzatu dira, Itoitzeko urtegiaren proiektu eztabaidatuari ere argi berdea pizten zioten egun berean. Iruñeatik aldegin gabe, EAk iragan asteburuan bere udal arduradunentzat antolatu ihardunaldietan, 45 egunetan Autobidea nork eraiki izatea espero zuela esan zuen Imanol Muñuak, Garaikoetxeak Nafarroa eta Euskal Autonomi Elkarte gerturatzeko marko berrien beharra aipatzen zuen bitartean. Begi onez ikusiko litzateke gai honetan aurrekoan beste arduraz eta premiaz jokatu balute nafartarraren jarraitzaileek.

AUTONOMIA ezberdinen arteko estatu hitzarmenaz aritu ziren pare bat orduz EAEko Ardanza lehendakaria eta Gonzalez presidentea. PSEren

87ko urriaz geroztik Moncloa bisitatu gabe zeukan Ardanza lehendakariak.

kongresuan aurreratu zuen gaia Múgica Herzogek. Hitzarmen horrekin amaituko litzateke autonomien garapena. Hortik aurrera inork ez dezala gehiago eskatu!

Maiatzeko hauteskundeak pasa arte kontu honi helduko ez badiote ere, herritarrak gustora jakingo litzuke hitzarmen berri horren barrunbeak. Múgicak garbi esan zuen Konstituzioari leialtasuna zor zaiola. Manuel Fragak, duela egun batzuk, Senatua-ren birmoldaketa autonomikorako Konstituzioa ikutzearen aukera aipatu zuen ABCn. Hurrengo egunean

bertan erantzun zion egunkari kontserbadoreak, bide horren desegokitasuna argudiatuz, editorial batean. Ez dirudi, beraz, PP eta PSOE esku-zabal daudenik autonomi kontuei buruz. Nahiz eta PPren inguruan hasiak diren operazio ezberdinak kontserbadore periferikoak biltzeko. Arzalluzek berak, Diario 16 egunkarian, ez zuen baztertzen CIUK eta EAJk 93rako estatu hitzarmenen bat burutzea PPrekin. Azkoitiarrak, gainontzekoak bezala, maiatzaren 26an gertatzen denari begiratuko dio aurrena estatu mailako urratsak norekin eman erabaki baino lehen.

UPNk eta PPK, berriz, hauteskundeak baino lehen lotu nahi dituzte gauzak, Nafarroan PSN aginteratu ez dadin. PP prest dago alderdi moduan desagertu eta UPNn sartzeko, estatu eta nazioarte mailan UPN PPren baitan sartuz gero. Jesus Aizpunek ez du azkenengo parte hau nahi eta hordagoa bota dio Alliri nahiz UPNri. Eta honen barruan zatiketa ekar bade-

Autonomia ezberdinen arteko estatu hitzarmenaz aritu ziren pare bat orduz Ardanza eta Gonzalez. PSEren kongresuan aurreratu zuen gaia Múgica Herzogek. Hitzarmen horrekin amaituko litzateke autonomien garapena ●

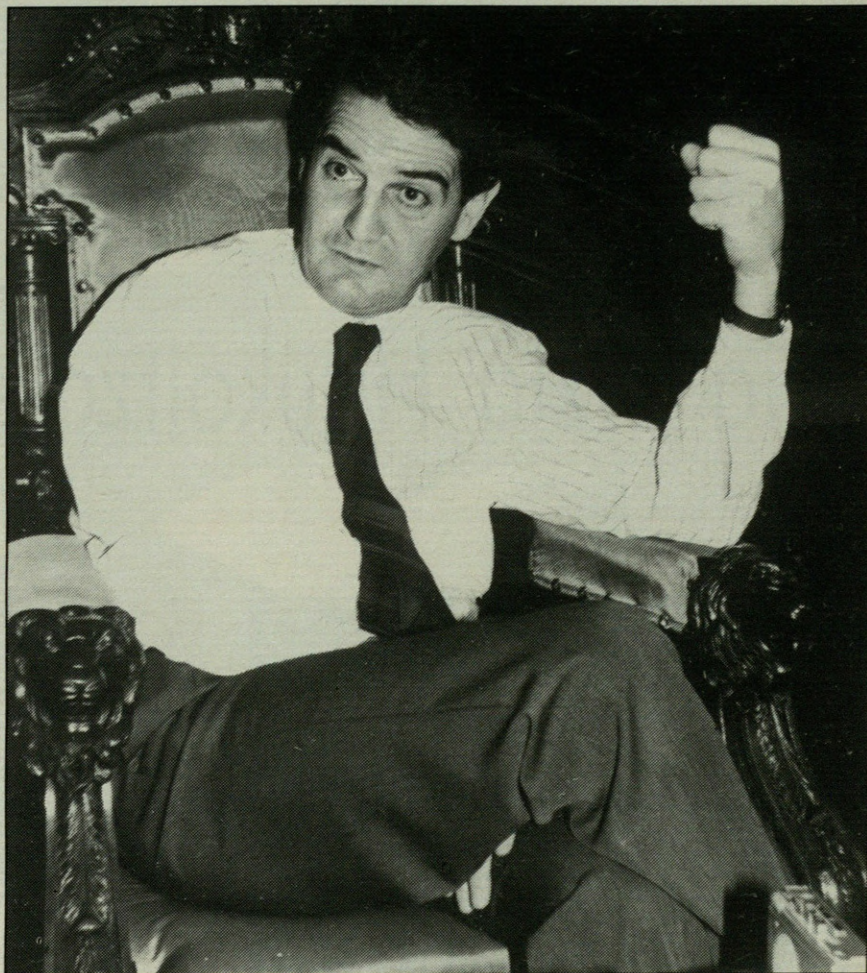
zake ere, estatu mailan interes handiegia dauzka PPK nafartar erregionalista eskuindarrak orain arte bezala bide zidorretik aldegitzen uzteko.

IPAR Euskal Herrian ere ez du autonomia zaletasun handirik erakutsi Marchand barne-saileko ministroak, Baiona eta Uztaritzera egindako bisitan. Bertan behera utzi ditu entitate berezi edo estatuto moduko bati buruz zeuden itxaropenak. Horren ondorioan polizia frantsesaren koartel berri bat iragarri du Baionarako. Bistan da Parisek ere nola ulertzen dituen euskaldunen eskakizunak, autonomia ordez polizia eskaintzen duenean.

Bide horretatik jarraituz gero, aste honetan ere IKK erakutsi du badela, ugaltu besterik ez dira egingo euskaldunen aurkako auziak Parisen. Nahiz eta amaitu berri den honetan, prozesatuetarik hiru aske utzi eta gainontzekoen zigorrak fiskalak eskatutako enpresa erdira jeitsi epaileak.

Hegoaldean berriz, eta Gasteizko gobernu kontseilari berriak aterratzen ari diren heinean, gero eta zakarrago ari da agertzen PSE-PSOE euskarari buruz. Donostiako udal-txean egindako plenoan erakutsitako jarrerak atzera botatzen ditu alderdi horrek berak Gasteizko Legebiltzarrean onartutakoak. Areago, Hizkuntz Politikarako Idazkaritza Nagusiak euskarari buruz har ditzakeen erabaki «gehiegizkoak» usatzearen jarraipen batzorde bat osatzea eskatu du. Hain ezaguna denean Donostiako udal-txean azken lau urteotan hartutako funtzionari berriei ehunetik bati baino gehiagori ez zaiola galdatu euskararen ezagutza, ez dira sinisgarriak horrelako jarrerak... euskaldunentzat. Erdaldunen artean aldiz, badirudi arrakasta dutela eta hauteskundeetarako baliatu nahi dituztela. Ez diezaiegun ordea sozialistei beldur handiagoa izan euskara galtzeari baino!

JARRAIPEN batzordeak modan jarri dira nonbait. Horrelako beste bat

osatzea eskatu du EEK joan den astean gobernu hirukoitzeko alderdien arteko tirabira gehiago ez gertatzeko. Nahikoa lan badauka alderdi bakoitzak bere barruko tirabirak hauteskundeak baino lehen gordetzen gobernuan ere hikamika hasteko. EAJk badauka Bilbon buruko min bat Jose Maria Gorordorekin. Bilboko alkate ohiari EAJk eskainitako postu guztiak hark ukatu eta gero, Arzalluz aurreratu zaio Gorordori esanez alderditik kanpo geratuko dela Bilboko udal-txera aparteko zerrenda agertzen badu. Gorordok, aurkeztuko denik esan ez badu ere, erabakiren bat hartu aurretik egun hauetan gauzak nola doazen begiratu duela eman du aditzera. Jarraitzaile asko dauka Bilbon eta gertatu liteke, Udal-txeaz gain Diputazioa ere helburu izan dezakeen bezala, Euzko Alderdi Jeltzalea ez izatea horretan botuak galduko

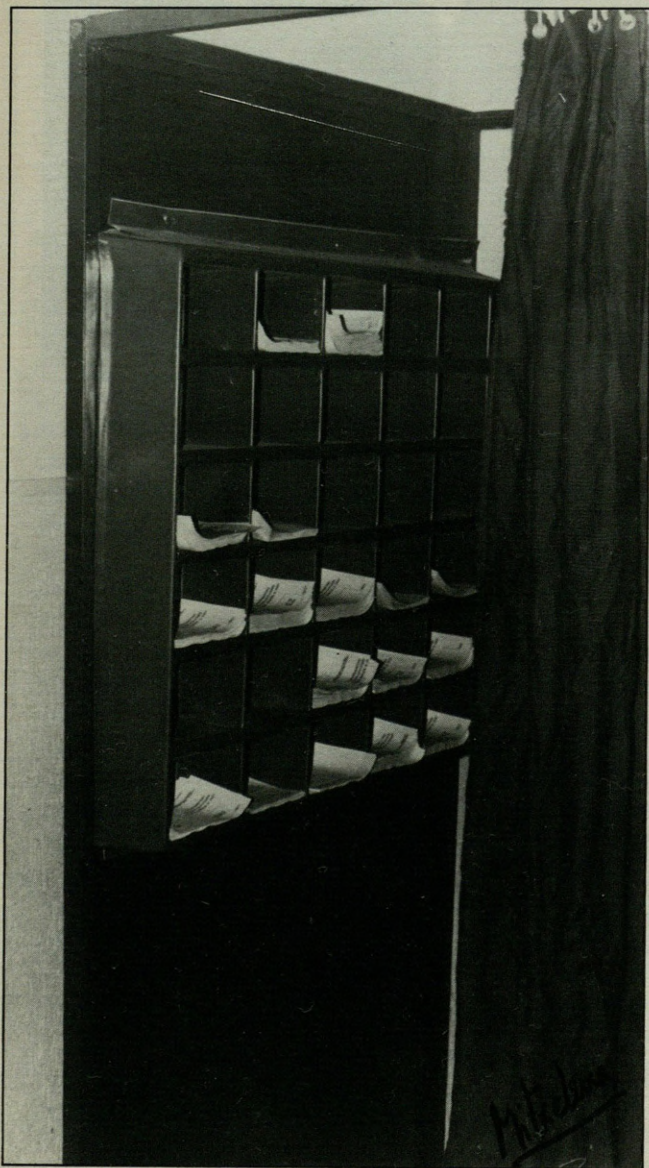
dituen alderdi bakarra.

Lerro hauek amaitzeaz dauzkagula, irakurri berri dugu Mundo egunkarian «sektore batzuk Iñaki Esnaolak dimititzea nahi» dutela. Nondik eta zertatik dimititu aipatzen ez bada ere, Esnaolak berak erakutsia zeukan duela hilabete politikagintza aktiboa bazter batera uzteko asmoa. Txomin hil zenetik lau urte bete berri diren honetan, haren harikoa HBko «gogorrak» omen direnetatik aldentzeko saioak baino gehiago ba ote dagoen laster ezagutuko da. Arzalluzek bezain azkar ez bada ere, HBk jakin beharko luke bere barruko berri eskaintzen Madrilgo prentsak baino lehen. Are eta gehiago, erakusten ari den bezala, instituzioetan gero eta gehiagotan agertu behar badu.

Iñaki Zubiondo

EAJ, EA eta EE udal hauteskunde ondorengo egunetaz

Lehia bizia Hirukoitzaren baitan

J aurlaritzarako gobernu akordio hirukoitza sinatu zenetik iragan dira jada hiruzpalau aste. EAJ, EA eta EE. Zailtasunak iragarri ziren orduan eta jadanik denbora gutxira agerian geratu dira. Udal hauteskundeak gertu direnean atera da eztabaida. Luzatuko al da akordioa diputazio eta udaletxetara? Hautaketa burutu aurretik ala ondoren? Protagonistengana jo dugu azken aste hauetan kaleratutako berri eta surrumurruak zertan datzaten jakin asmoz.

ALDERDIAK udal hauteskundeetarako motorrak berotzen ari dira eta berotze honetan liskarrak gero eta urriagoak dira, azaletik bederen. Bakoitzak bere nortasuna defendatu behar du, besteengandik bereizi, are gehiago koalizio hirukoitzaren alderdien kasuan, eta txikienek nagusiki zehaztu behar dituzte euren desberdintasunak. Oraingoan eztabaida EAk egingo dako proposamenaren inguruan sortu zen, koalizio gobernua udaletxe eta diputazioetara eramatea alegia. Garaikoetxeak berak egin zuen proposamena.

Baina besterik ere izan zen. Eusko Alkartasunak Lasarri eta Hernanin hauteskundeetara zerrenda amankomunetan joatea proposatu omen zion Eusko Alderdi Jeltzaleari, PSOE eta HBri herri horietako alkatetzak kendu asmoz. Horiek aurrera ateraz gero berdin egingo litzateke beste zenbait udaletxerekin, tartean Orereta, Eibar, Pasaia eta Lezo. EAk horiek surrumurruzat jotzen ditu baina EAJk egiazko ahaleginak direla dio. EAJko Gipuzko Buru Batzarreko kide den Jose Juan Gonzalez de Txabarriekin eta EAKo Idazkari

Nagusia den Inaxio Oliveri-
rekin izan ginen bakoitza-
ren ikuspuntua azal zieza-
guten. Oraindik alderdi bien
arteko harremanak guztiz
finak ez direla antzematen
da nabarmenki.

Proposatua buelbaka

Txabarrik dioenez ofizial-
tasunez egin ziren gauzak,
«Lasarte eta Hernaniri da-
gokienean bederen, ofi-
zialki adierazi ziguten ea
alderdi biak zerrenda ba-
terakoi batean elkarrekin
joango ginen. Horretarako
prest ginela adierazi ge-
nien, eta EAJkoak izango
ez ziren bautagaiak inde-
pendiente moduan joan
zitezkeela ikusten genuen
gainera. Horretarako bi
baldintza jarri genituen:

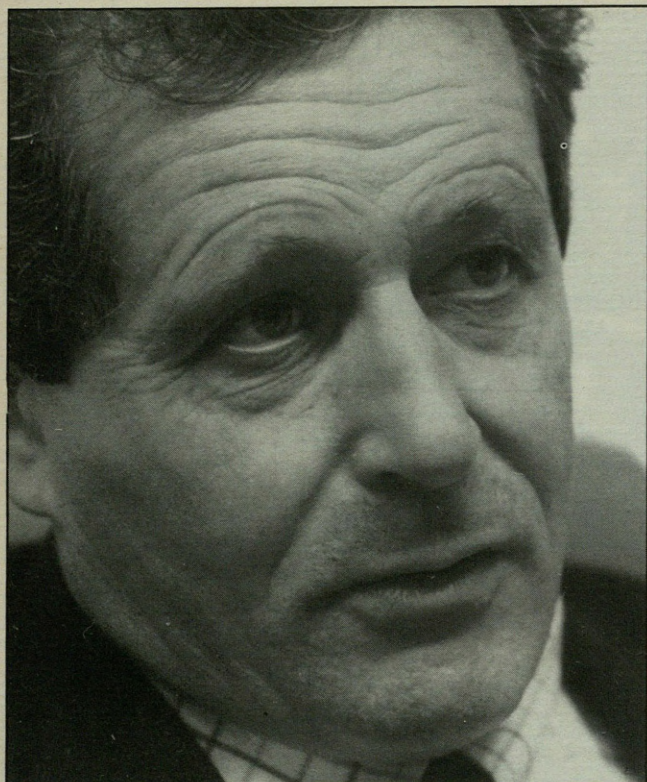
*programa amankomuna
lortzea eta izen bakar ba-
ten pean ateratzea, hau da,
EAJren izenarekin baina
programa amankomuna-
rekin. Eak adierazi digu-
nez programarenarekin
ados daude baina ez izena-
ren kontuarekin». Txaba-
rrik dioenez hori horrela
izan da «eta horrela esaten
ez badute eurek jakingo
dute zergatik den. Bere es-
trategia da. Proposamen
serioa izan balitz aurretik
mamitu egingo litzateke*

**■ GBBko
Txabarriren ustez
gobernu hirukoitza
oxigeno bultzada
baino zepoa izan da
EArentzat ●**

*alderdien artean, baina
Eak badu joera alderdie-
kin bitzegini gabe gauzak
prentsara zabaltzeko. Pro-
gramen gainean egiten
dira akordioak, eta horre-
tan ados badaude eta des-
berdintasunik ez badago
aztertu beharko du zer
arraiotarako sortu duen
beste proiektu politiko
bat. Herri honetan alderdi
abertzale demokratikoa-
ren ikurra EAJ da, dudarik
gabe. Indarrak batu behar
dira horretan edo bestela
proiektu politiko desber-
din bat sortu».*

Oliverik bere aldetik
erabat gezurtatzen ditu
Txabarriren berbak. «Guk
ez diogu inori proposa-
men formalik egin. Aspal-
ditik esan genuen Jaurlari-
tzan gobernu hirukoitza
gauzatzen bazen komeni-
garria izango zela hitzar-

**Hirukoitzak irrifartsu
ekin bazion ere bidean
zailtasun ugari iragan
beharko ditu, eta
hauteskunde giroak
areagotu egingo ditu.**

Oliveri baikor agertzen da udal hauteskundeen aurrean.

Txabarri: «Jaurilaritzara joan diren guztiak ESElkoak dira. Ez al du ESEl EA jan?».

men hori udaletxe eta diputazioetara eramatea, egin beharreko guztia modu koberenteago batean burutzeko. Hori eritzi bat izan da, egin dugun gebiena eritzia azaltzea izan da». Proposamena Gipuzkoarako bakarrik egitea harrigarri ez ote den azpimarratu zaionean Oliverik gaizki-ulertze bat egon dela diosku, «Agian Gipuzkoaz bitzegin da batez ere guk bor dugulako nagusiki gure ordezkaritza baina, noski, hori gero alde guztietara zabalduko litzateke. Esango nuke agerpen hori inboluntario izan dela». Lasarte eta Hernaniren kasuak aitatzen dizkiogunean surrumuruetan uzten ditu kontu horiek, «Beste leku batzutatik ere etorri zaizkigu horrekin —ez gure jendea, batez ere besteak— baina horiek batez ere herrietako kontuak dira. Guk exekutiban ikutu ere egin ez dugun gai bat da. Garaikoetxearen proposamena hauteskundeak igaro ondoren egin beharreko akordioak dira eta ez aurretik. EAjk eta EEk surrumurru bati eman diote ezetza».

EErentzat zientzia fikzioa

Luskadiko Ezkerreko bozeramailea den Xabier Markiegik ere argi uzten du bere alderdia bakarrik aurkeztuko dela udal hauteskundeetara. «Salbuespenen bat izan liteke agian, baina izatekotan herri txikiren baten izango litzateke, guk indarrrik ez dugun lekuren bat eta nolabaiteko hauteskunde bilkuraren bat eratuz gero, orduan agian bai». Hauteskundeen on-

doren koalizioak egiteko prest agertzen da, beti ere lortutako emaitzak mahai gainean daudelarik. Bere esanetan begi onez ikusten dute diputazio eta herri garrantzitsuenetan Gasteizko gehiengoaren antzeko indarretara jotzea, «homogeneoagoa bait litzateke. Baina horrek ez du esanahi derrigorrezkoa dela gobernu hirukoitzaren ki-deen artekoa beharko lukeenik, posible da beste norbaitekin beltzea akordioen batera. Horregatik diogu Garaikoetxearen proposamena zientzia fikzioa dela guretzat. Hirugarren kongresuan erabaki genuen hauteskunde aurretik ez ginela inorekin joango, Europako hauteskundeekin salbuespenarekin».

Markiegik dioenez EArren aldetik azken astetan gobernakideak zirikatze-ko joera bat izan da. «Lehenik EAK bere sena-

«Nik uste dut EAK —Gipuzkoan aukera handiegirik ez duenez— gurekin gobernatzeko prest izango dela» ●
INAXIO OLIVERI (EA)

torea lortu ez duelako agertu dakexu eta bonetan guk gauzak garbi: demokrazian gauzak botoz lortzen dira, ez bestela. EAK, Joseba Azkarragaren, ahotan gogor salatu zuen bere gobernakideen jarrera, senatoreen kontua akordio hirukoitzaren barne zegoela eta. «Gure ustez —zioen Azkarragak— lehen tasu-

nezkoa da bitzarmenduta-ko gobernu programari atxikitzea baina Eak kontutan izango du egoera talmalgarri hau». Juan Jose Pujana, beraz, leku barik geratu zen senatuan.

EEren ustez Golkoko gerraren kontua izan zen biga-

■ «Izango al zen Murua Eako hautagai Autobiderik izango ez balitz? Berak badaki ezetz» ●

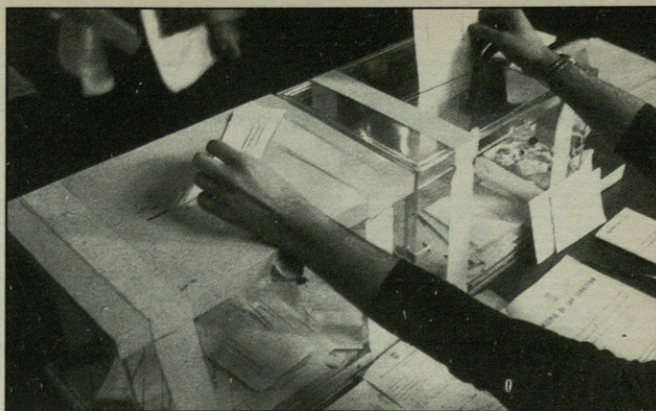
J.J. TXABARRI (EAJ)

ren elementu zirikatzailea, «EAJ barregarri uztera joan dira eta». Eta hirugarrenik «inolako kontsulta eta tanteorik egin gabe publikoki hauteskunde aurreko koalizioak bultzatu behar direla kaleratzen du, erronka modura luzatuz gainera. Zirikatze honen

atzean norbait urduri jarri nahi izan dutela iruditzen zait, bainanik uste beraiek direla urduri daudenak. Gobernua osatu ostean nolabaiteko desmarkea egin nahi izan dute». Bi alderdien artean —EAJ ea EA— omen dagoen desberdintasuna agertu nahi da bere ustez, Eak batasuna nahi duela eta EAJk ez agertu nahian ari direla hain zuzen. «Kalkuladora hartu eta botuak batzen dituzte, gauzak horrela egingo balira bezala. Hortara jokatuz gero guk ezkerretik botu asko galduko genuke eta EAJk eskuinetik. Baina matematikak ez du hala-koetan balio».

Oraindik liskarrak EAJ eta EAren artean

Gobernura elkarrekin abiatu badira ere, oraindik nabarmenak dira bien arteko

Hauteskundeak gertu mingainak ere zorrotzen ari zaizkie politikoei.

liskarrak. Batak berehala aprobetxatzen du edozer gauza besteari posizioak irabazteko. Gipuzkoan batik bat, «borroka» gogorra da, gehien bat EAK lurralde horretan defendatu behar duelako bere posizioa eta EAJk —bertan gose denborak igaro ondoren— posizioak berreskuratzen ari dela ikusten duelako. Zera dio Txabarrik aferaz, «EA eta EAJren arteko liskarra hauteslegoak argituko du, EAK behera egin bait du eta alderdiak pixkanaka gora. Sinesgarritasuna lortu dugu, orain arte egindako kalkulo guztiak betetzen joan direlako. Gipuzkoako lehen indarra HB izango da baina gure datuen arabera gu bigarrenak eta EAri trainera edo zia boga bat aterako diogu».

Oliveri ez dator bat Txabarriekin, ez hauteskunde dato kontuetan eta ezta liskarrei ematen dion tonuaren inguruan. «Gure datoen arabera gora egingo dugu eta, beraz, Gipuzkoan guk zuzenduko ditugula instituzioak. Nik uste dut EAJk Gipuzkoan aukera handiegirik ez duenez gurekin gobernatzeko prest izango dela. Bestalde, alderdi bien arteko gatazka garaia dagoeneko gaundituta dagoela uste dut eta, orain, bi alderdi desberdinek izan

ditzaketen desakordioa eta eztabaidak ditugula, besterik ez». Alderdi bien arteko lehia biziaren adierazle bata eta bestearen arteko berbak. Txabarriren datoen arabera Oliveri oker ari bada ere «Orain ikusiko da benetan Hirukoitzaren EA-arentzat oxigeno bultzada izan den ala zepo bat. Nik uste eta datuek dauden bezala zepo bat izan dela. Kasualitate batez EAK Gipuzkoan gora egingo balu, gobernu bitzarmena PSOErekin egin behar genuela ziotenei eman beharko diegu arrazaoia. EA barruan zatiketa handia dago, galdetu bultzagileei bestela. Jaurilaritzara joan diren guztiak ESEIkoak dira, ez ote du ESEIk EA jan? Izango al zen Murua Eako hautagai Autobiderik ez balego? Badaki berak ezetz». Hauteskunde usaia, duda barik.

B. Artola

Oharra

Testuan agertzen diren elkar hizketak Iñigo Makazaga 'Bartolo'k egindakoak dira, eta berak sinatzen zuen bezala egin dugu. Haiekin erredakzioan burututako erreportaia dugu honako hau.

Markiegiren ustez azken asteetan EA EAJ zirikatzen ari da.

Txintxilikako arazoak

IKARAGARRIZKO arrakasta bildu du Washingtonek Golkoko berrogei egunetako gerran. Juxtu Mosku (aliatu handia, nahiz ahula) tropa multinazionalen Irak barnerako sarrreraren norainokoaz kezkatzen hasi zen momentuan, gainera, asmatu zuten ofentsiba gelditzen buruzagi amerikarrek. Esatea dago iparramerikarrek helburu guztiak bete dituztela —Gorbatxoven lur-ofentsiba aurreko bake plana izan zuten azkeneko «mehatxua», baina aise ber-bideratu zituzten gertakizunak, soviatarrek, egia esatera, nahiko barregarri utziz.

Saddam Husseinek helduko ote zion botereari Bagdaden, izan da joan den asteko inkognita nagusia. Eta ez dio helduko, amerikarrek azkeneko

apostua ere irabaziko badute. Estrangulamendu ekonomikoa dator, bestela. «Saddamek segitzeak garaipena lainotzen» bait du, Bushek esana. Baina orduan, errekanbioa? Bila dabilza behinik behin, anartean desinformazioa —zer besterik espero genezake? Ala egia izango da Hussein Aljerian, SESBen edo Mauritania batesa bilatzen aritu dela? Eta orain bapatean errejimenaren aurkako manifestazioak udaberriko zizak bezalaxe ugaltzen ari direla Irakeko hirietan? Litekeena.

Noski, irakiarren desinformatzeko estiloa txundigarriagoa da: «Irabazi dugu» esanik, Husseinek boterea modu grotesko batean maite duela bai-zik ez du erakusten. Baina, aldebate

interesantea izango litzateke, esate batera, hemen irentsi ditugun gerra argazkien azterketa arretatsua: zein hil den (inor gutxi), zeinek hil duen (irakiarrek, kuwaitarrak), zeinek egiten duen negar (amerikarrek).

Horratio, badirudi laster nola halako biktima balantzeak egin ahalko direla. Zifrarik erabiliene arabera, 500 edo 1.000 irakiar bakoitzeko aliatu 1 hilko zatekeen; bagenekien gerra honen galtzailerik handiena Irakeko herria izango zela. Garailetan, Ahalguztidunaz aparte, Israel gertatu da esfortzu gutxiz garaile, eta aliatu europarrek nork bere zaflatxo eraman-go du etxera. Saudi Arabiarekin bapatean gerran parterik aktiboena hartu duten Estatu arabiarrek, hau da,

Arabiar pobre, baztertu, erradikaleei otoitzaren babesa apenas besterik gelditzen zaie.

Egypto eta Siria, batez ere bigarrena, desorden berrian erlatiboki bazter-tuta suertatuko direla inpresioa ematen du.

BUSHEK hiru arazo aipatu ditu hemendik goiti mintzatu beharrekoak: palestinarrarena, Libanokoa, eta Irakek jokatu behar duen rol berriaren gainekoa. Honenbestez, hirugarrena ematen du dela konpontzen erraxena (!) Libano, batipat gehiegizko nahikundeak izan litzakeen Dimaxk neutralizatzeko erabiliko dutela dirudi.

— Mosku, EEBBen menekoegia gertatzen ari zen. Saddam salbatuz, amerikarren garaipena kamus dezakete. EEBBek onartuko ote dute soviatarren arrakasta? ●

Baina Palestinaren inguruan izango dira, epe erdi batera, diplomazia joan-etorri ugariak. Pieza batzuk mugitu beharko ditu, bederen, Mendebaldeak, arabiarren artean sinisgarritasun apur bat berreskuratzeko-tan. Puntu zail bat, horretaz, herri palestinarraren ordezkaritzaarena da. Israelek lurralde okupatueta bu-ruzagirik moderatuenak hautatuko litzuke solaskide bezala, baina palestinarrek PAEz beste ez dute inongo aitzindariarik onartzen. Harrigarria badirudi ere, betiko gizona, erdiko gizona, Arafatekin hitz egin beharko du, hitz egin gura duenak.

Pablo Sastre

Nadia Zamkova, lagun errusiarrari, gutun irekia

K AIXO Nadia:

Aste honetan oroimenean eduki zaitut oso. Zure nazioan gauzak nahastuta daudela eta. SESB osoan, kontraesanak pilpilean agertzen dira.

Langabezia geratu zarela esan didate. Ekialdeko errejimen sozialistetan ez zenekiten hori zer zen. Hemengo Estatu funtzionarioei ere gertatuko balitzaie ezin lukete imajina. Administralgo publikoak ematen duen segurtasuna galtzea ulergaitza da, edonon.

ANTZA denez, burokrata zahar eta berrien arteko lehia ez du bide onera ematen, sozial eta ekonomi arloan arazoek konponezinak dirudite. Hemendik ere, Gorbatxov-ek nazioarteko politika oso lagungarri eta pakezale (Nobel eta guztiz) egin duela entzuten da, barruan aldiz fruitu handirik ez. Kolpe militar atzerakoiaren arriskua gero eta handiago ikusten duzue, ezta?

Ez zarete herrialde pobre bat; kontu askotan aberatsak, baina plangintza ekonomikoak porrot egin du. Burokrazia eta merkatu beltzaren eraginez populazioaren oinarriko kontsumoa ez da asetzen, etxeetara emaitzarik ez da ailegatzten. Ejertzito erraldoia daukazue eta gudariak ez omen dabilta oso kontent.

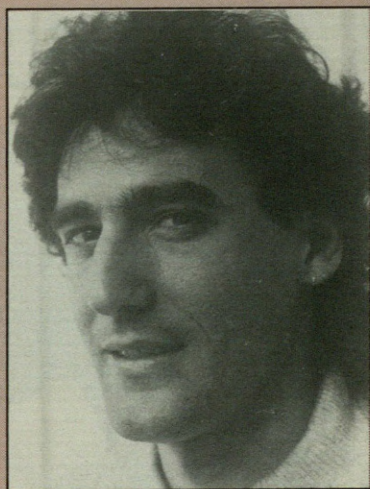
Errepublikak batzuen independentzira gogoak arazo larriena dela ematen du. Zuek eta guk harro-harro beti esan dugu, Sobietar Batasunak zeukala konstituzio ia bakarra, non autodeterminazio eskubidea bermatzen zen. Oraingoan, Baltikoko errepubliketan independentzira ahotsak ozenki ari dira. Eta Moskuk indar militarra, Ejertzito Gorria alegia, besterik ez dauka mugimendu hauek geldiarazteko.

Zuk esaten diguzu, han nazionalismo, arrazakeria eta xenofobiaren parekoak direla. Estonia, Letonia edo Lituania kapitalismoaren berreskurapena soilik bilatzen dutela.

NADIA, nire ustez herrialde hauek 20 urtetako independentzia ezagutuz gero (1920-1940) bere buruaren jabe izan nahi dute berri. Guk bezala. Eta zuk miresten gaituzu.

Kapitalismoak sozialismo burokratikoaren erdua gainditu badu ere autodeterminazio eta errepublika libreena ez. Monopolio eta sistema zentralista-uniformitzaileen desoreka, herri txikien dema dugu.

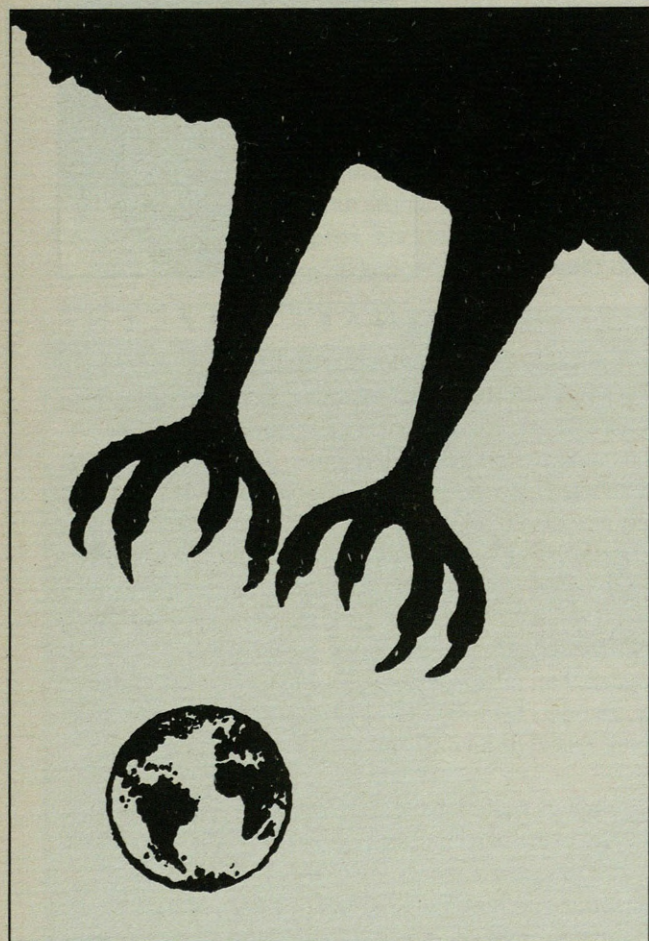
Besarkada bat.

IÑAKI BARCENA

Medebaldea gerratik garaile atera ondoren

Konponketaren xakeari txanda Ekialde Hurbilean

Nazioarteko orden berria dela eta nagusienek gogor dihardute ganorazko posizio bat izateko.

Gerra bat amaitu berri denean bigarren «gerra» bat geratzen da Ekialde Erdiko lurraldeetan. Zailena. Zonaldean benetako bake iraunkorra posible egingo duten arazoei aterabide bat ematea alegia. Arabiarren asmo eta gogoetetan oinarritutako bakea. Bestela historia errepikatuko zaigu. Errotik konpondu gabeko arazoak bost edo hamar urtera beste Saddam bat ekarriko luke.

PALESTINARRAK, petrolioaren kontrola eta berorrek emandako aberastasunak, jauntxokeriak, kurdoak, porrotaren samina, mendeku gogoak... Arazo handiegia. Zer geratuko da Saddam Husseinek? Zenbat denbora izango dira bertan amerikarrak? Nondik nora aterako da orain Israel? Eta Irakekin zer? Europa eta Sobiet Batasunak ze eratara jokatuko dute orden berriaren aurrean...?

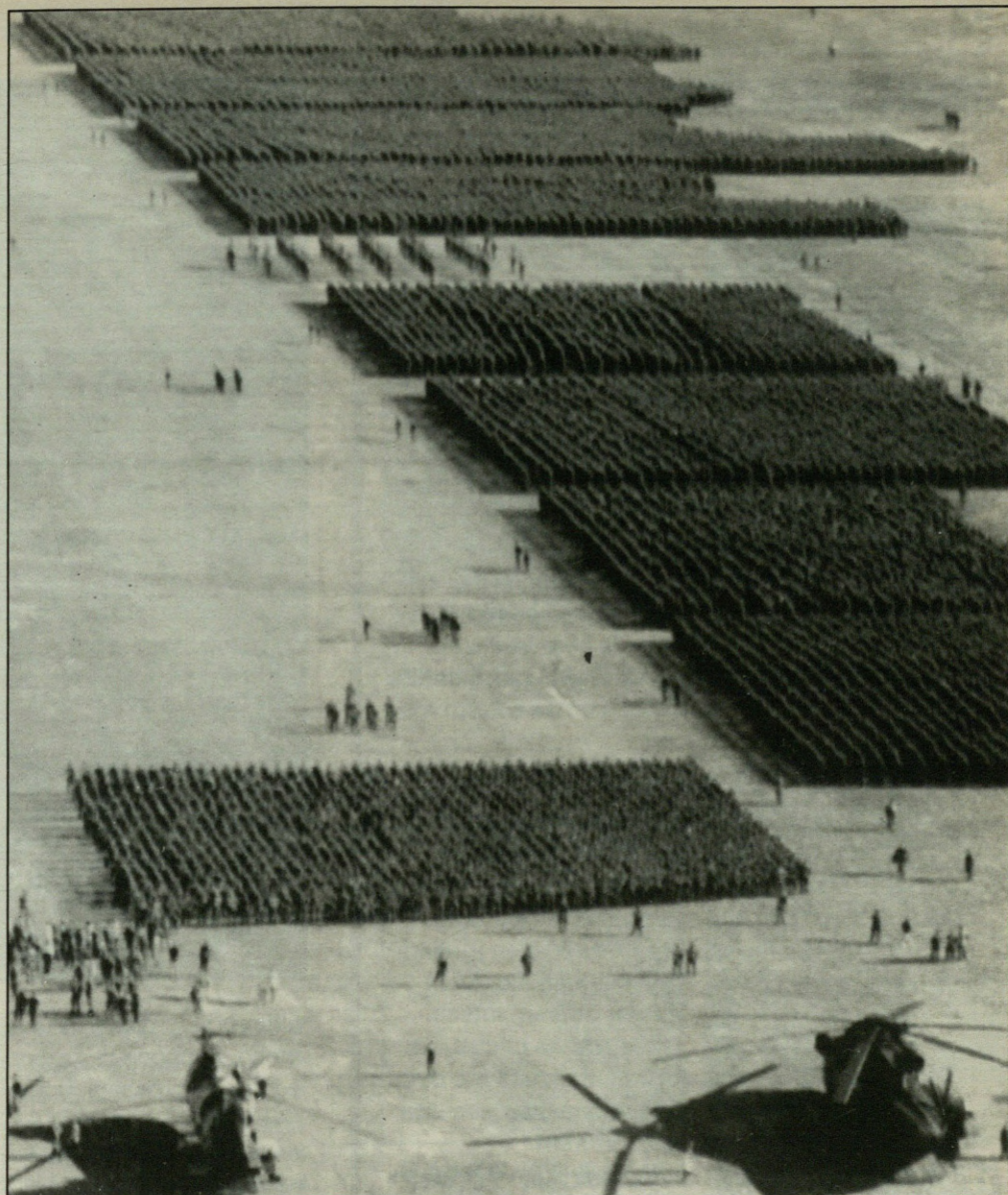
Estatu Batuek printzipioz nahi zutena lortu dute,

munduko energia gune oinarritutako orden berriaren buruzagitza. Sobiet Batasunaren gainbeheraren ondoren munduko erraldoi bakar gisa geratzen bazen ere, ekonomikoki sofritzen ari den atzerakaldiak arriskuan jartzen du bere buruzagitza, militarki indartsuena izan arren ekonomia gogor batez lagundurik ez bada, jai du. Alemania eta Japoniak lehia bizia egin diote eta EEBBek bazuten zerbaiten beharra bere lekua eta nazioarteko buruzagitza gezurrezkoak

ez direla agertarazteko. Kuwait, azken finean, primeran etorri zaion arazoa da. Iparramerikarrek Vietnamekoa ondo ahaztuta zuten ala ez frogatzeko aukera ezinhobeia izan da, eta frogatu ere ederto frogatu da ia ahaztuta dagoela eta EEBBek ikaskizun ugari atara zutela gerra hartatik. Komunikabideak eta eritzi publikoaren kontrol alorrekoak ederto beheinik behin.

Palestina eta Israel

Arazoen erresuma den Ekialde Erdiarentzat Palestina da etorkizuneko giltzarria. Sadami ondo zetorkion palestinarren arazoa eta berorretaz baliatu nahi izan zuen masa arabiarra bere alde izateko. Israel bera ere gerra honetatik ezin hobeto atera bada, nahiz eta beldur apur batez begiratzen dituen datozen hilabeteak, jakin bai bait daki arazo palestinarra taula gainera aterako dela. Isaac Shamir lehen ministroak iragarri du jada ez duela PAErekin inongo negoziaketarik burutuko. Frantziak eta Sobiet Batasunak proposatzen duten Nazioarteko Konferentziak ez du hitz egin nahi ere. Bere bidea duela bi urte James Bakerrek markatutako bidetik abia liteke, hots, epe laburrean okupatutako lurraldeetan udal hauteskundeak burutzea, baina

PAEren partehartzea barik. Ahoz ezik herri arabiarrek, indartsuenek bederen, arazo palestinarra ahaztua bide dute eta gatazka honek zabaldutako etenarekin denbora luze batez ahaztarazteko arriskua du.

Eta Irak zer?

Nola eraiki erabat suntsitua geratu den herria? Nork aterako du zulo beltzetik ehundaka mila milioi tonelada bonba jaso dituen herri hori, historiako bonbaketarik izugarrienak? So egile guztiak datoz bat Sadamek ez duela iraungo esatean, dagoeneko su etena hasi eta bi

egunetara Sadamek exiliko bidea hartu zuela kale-ratu zen, Aljeriarako bidea hain zuzen. Sadamen oposizioa prestatzen ari da jadanik botereari heltzeko, baina talde desberdinen arteko saltsak ez dira nolanahikoak. Gutxiengoa izan arren sunitak daude boterean duela zenbait hamarkadatatik gaurdaino. Berez txiitak dira gehiengoa, baina saltsa ez da edozelakoa, komunistak, txiitak, irakiar nazionalistak, kurdoak, aurrerazaleak, integristak, interes ekonomikoek —petrolioak— erakarrirako pertsona edo taldeak... Damas-kotik zuzentzen dituzte euren estrategiak oposizio

Golkoratzea bost hilabetetan burutu bazuten ere itzulera denbora bikoiztu egingo da seguruenik.

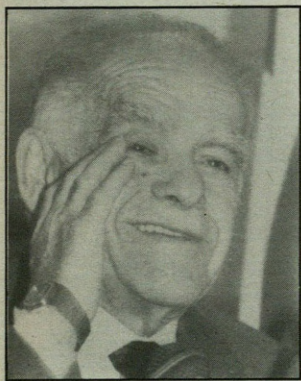
Arazoen erresuma den Ekialde Erdiarentzat Palestina da etorkizunerako giltzarria ●

GEORGE BUSH

erabaki gaitasuna. Reaganen itzala izan zenak gainditu du jadanik hura.

Eskutan du jada 1975ko lehendakaritza, tarte honetan huts biziki gogorrik egiten ez badu bederen. Nazioarteko ordena berriaren ateak zabaltzeaz gain, berorren buruzagitza lortu du. Mundua bere kontrolpean du, nahiz eta une latzak ere iragarriak dituen EEBBk. Bigun hasi ei zen apur-apurka sendotuz joan da bere irudia eta

ITZAAK SHAMIR

daiteke. Posizio ezinhobea hartzen du palestinarrek izan beharreko balizko negoziazioetan.

Gerran zuzenean parte hartu gabe irabazleatariko bat dugu. Intifadaren errepresioagatik nazioarte mailan erabat kaxkarturik zuen irudiari buelta eman dio. Scud misilei ez erantzutean piztia aberea bihurtu da. Ekonomi aldetik ere diru kopuru ederrak jaso ditu Zenbait herri arabiarrekiko harreman zabaltzea bat gerta

MENDEBALDEA

atera da berriro ere garaile. Arras garatutako teknologian oinarrituriko botere militarra erakutsi dio munduari. Azken mendeetan inposatu duen nazioarteko ordenari aurre egiteak zer suposa dezakeen argi eta garbi utzi du. Aberastasunen banaketa eta Herriei zor zaien begiruneari seriotasunez heldu beharko die egoera errepika ez dadin.

talde eta alderdiek eta euren arteko konponbiderik sortzen ez bada behinik behin, aski zaila dute zerbait egitea. Iraken libanizazioaren beldurra aipatu izan da baita ere. Baina mendebaldeko indarrei ere ez zaie komeni erabat ahula den Irak bat. Erdi mailako indar bat komeni da, zonaldeko estatu batek ere ez dezala eduki beste estaturen bat erasotu eta menperatzeko indar nahikorik. 300 mila pertsonako armada nahikoa litza-teke helburu horiek aurrera eramateko.

Eta herri arabiarra?

Egipto eta Iraken artean egon izan da Herri Arabiarren buruzagitza kulturala zuzentzeko borroka. Iran eta Arabia Saudiarraren artean buruzagitza erlijiosoa-

gatik egon izan den bezala. Irani dagokionean ederto atera da gatazkatik nahiz eta barnean dituen arazoetariko batzu ageriago utzi dituen. Rafsandjani lehendakaria eta Ali Jamenei buruzagi erlijiosoaren arteko ezberdintasunak hain zuzen. Atzerriarekiko jarrera zabalagokoa lehena eta itxiagoa eta integristagoa bigarrena (azken honek gerra santura deitu zuen populazioa).

Egipto ezin hobeto atera da gatazkatik. Batetik arabiar munduan izan ohi duen lekua (Camp David-eko akordioekin galdutakoa) berreskuratu du neurri batean, eta bestetik bere kanpo-zorraren diru kopuru oso handi bat barkatua izan zaio nazioarteko indarrean horren ttinko parte hartzeagatik. Siriak ere ez du negar egiterik; bere etsai politiko funtsezkoena deuseztua, bere nazioarteko

irudia berreginda (mende-
baldeko estatuen aurrean
batez ere, horrek dirula-
guntzei dagokienean esan
nahi duen guztia erekin) eta
Libanoko kontrol erabate-
koa.

Arabiar Ligaren etorkizu-
nari begira aurretik ere bere
osasuna ez bazen batere fi-
na, orain hil zorian geratu
da. Jarrera mesfidakorrak
areagotu besterik ez dira
egin gatazkarekin. Euren
gauzak bakarrik konpon-
tzeke gaitasun eza ageri da
berriro ere. Galtzaile atera
direnek eman beharko dute
amore azkenean, eta seguru
asko lehen urratserako ez
legoke txarto gatazkaren
hasieran Ligak ahobatez
Kuwaiteko inbasioaz egin
zuen gaitsezpena.

Akats handiegiak burutu
ditu Sadamek. Arabiarren
indarra eta batasuna larretsi
zuen eta ezin izan zuen ara-
biar populazioa gerra san-

**Irak eta Kuwait
berreraikitzeak kostu
ekonomiko handia
izango du: gutxienez 20
bilioi dolarrekoa izan
litekeela kalkulatu da.**

tuan altxatu. Berdin Sobiet
Batasunarekin, Estatu Ba-
tuen aurrean galga gisa fun-
tzionatuko zuela pentsatzen
bazuen errotik erratu zen,
dagoeneko Sobiet Batasu-
nak ez bait du indar nahi-
korik. Palestinarrez gain
kurdoek ere berdin jarraitu
beharko dute, estatutik ga-
be. Gatazka hasieran espe-
rantza txikiren bat izan ba-
zuten ere, gerrak aurrera
egin ahala gero eta garbiago
geratu da oraingoan ere jai
dutela. Betiko galtzaileak.

Xabier Letona

G A L T Z A I L E A K

SADAM HUSSEIN

bestearen atzetik. Horrenbeste sarraski burutu ondoren
bera izan da sarraskitua. Bera baino bere Herria.

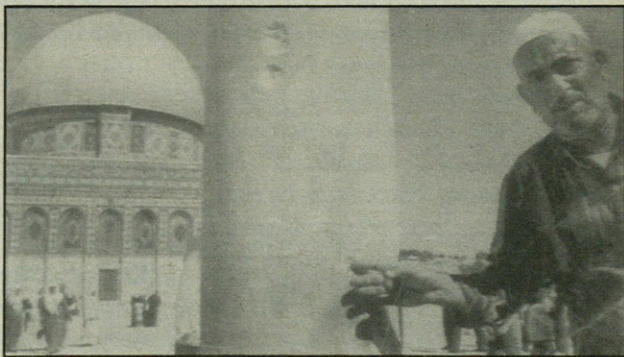
Estrategia eta barriketak
ez diote balio izan
munduko potentzia
ahalmensuenen aurrean.
Herri arabiarren aurrean
denboraz benetako lider
bat izateko denetarik
zuen, petrolioia, armada
handi bat, aliantza
egokiak... Munduak
gertatutakoa ez zuela
bahimenduko uste zuen.
Horrekin jokatu zuen
etengabe. Akatsak bata

IASER ARAFAT

Mendebaldeko botere guneetan intifadarekin
irabazitako konfidantza maila ere erabat galdu du.

Ez zuen apostu ona egin
PAEk (Palestinaren
Askapenerako
Erakundeak) Sadamekin.
Zerbaiten beharra zuten
palestinarek eta
luzatutako lehenengo
sokari heldu zioten. Kosta
gingo zaie berriro ere
zonaldeko herri garaileen
konfidantza
berreskuratzea. Horrek
agian Arafaten burua
eskatuko du ordain gisa.

HERRI ARABIARRA atera da berriro ere
galtzaile. Kuwait dela eta, mendebaldeko indarrek
berriro ere menperatu dute zibilizazio arabiarra. Finean,
nazioarteko indarren artean gobernu arabiarrek egon
bazeuden ere, masa arabiarrek beste menderatze urrats
bat gisa hartu du honako hau. Hantxe geratuko dira
denbora batez soldadu estatubatuarrek.

HISTORIA ETA GERO

Amaitu da historia. **F. Fukuyama**, 1989

■ «BERE ONERAKO EZ DUT GARTZELATIK ATERATZEN»

DENETIK entzun behar dela mundu honetan eta oraingoan Marokoko Hassan II.enaren txanda izan da. Abraham Serfaty-k 27 urte daramatza gartzelapean eta afrikako preso ospetsuenetarikoa da. Hassanek bere alde-tik, beragatik balitz askatuko lukeela baina ez duela askatzen «*herriak eraso egingo liokelako, biolentzia eta, Frente Polisario eta Sahararen independentziaren alde etengabe egiten dituen deialdiek herria sutan jarri bait dute*». Herria auskalo, baina Hassan bera bai, zalantza barik.

■ GIDARI GABEKO ABIOIAREN AURREAN ERRENDITU ZIREN

ORAIN, eta hemen, xelebrekeria bat iruditu dakigukeena, finean soldadu irakiarrek lur erasoan zehar eta aurre-

tik iragan behar izan zituzten adierazgarri da. Berrogei irakiar EEBBetako gidari gabeko errekonozimendu abioi baten aurrean errenditu ziren. Aparailu txikia eta 200 km orduko abiada hartzen duen abioia bada ere, bertako bideoak erakusten duenez abioia agertu eta berehala soldadu irakiarrek beren armak bota eta eskuak altza zituzten.

■ GERRAK MOMIEN KONGRESUA ATZERA ARAZI ZUEN

OTSAILAREN 25ean ziren ospatze-koak Tenerifen Momien Ikerketei bu-ruzko I. Nazioarteko Kongresua eta «Momiak. Iraganeko sekretuak» Na-zioarteko Erakustaldia. Europa eta Ameriketako 243 ikerlari ziren bertan egotekoak baina gerra zela eta airez abiatzeak izan zezakeen arriskuak izu-tu egin zituen eta, amerikarrek batik bat, ezezkoa eman zioten Kongresu eta Erakusketan parte hartzeari.

E
L
E
-
M
E
L
E

«Abal izan duzuen guztia egin duzue zuen barne muinetako oinarriak defendatzeko, baina Alaren borondatea onartu egin behar dugu».

Sadam Hussein.

«Sadam Husseinen azken diskurtsoa eskandalo bultza da (...). Ekialde Hurbilean dituen botere eta kontrol hondarra salbu utzi nahi dugu eta, hortan ere, porrot egingo du»..

George Bush.

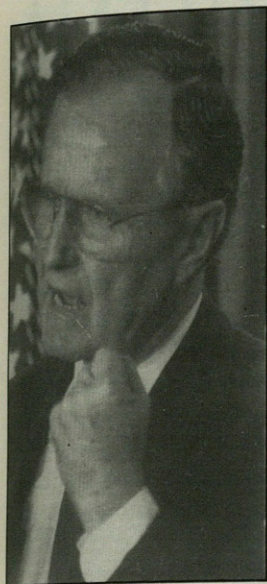
«Akats bat izan zen. Koordinazio akatsa. Edonor geratzen da barregarri noizbait eta oraingoan gure txanda izan da»..

Xabier Arzalluz, gerra zela eta kongresuan eta Eusko Legebiltzarrean EAJk izandako jarrera desberdinez.

«Ez zait errealista iruditzen aliatuak erretiratu eta Hussein bizirik uztea».

«Xabier Arzalluz.

O I H A R T Z U N A K

«Ez diegu irakiarrei erantzun eta bonek arazoak ekarriko dizkie ondorengo generazioei, herri baten disuasio indarra berau erabiltzearen erabakian datza eta».

David Ivri, Israelgo Defentsa Ministeritzaren Zuzendari Nagusia.

«ESB eta EEBN arteko barremanen garapena ahula da oraindik eta Ekialde Hurbileko arazoa —konpontzen ez bada— mundua lebertarazi dezakeen polbora kupela bibur daiteke».

Mikhail Gorbachov.

BAKE AKORDIOAK COLOMBIA ETA VENEZUELAN

COLOMBIAN 23 urte borrokan ihardun eta gero Askapenerako Herri Armadak (EPL) joan den astean sinatu zuen bake akordioa gobernuarekin. Beronen bidez 2.000 gerrilarik itzultzen dira bizitza zibilera. 1990eko martxoan M-19k egin zuen horrenbeste eta aurtengo otsailaren hasieran Langileen Alderdi Iraultzaileak (MRT). Hala ere, oraindik Simon Bolivar Koordinakundeko (FARC komunista eta ELN kastrista) gerrilariek borrokan dira eta inoiz baino gogorrago gainera. Hauen esanetan benetako aldaketa politikoak izan arte ez dute borroka armaturik utziko. Bestalde, berdintsu egin du Ecuadorren Alfaro Vive Carajo talde gerrilariak bi urtetako su etenaren ondoren. Joan den astean entregatu zizkion armak Ecuadorko elizari, PSOE, FSLN eta M-19KO ordezkarien aurrean.

KUWAITEKO AL SABAH FAMILIAREN GORABEHERAK

AL SABAH familia kuwaitiarrak 2.000 bat kide ditu gutxi gora behera gaur egun eta estatuaren gobernuan dihardute duela 300 urtetatik hona. Aipagarria da Kuwaiteko aginte kargu geheintsuenak familiakideen esku daudela. Jaber al Ahmed al Sabah 65 urteko jekeak hiru emazte eta 40 seme baino gehiago ditu eta zonaldeko buruzagi gutxi bezala, bakarrik islamiar hezkuntza izan du. Familiak kontrolatzen dituen aberastasunei dagokienean, kanpo inbertsioetan bakarrik 120.000 milioi dolarretik gora omen ditu. Al Sabah familiak eta beste hiruzpalauk, bestalde, 60.000 milioi dolar dute aberastasun propio bezala.

URTE LUZEZ GILTZAPEAN MAROKON

NELSON Mandela zen Afrikan gartzelapean denbora gehien zeraman preso. Berau askatu eta gero Maroko aldera iragan da «titulu» hitsa. Ahmed el Khayari militante ezkertiarra 1972.etik dago gartzelan. Giltzapean denbora gehien daramana bada ere, Afrikako presorik ospetsuena Abraham Serfaty da, giltzapean 1974az geroztik. Ufkir familiaren kasua da berezienetarikoa. 1972an gartzelaratuak, Hassan II.enaren ondorengoa zen generalaren alarguna eta hiru semeak dira. 1972ko estatu kolpe ahaleginaren ondoren desagertu zen generala eta familiakideak gartzelaratuak izan ziren.

BIZKAIKO SUKALDERIK GAZTEENA

Etorkizuneko sukaldari eta ostalariak zelan formatzen diren jakitearren, Bizkaiko Leioako Unibertsitateko bihotzean dagoen Ostalaritza Eskolara jo dugu. Bertako saltsak Jose Anjel Iturbe zuzendari-ordeak erakutsi dizkigu.

GOIZEKO hamarrak aldera, jantokiez bestaldera, jende martxa zinez harrigarria topatu dugu Eskolako sukaldean. Berrogei lagun igual, lau konpartimendutan barreiatuta, zein arraina garbitzen, zein perrexila titkitzen, zein pastelgintzan arras murgildurik. Ikasle gehienek —11ak bitartean lehenbiziko kurtsokoek— «gela hotz» deritzon horretan

iharduten dute: elikagaiak garbitu, trozeatu, ontzeko prestatu. «Berton dago ezkaratze batean etekina —azaltzen digu Iturbe, «Bigotes» izenaz ezagunagoa denak—: *hemen ikasten da-ta piezari errentabilidadea ateratzen*». Xerra batean 10 gramo, 1.000 xerratan 10 kilo dira, hilean 300 —diruak agintzen. Eskola praktikoa bait da, beste

ezer baino, Ostalaritza Eskola: benetako *lanbide* eskola bat.

Produkzio sistema mistoa darabilte eskola honetan: jantoki nagusiaren alboan sukalde edo ezkaratze zentrala dago, hortik jaki batzuk hoztuta, eta beste batzuk gordinik, goian dagoen sukalde pilotora eramaten dira, bertan berotu edo-eta prestatzeko. Sukalde piloto honek beste jantoki txikiago bat hornitzen du: behekoan mila lagunek egiten badu bazkari, goikoan seirehun bat izango dira egunero bazkalkideak —eta bada hirugarren jangela bat, «plater berezi»-etarako (alkatxofa eta almejen entsalada, gogoratzen zait, xin-

pleenetarik), zeinean eskolako neska-mutilek pul-tsoak dar-dar egin banik zerbitzatzen ikasten duten.

Makinaz makina gabil-tzala jira-bueltan (nahiko tresneria modernoa ikusten ahal da), 11k jo dute: erre-leboaren ordua. Hortik eta bazkalordura arte 2. eta 3. kurtsoetako ikasleek hel-tzen diote sukaldeko mar-txari. Hoberik eta txarrago-rik izango da baina, beso antxumaturik ez da inor ikusten, eta gainera «ikas-leak balio duen, ez duen, zeinek esan behar du? Es-kola ez da fenomenoak ateratzeko, igual batek bere kontura jarri gura du, edo beste batek jefe de cocina bezala, eta igual beste batek bizitza kale ixkinean patatak prijitzen pasatu besterik ez du gura.

Baina lana, bada lanik! Ordea, «hemen gogorra bada, gero kanpoan askoz ere gogorragoa izango zaie, eurek egin beharko

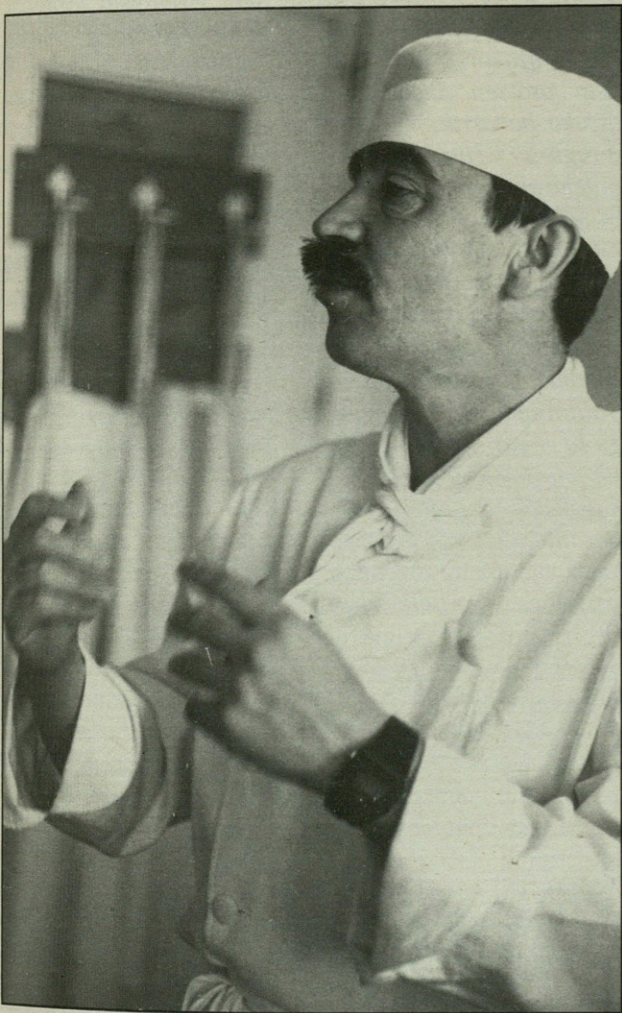
■ «Hemen gogor egiten bada lan, kanpoan askoz ere gogorrago egin beharko dute»●

dutelako programazio guztia —alde horretatik, oso errealista da zentroa». Egiten duten janaren kalitatearekin lotuta dago hori —begibistakoa da, gu bona etorri ginenean 200 lagunek bazkaltzen zuten, eta orain 1.600 etortzen dira: Unibertsitateko jendea gustora dago».

Eskolak bertoko neurrietan

ber pistoaren mis-en-place zelan egiten duzun!». «Zerbitzu hasierarako hamabi pizza! A toda pizza!». 3. kurtsoko ikasle bakoitzak plater bat prestatu behar du

egunero. Ardura horrek, besteak beste, berexen du Leioako Eskola hor barrena diren beste zenbaitetatik. Euskal Herrian, guk dakigula, Gasteiz, Donostia eta Miarrizten badago sukaldaritzako eskola bana. Horatik, Oñatin edo Donostian, ez baldin bada bietan, Eskola berria(k) sortzeko asmoa omen dago. «Suitzako eredu-
duan, esaten dute. Suitza gora, Suitza behera, uda batean esan nion andreari: Goazemazu Suitzara, ea zertan diren eskola haiek. Joan ginen eta, sei hileko kurtso bategatik, bi milioi pezeta pagatu behar». Jose Anjel Iturbek behintzat, hemen eskolak bertoko neurrietan egin behar direla

Jose Anjel Iturbe, zuzendari-ordea.

Perrexilezko mugarrria

EGIN dugun inkesta txikiaren arabera, Euskal Herriko jatetxe gehienek tradizioari atxiki diote (ez baitezpada euskal tradizioari, artean espainol eta frantses asko dago eta): gurasoei hala ikasi eta ondo doakielako (Mutrikuko «Zumalabe», gehienaz ere txangurroz betetako piperrak bezalako platerekin ausartzen dena), edo bertako jakiek aski aukera ematen dutela kalkulatu dutelako. Hori dateke Elizondoko «Eskisari» jatetxeko kasua, Baztango haragiz ongi hornituta dagoena, edo Tuterako «Casa Ignacio Pichorradicas»-ekoa, bere berdurekin pozik asko dagoena. «Niri gauza bakoitzak bere zaporea izatea zait atsegin —esaten digu bertako nagusiak—, eta gainera, kalitate ona izanez gero, zertarako nabastu?»

Ausartago direnetan, perrexilaz haratagoko espezieak erabiltzen dituztenetan esate batera, Oiartzungo «Zuberoa» dugu, karta sasoiaren arabera aldatzen duena

—lojiko dena bestalde, gure amak ez luke besterik egingo. «Jendeak ondo bartzen du aldaketa —esaten digu Hilario Arbelaizek—, betikoa ez du nahi izaten». Oiartzungoan %80an bertako elementuak eta estiloa erabiltzen badute (itxura kanbiatuz: txipiroien tartaleta izan daiteke ejenplu bat), Garaziko «Les Pyrénées»-ean urrunago doaz, euskal eta frantses sukaldaritzez gain, Asiako inspirazioko ukittu batzuk emanez. «Hegoaldean —esaten digu Fermin Arranbidek— arrain eta berdurak gehiago duzue, aldez haragi eta arometan eskasago zarete».

Esan beharrik ez dago, Euskal Herriko sukalde gehienetan berrikuntzak polikiago ari direla sartzen. Hala behintzat, Donapaleuko «Dindart», Arabako «Palacios» (N-1 errepideko 333. kilometroan), Mugerreko «Etchebaster» edo Sestaoko «Edu-mendi»-koek ez dute, egia esan, oraindik aldatzeko premia handirik nabaritu.

**Kubiertotetan, bada
presupostua:
bazkaltiarak ere,
etxerako nahi izaten ditu.**

uste du: non gauden, gure
jendea zer-nolako den
kontutan izanda.

Jaurilaritza ez horrelaxe
eritzi. Lanbide Hezkuntza,

jakina, anaia pobrea. «Sol-
dataz aparte, Administra-
ziotik urtean 3 milioi pe-
zeta jasotzen dugu. Jane-
tarako bakarrik, 75 behar
ditugu-ta! Hirurekin, ti-
puletarako...» Bestalde,

ikasketa plangintza zaharkituta dago, eta Eskolak egiten dituen berritze saioek traba ugari topatzen dute. «Behintzat, ezin ditugu sukaldeak berritu, nork ordainduko duen ez dakigu-ta —eta sanidade alde-
tik minimotan gaude, ez-
karatzeak ez daude pre-
paratuta...». Pozik dago, halaz eta guztiz, zuzendaritza taldea, nahiz-eta batzutan harritu, gauzak intuizio hutsez aurrera zelan ateratzen diren ikusita.

Sukaldaritzaren —beraz, gazte hauetako askoren— geroaz ere mintzo zaigu Iturbe. Badukete, noski, etorkizunik apendizok. «Kontsumo gizarte batean bizi gara eta jendea gero eta gehiago joaten da jatetxeetara». Zein erakarpen egin ahalko duten oraingo gazteek? «Bueno, horretan mito asko dago. Hauek

egin behar dutena —guk erakusten dieguna— bi gauza dira: oinarritzko teknikak dominatu eta elikagaiak ondo ezagutu. Munduko sukaldaritzan horiek, elikagaiak, aldatu egiten dira, baina teknika berdinak erabiltzen dira toki guztietan». Sukaldarigai hauek kontutan hartu beharko duten hirugarren elementua, berton aritu nahi izanez gero behintzat, herri honen historia eta tradizio kulinarioa da. «Fransesek baino egoste puntu gordinxeagoa erabiltzen dugu guk, adibidez». Edo probintzia batetik besterako aldeak: Gipuzkoan ez da makailua apenas erabiltzen, eta Bizkaian aldiz barra-barra. «Edo pastarekin gertatzen dena: txarto edo ondo, amaren spaghettiak, al dente ez izanarren, gustatu egiten zaizkigu...»

Txoko sukaldaritzari txanda

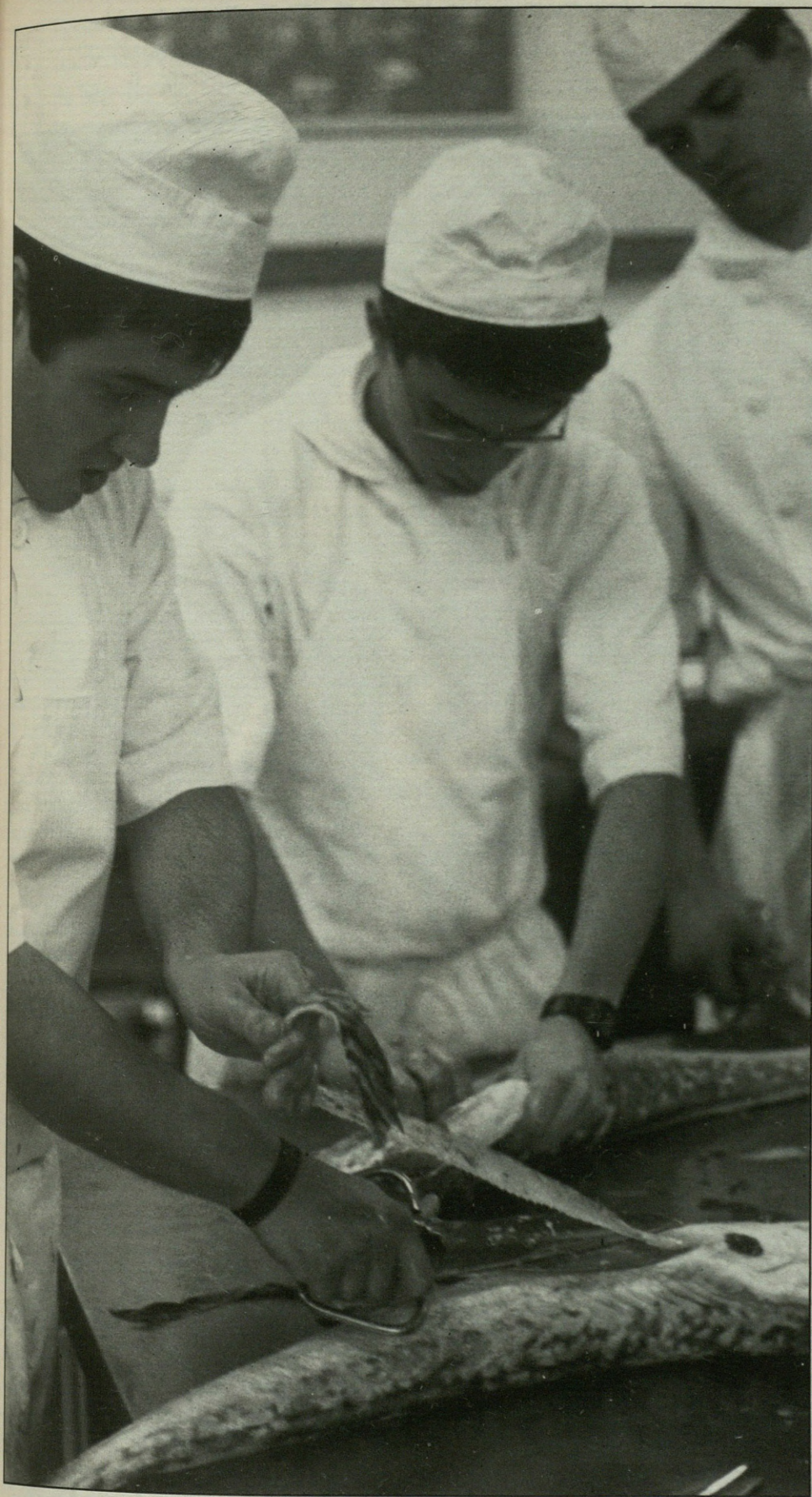
eknika aldetik beraz nobedade gutxitxo izango da. «Nouvel cuisine» horrek imajinario aldetik dauka garrantzia. Baina, teknikaz, zerbitzerakoan egin du aportazioa bakarra, jana plateretan aterata. Berritasunak berrietasun, alde batera eta kanpoko errezeta eta «ukitu»-ei esker irabaziko duena, beste batera galdu ere egingo du sukaldaritzari berriak. «Muturrak Bizkaiko eran», adibidez, lehen jatetxeetan platerik preziatuenetakoa, orain folklorismoz besterik ez da atzematen. Edo «muturrak karrilerekinekin», edo «frikatsa», arkume odolaz egindako platera... Orain, hiltetgietan erabiltzen diren arau sanitarioak direla me-

- **Proiektu eta instalakuntzak**
- **Ekipamendu integralak, ostalaritza eta komunitateentzat**
- **Espezialistak teknologia berrietan**

- BONET induziozko sukaldeak.
- SILESIA Plaka gainezarrietako burduntzia.
- ROSINOX Kit-sous-vide sistema (hutsa, egosteko lurrunezko tresnak, temperatura eraitsizaileak).
- Nazioarteko puntako markak.
- Estudio eta aurreproiektuak, kargu eta konpromezurik gabe. Erakuspenak egiten ditugu.

Comercial ARI S.A.
Urdaneta kalea, 6 behea

■ Askotan, plater tradizionalak egiteko produkturik ez da topatzen azokan●

dio, egingaitzeko platerak: «Durangoko mataderian, profesionalek hola-ta-bola mozten dute, hau-ta-bura bota, hainbat pieza ez dira topetan —aurrerapen teknologiko-administrati- boak galerazi egiten du».

Bertako sukaldea bultzatu

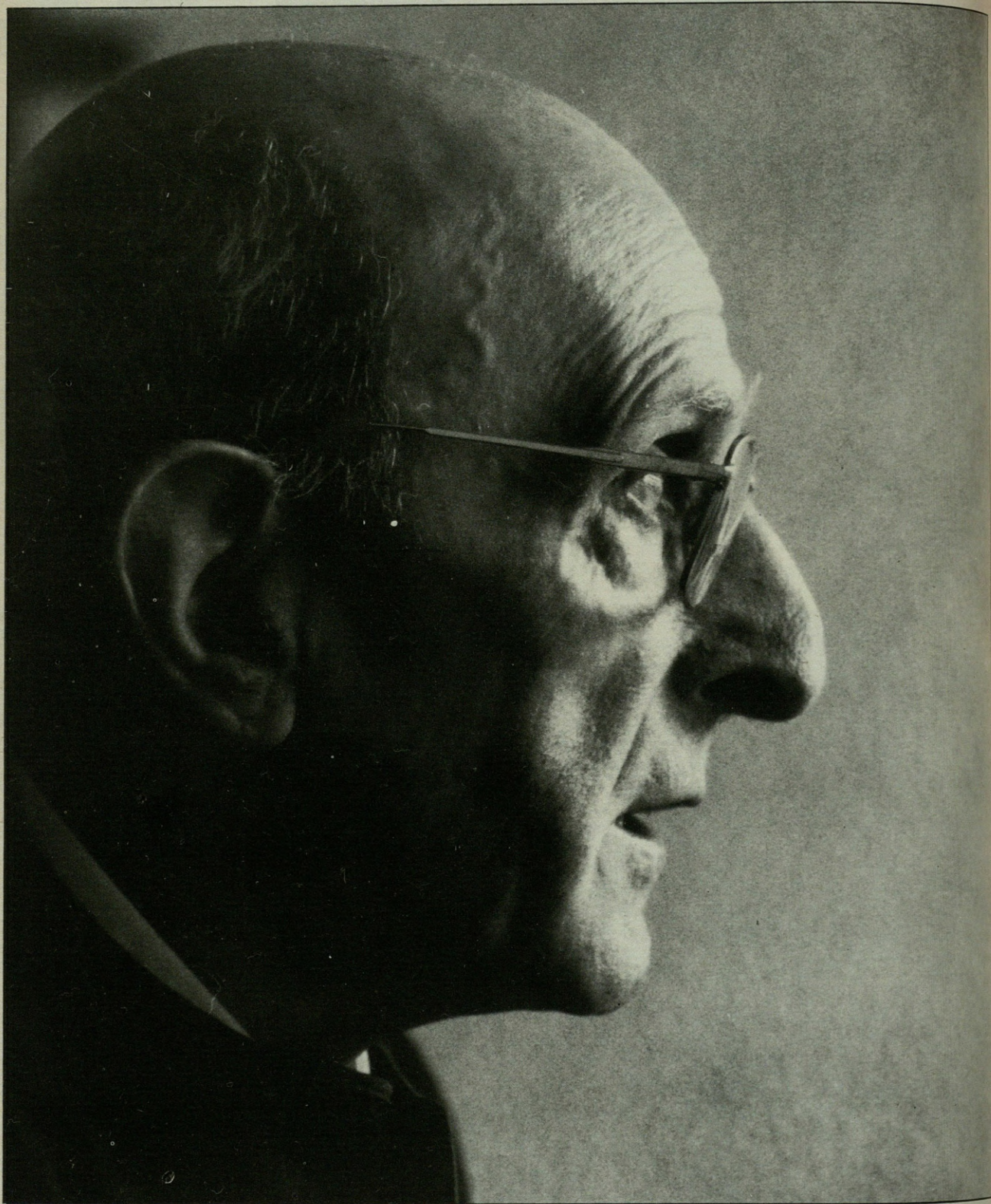
Etxeko sukaldaritza tradizionalari arreta handia eskaintzen diote Ostalaritza Eskolan, eta Jose Anjelen ustez, bertako ikasleek Bizkaian ia-ia desagertu den txoko edo soziedadeetako sukalde-praktikari txanda har diezaioke. Bertako sukaldea... bertako produktuekin? «Hori beste bat da! Hemen kalitatezko produktuak badira, eta kompetentziarik ez dutenak gainera: Tolosako indabak, Gernikako piper txorizeroak... Baina, hargiak esate baterako, Ingalaterran ere badira, eta askoz ere merkeago!» Europako Elkartean sartu beharraren gora-behera malkartsuak...

Zelan-nahi ere, eta sukaldaritza, beste edozein arte bezalaxe, ihardunean bilakatzen denez, Leioako Eskolakoa esperientzia guztiz interesantea da, jasotzen duena baino laguntza handiagoa merezi duena zailantzarik gabe.

«Gela hotz-ean ateratzen zaio janari etekina.

Pablo Sastre

— JEAN DIHARCE «IRATZEDER» —

«Euskal kantua izan da ene eskola»

B agenuen ezagutzeko txirrinta. Beloken gakotua, Afrikan misiolari, fraide jauntzi, kurutze eta sandu giroak hartuta, otoitz egileztat jotzen du bere burua. Horratik, euskal jaka soinean agertu zitzaigun Ahurtira joan gintzaizkionean. Bagenekien abertzale kartsu zela, Lohizunen gaztetan Hegoaldeko iheslariak ezagutu zituela, baina ez zigun aurrez idatzi gabekorik kondatu. Literatura baino, zortzigarren eguneko zortzigarren Euskal Herri betierekoa du amets, fraide senditzen baita, gu poetaren bila abiatu ginen arren. Orain, Urteaga zenaren musika argitaratzeko prestaketa lanetan dihardu.

ARGIA. Iratzeder beste-
ren artean euskaltzain du-
gu. Zein da Euskaltzain-
dian izan duzun lana?

IRATZEDER. Parte hartzen nuen haien eztabai-
detan, parte hartzen nuen
lanetan, baina ez dut gauza
bereziarik egin. Nik banituen
hemen nere lanak, *Ezkila*
argitaletxea ibilarazten bai-
nuen, euskal lanetan ari nin-
tzen beti ahal bezainbat; ge-
ro hemen etxeko abade egin
ninduten, eta ez nuen astirik
lan berrien egiteko. Beti
zenbait kantu egiten nuen,
zenbait olerki baina liburu
bereziarik ez.

A. Aipatzen duzu *Ezkila*
argitaletxea ibilarazi ze-
nuela. Hortik gora ibilarazi
duzu ere aldizkari gehiago
gazte gaztetik hasirik.
Aintzina taldea ere hor
kokatzen da.

I. Argitarazi dudan lehen
olerkia Poxpolin, haurren-
tzako zen, Isaak Lopez Men-
dizabalek eskaturik. *Euz-
ko-Deya* n ere banituen hiru
olerki argitaraziak, gero
etorri zitzaidan bat baino
gehiago eske. Azkenik de-
nak bildu eta argitarazi ni-
tuen *Pindar eta lanbo* bil-
duman. *Gure Herrian* ere
baditut asko olerki argitara-
ziak. Belokerat sartu nintzen
gero, eta hor Aita Lertxundi
ari bait zen kantika liburua
argitaratzen, aintz kantika
eskas bazituen, orduan

kantika berri batzu egin di-
tut. Ez naiz gelditu, ahal be-
zainbat aritu naiz euskal lan
horietan.

A. Nolatan hasi zinen
olerki idazten?

I. Aitari, hamaika urte eta
erdi, erran niolarik nahi
nuela apeztu, ihardetsi zi-
dan: «Zer! hi apez? ez dakik
eta ongi euskara!». Arrats
hartan berean, hasi nintzen
karraskan, euskara ikasten.
Gero biztu zitzaidan euskal
olerkiak egiteko gogo, bai
eta karra.

A. Zer ari zara idazten
orain?

I. Mementu honetan, Afri-
katik itzuliz geroztik, euskal
lan gutiago egiten dudala
eran dezaket. Alde batetik,
baina bertzetik, Juanito Ur-
teaga hil baita, haren musika
lan guztiak eskutan eman
dizkirate; ari naiz horien
garbi ematen. Eta haren mu-
sika lanetan ainitzek ez dute
hitzik, orduan hitz berriak
ematen ditut.

A. Zer gisako lana da Ur-
teagarena?

I. Kantuak, eliz kantuak,
herri kantuak; musika ho-
rrek behar ditu hitzak, eta
hitzak pentsatzen ari naiz,
egun batez argitaratzeko es-
perantzan.

A. Ikus dezagun zein izan
den hemengo kultur mugi-
menduarekin (*Lafitte bat*,
Xarriton bat, *Legasse bat*)

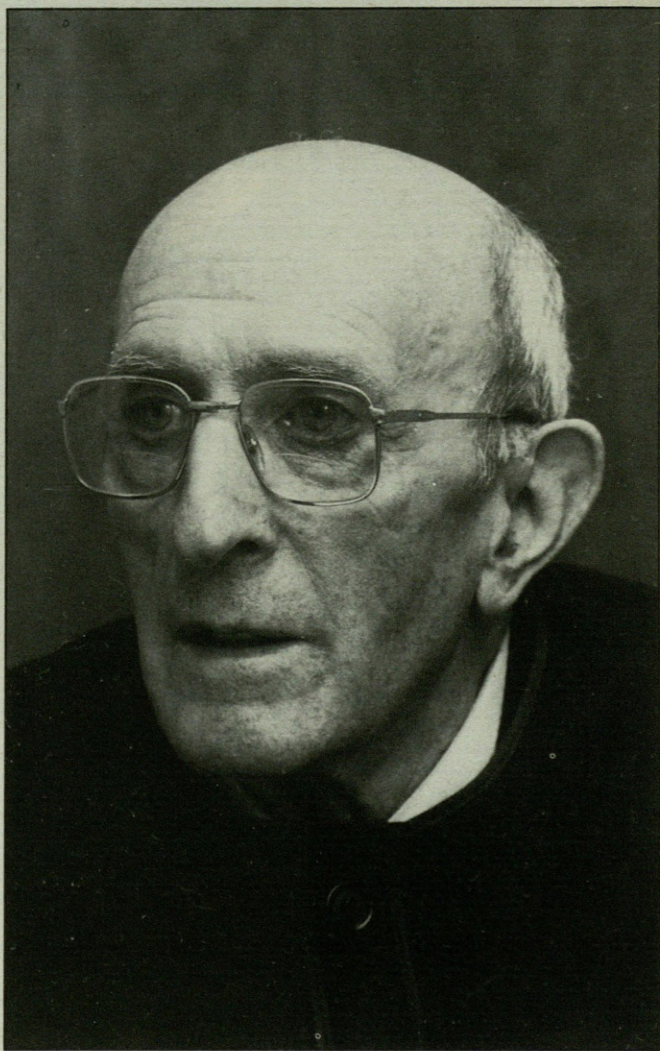
*eduki duzun barremana,
eta nola ikusten duzungaur
egun Iparraldean dagoen
belaunaldien arteko eten
dirudiena. Kulturaz ari
naiz.*

I. Hartu-eman guti dut; ni
hemen bizi naiz isilik, baina

kulturan ari naiz eta kultur
gizonekin hartu-emanak
izan ditut. 36an edo 37an
Uztaritzen nintzelarik apez-
gai, Espainiako gerra zen eta
denak Francoren alde ziren,
eta orduan ez zuten bat ere
surik euskal lanetarako. La-
fitte bai, bertzeek ez. Bi
ginen dena su eta kar euskal
lanetarako; horiek biak Xa-
rriton eta ni. Xarritonez erra-
ten zuten: Xarriton gogoa
zela eta ni bihotza nintzela.
Gu biak ari ginen, guztien
kontra, euskaldungoa begi-
ratu eta azkartu nahiz.

A. Zer oroitzapen duzu
Lafitte zenari buruz?

I. Lafitte ainitz ezagutu dut.
Hamairu urtetan Uztaritzen

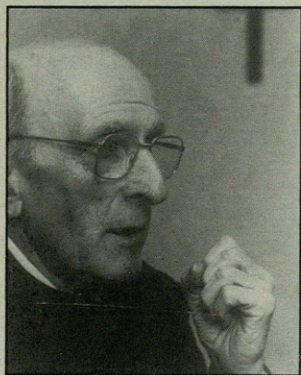

Hizkuntz poetikoa berriztatu zuen 1950ko bere olerkiek.

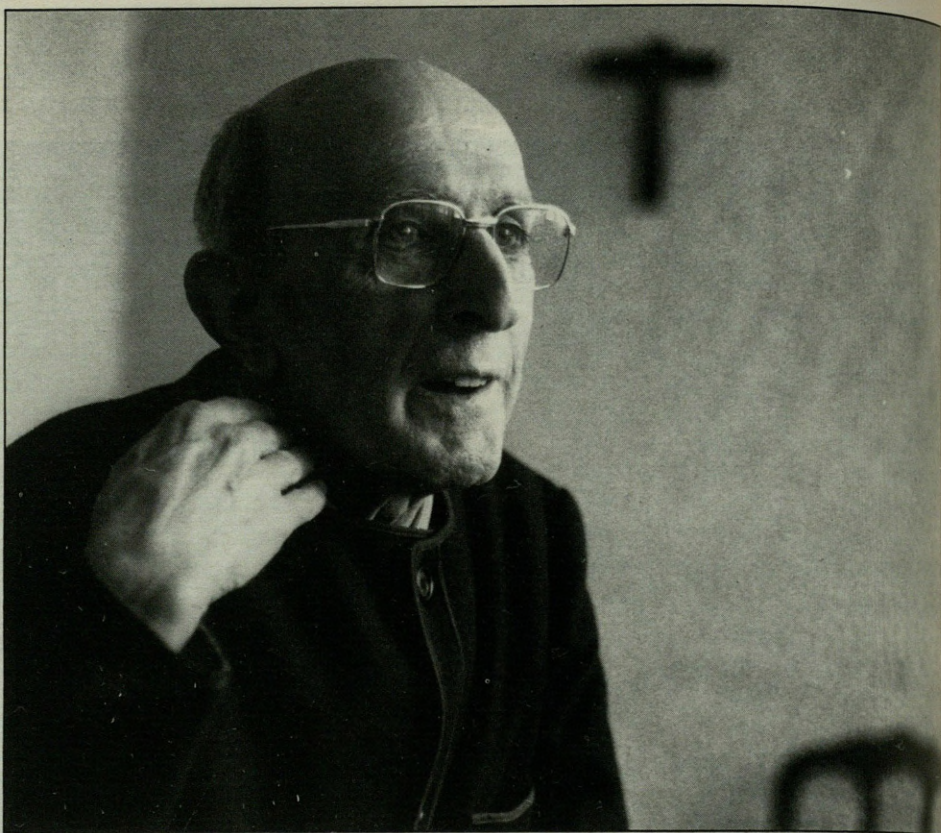
sartu naizelarik, hartu ninduen ni meza laguntzaile, eta goiz guztiez laguntzen nuen meza ematen. Askotan, meza bururatzean, erakusten nizkion ene lehen pertsuak. Eta gero lagundu nau apezteraino. Beloken sartu nintzenean beldur nintzen ez zuela ongi hartuko ni hemen gakotzea, orduan ez nion hitzik erran. Hemendik idatzi nion sartua nintzela. Horrek pena egin zion, uste bait zuen ez nuela konfidantza, baina ez nuen trabarik nahi.

A. Zure idazkietan Hegoaldeko abertzaleekin izandako hartu-emanak ageri dira. Igortzen zenituela zure lanak barat, eta bazenuela bango berri.

I. Beraz, Euzko-Deya rat bidaltzen nituen pertsuak, baina banituen Donibane Lohizunen adiskideak, adiskide abertzaleak. Ainitz ezagutu ditut Isaak Lopez Mendizabal, Garbizu. Arratsalde guztiak iragaten nituen Garbizurekin, euskal kantu ikasten edo euskal kantu berri asmatzen. Ikusia dut ere Aitzol, kantari batzuekin, Donibaneko ka-

besterekin «Aintzina» aldizkariaren sortzaile izanik ● Beloke amabirjina nafar batez eta aldare bizkaitar batez berritu du ● Salmoen euskal itzulpen hoberena berea omen da ● Osoki emana da otoitzari eta Euskal Herriari ● «Ni isilik naiz orain, badira gazteak»

Lafitteri, haren meza lagundu ondoren, egin pertsuak ikusarazten zizkion.

rrikan iragaten. Ikusi dut ere Pepe Eizagirre eta ainitz ezagutu dut ere Telesaforo Monzon. Hartu-eman asko banituen abertzaleekin.

A. Hemen barrenean zinenela segitu duzu geroztik hartu-emanetan?

I. Hemen iragan guztiak

gogotik hartu ditut, baina ez naiz kanpoan ibili haiekin.

A. Abertzale izate horretatik Beloken sartzera bada pauso bat. Gogor izan ote da zuretzat aldaketa?

I. Ez zen pausoa, bide berean nenbilen, ohartu nintzen bide hoberena zela

Jainkoari nere burua ematea: eta hemen diren guztiak hilko direnez, behar da ahalgina egin denak izan gaitetzen zeruko bizi betierekoan. Pentsatu nuen herri bakar batean erretore izateko orde hobe nuela Beloken sartzera eta han bizi guztia eramanez nuela otoitzean Euskal Herri guztirako, euskaldun guztiak betiko biziratzelako daitezen.

A. Zure literatura gehienbat erlijio gaietan oinarrituta da. Pentsatu duzu inoiz gai horretaz kanpoko literatura egitea?

I. Erranen dizut ez dudala nik sekula literaturarik egin, nik bakarrik bihotzean nituenak erran ditut eta agertu, ene bihotza osoki Jainkoari emana bait zen eta Euskal Herriaren salbatzeari, orduan ene pertsuetan ere gehienetan bi horiek aipatzen nituen.

NORTASUN AGIRIA

1920.ean heldu da mundura Donibane Lohizunen ● 12 urtetan hasi zen galdutako euskara berriz ikasten ● 21 urtetan. Belokeko monastegi beneditarrera sartzera egiten du, lehentxoago Legasse eta

A. Zein dira euskal literatura lanen artean gehien irakurri dituzunak?

I. Hamabi urtetan hasi naitzenen euskara ikasten, aurkitu nuen liburu bat: Piarres Barbierena, liburu horrekin hasi naiz euskara ikasten. Gero Ustaritzera joan naizenean, Lafittek eman zidan Laphitzeren *San Inazio Loiolacoa* eta izugarri gustatu zitzaidan liburu hori, dena eskuz kopia bainuen. Gero erran behar dizut guti irakurri dudala ene gazte denboran, banuen begietan halako dantza bat, nekez irakurtzen nuen; asko pentsatzen nuen, ametsetan asko egoten nintzen, baina irakurri guti. 16 urte nituenen eritu nintzen eta egon nintzen zenbait hilabetez etzanik. Orduan irakurri nuen *Gure Herria* zerrenda guztia: han asko ikasi nuen, Aita Donostiaren kantu guz-

I. Iduritzen zaizu eta Beloke xoko bat dela? Mundu guztia pasatzen da Beloken, eta aipatzen dituzun gazte guztiak hemen pasatuak dira.

A. Segitzen duzu gaur egiten den literatura, *Maiatz bat esate batera*?

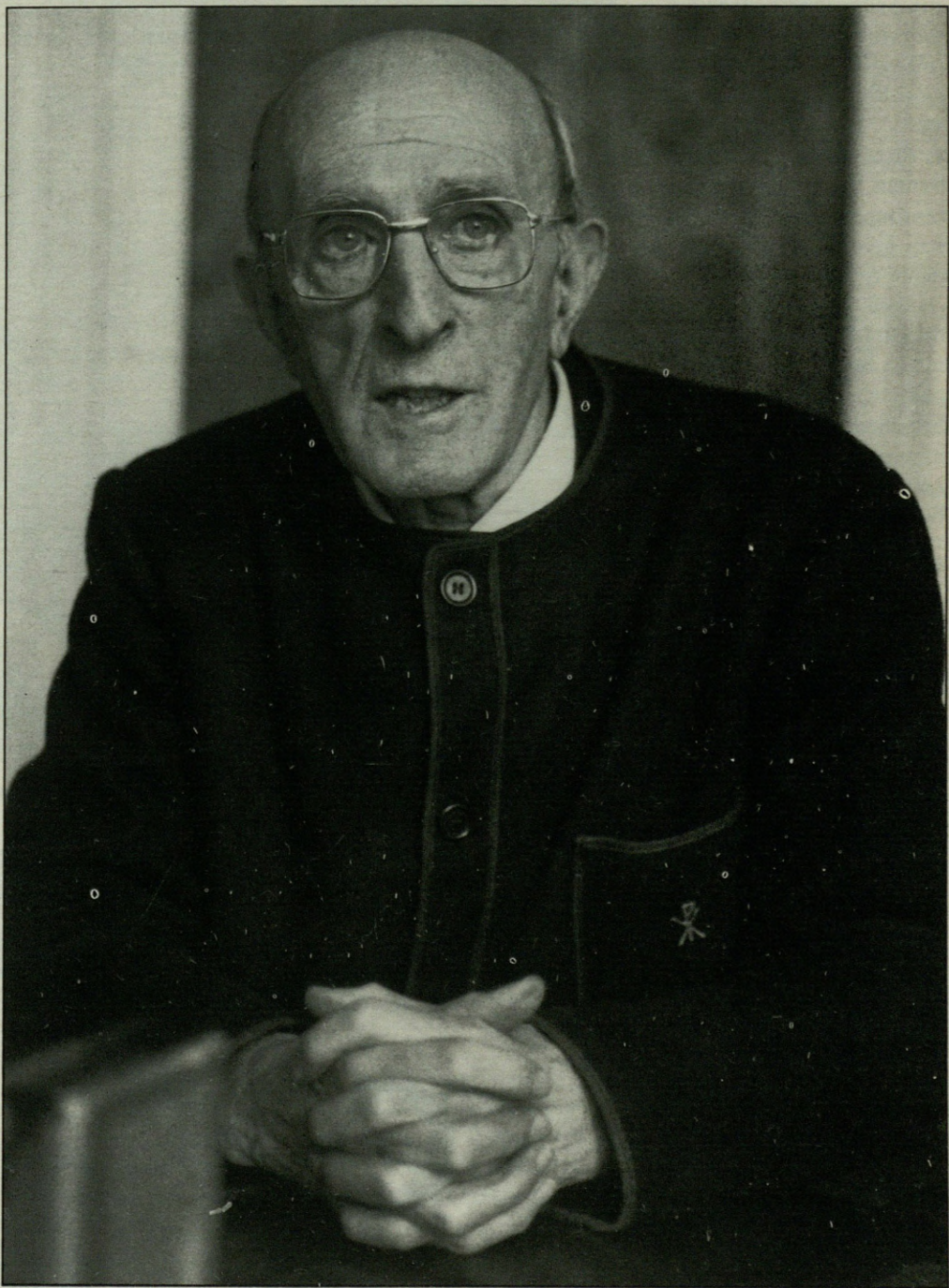
I. Badu 49 urte Beloken sartua naizela, orduan ene giroa otoitz giroa da, eta ez

dakit gauza handirik oraingo literatura horretaz; irakurtzen ditut pixka bat agerkarietan direnak, baina ene gogoan, ene bihotza betiereko Euskal Herriari buruz dut itzulua. Iduritzen zaizu ametsetan bizi naizela, baliteke, baina ene hautua egin dut. Badakit oraiko mundu honetan bizi garenak, Euskal Herrian garenak

denak hilko gara; zu eta ni hilko gara, beraz behar dugu geroari pentsatu, behar dugu preparatu geroko bizi-tzea, hori izanen baita betierekoa; hortakotz, ene bizi guztia hortan eramaten dut.

A. Afrikan misiolari izan zarelarik sentitu ote duzu gebiago idatzi beharra eta bereziki Euskal Herriaz

■ «Aitari apeztu nahi nuela erran nion. 'Zer! hi apez? ez dakik eta ongi euskara!'» ●

12 urterekin ikurriña batekin asaldarazten ditu eskolako zaintzaleak.

gehiago idatzi beharra?

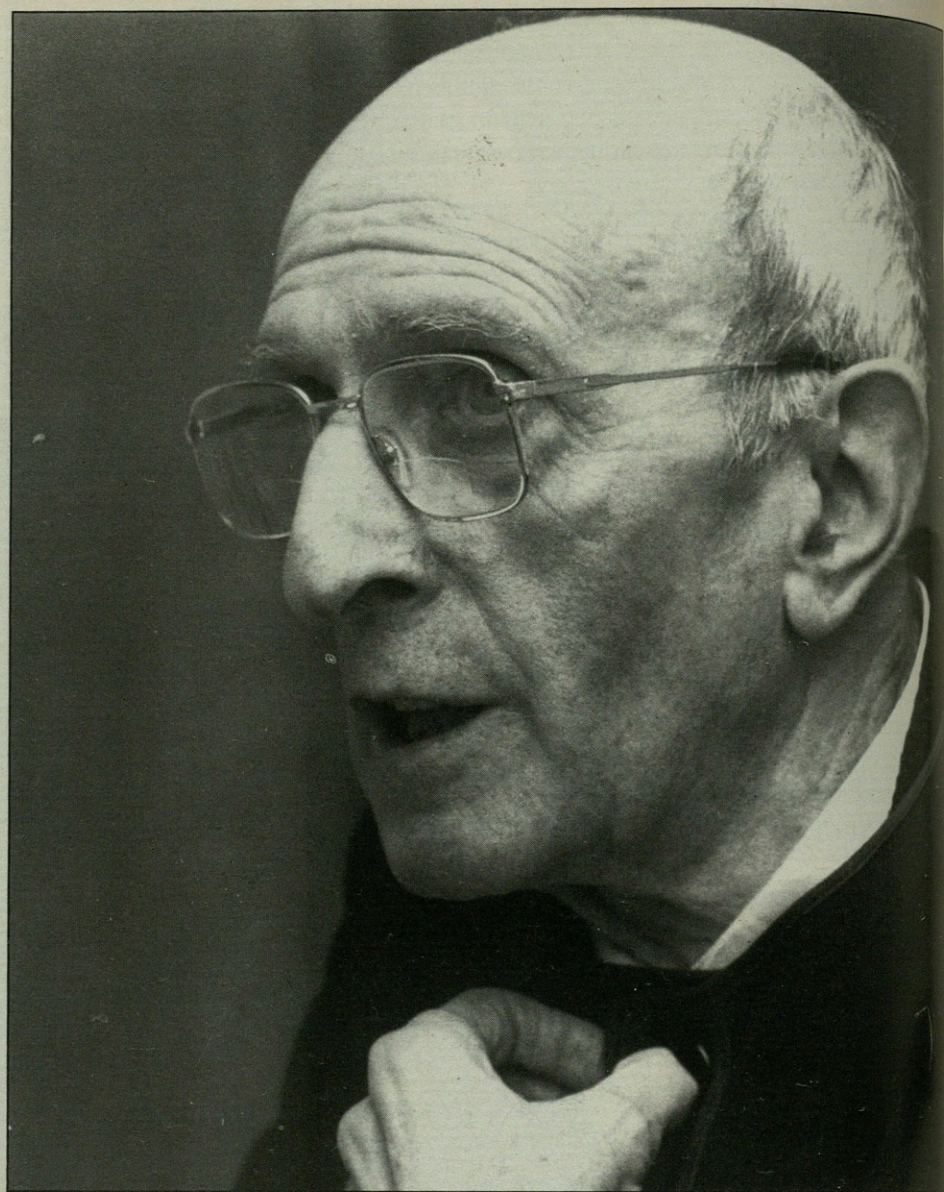
I. Ez, Afrikara joan naizelarik, ez naiz gezurka joan, joan naiz ene bihotza emanetz, eta orduan han egin ahalak egin ditut hango mintzaira ikasteko; han euskal olerki guti egin dut, hangoei emana nintzen, nahi nituen eta lagundu betiereko bizirat heltzen.

A. *Pentsatu duzu bementik goiti nondik nora joanen diren zure lanak, bestela esan, zerbait berri argitaratzeko asmorik baduzu?*

I. *Biziaren Olerkia* deitu liburuan eman nituen ere oroitzapen purruxka batzu, eta geroztik egiten ditut oraingo «oroitzapen purruxken purruxkak». Oroitzapen batzu hola kondatuz asteen behin egiten dut zerbait. Otoitzarteetan ahal bezainbat lan egiten dut: inguruko apezpei ere predikatzen diet, hilabetean behin etortzen baitira.

A. *Mintza gaitzezen apur batez ongi ezagutu zenuen gerraz.*

I. Alemanak hemen ziren denboran, nahi gintuzten denak Alemaniarat eraman lan egiteko. Orduko abadeak utzi gintuen mendiz joaterat Lazkaoraino. Hola ongi ezagutu nuen Lazkao, baina ni guti egon nintzen han: hilabete bat eta erdi. Hemen ohartu bait ziren ez nintzela ni on Alemaniara joateko, ez nuela osagarririk aski. Irunen hartu nuen autobusa Elizondora joateko. Hain nintzen pozik Beloke rat berriz sartzea, jarri bait nintzen autobus gainean, eta autobusa pasatu zen zubipe batetik, ez dakit nola dudan oraino burua lepoaren gainean: ukurtu nintzen doaika, eta ez zidan zubiak burua moztu. Belokera itzultzean ikusi nituen ale-

Gasteizen senperrenak egin zituen ijitoengandik amabirjina bat berreskuratu nahian.

manak aita abadea eta priora eramaten, eta ni ere gero soldado hartu ninduten, baina handik ere atera nintzen hilabete baten buruan, 45ean apeztu eta geroztik hemen nago.

A. *Nolako hartu-emana izan zenuen alemanekin?*

I. Ez genuen harremanik. Badut oroitzapen bat, 41ean oraino Donibane Lohizunen nintzelarik, gau batez atera nintzen karrikan, ez bait zen haizu gauaz kanpoan ibiltzea, bidexka batetik iragan nintzen eta bidexka haren

buruan zer ikusten dut? bi aleman beren armarekin. Apezgai jantzietan bainintzen, ez nuen erakutsi nahi beldur nintzela, aitzinerat joan nintzen, eta alemanetarat heldu izan naizenean, alemanak baztertu ziren eta ukurtu ziren biak kantatuz: *pater noster*.

A. *Bururatzeko, aipatzen da lapurteraz ez dela kasik orain idazten. Zuk ere aipatu diguzu jendeak maite duela hemengo euskara. Non kokatzen duzu zure idazteko moldea?*

I. Ene ustez aspalditik jadanik aski batua zen ene euskara, hartu-eman asko bait nuen gipuzkoarrekin eta irakurri bait nituen Garaziko liburu asko. Orduan ez nuen lapurtar garbi garbia, baina lapurtar zabaldua, gisa batez aski batua. Bakoitzak ez bait du bere burua ongi ezagutzen, ez dezaket nik argi eta garbi erran osoki batua den ene euskara, baina ahal bezainbat saiatzeko naiz euskara batuan idazten.

Iñaki Camino

AUTOSERVICIO GORA-BERA
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

SAN JUAN BAUTISTA
Villas auzoa
HERNANI

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR
San Juan kalea, 9
EIBAR

DIFERENTE C.B.
Gran Vía kalea, 11
GROS AUZOA — DONOSTIA

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa 2/8
ASTEASU

EKO SAN MIGUEL
Bartolomé de Urdiso kalea, 9
IRUN

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, 2/8
BERAUN — ERRETERIA

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

ECONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz — Kalea, 1
ZUMARRAGA

BETI MERKEK
Londra kalea, 12
DONOSTIA

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ABARKA Jatetxearen atzean)
HONDARRIBA

BASTIDA
Erdiko Kalea, 32
MUTRIKU

EKO ZARAUTZ
Nafarroa ibilbidea, 37
ZARAUTZ

SUPER RENTERIA
Vicente Elicegi kalea, 5
ERRETERIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk
ALTZA

SUPER ANDONAEGUI, C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO — DONOSTIA

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

EKO AIETE
Elxadi Saila
AIETE — DONOSTIA

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk
DONOSTIA

EKO

Vivodist

Korrika 7, Gasteizen hasi eta Baionan amaitu, 2.100 km. egin eta gero

EUSKARAREN ALDE, KORRIKA!

Martxoak 15ean hasiko da aurtengo Korrika Gasteizen eta, lehendabizikoz, Baionan amaituko da. «Herriak euskara, Euskaraz Euskal Herria» lelopean bilduko dira euskalzaleak euskararen alde Euskal Herria, 2.100 km.tan zehar, uztartzeko. Aurtengo honetan Remigio Mendibururi omenaldia eskeiniko dio AEKk, bere laguntzagatik, lekukoa berarena bait da, eta bere euskararen aldeko lana dela eta.

KORRIKA 7ren leloak herritar guztiei luzatutako deia kaleratu du: «Herriak euskara, euskaraz Euskal Herriak». AEKk lelo honekin historian zehar euskararen gordailua herri xehea izan dela azaldu nahi du, hau da, euskara bizi bada, herritar

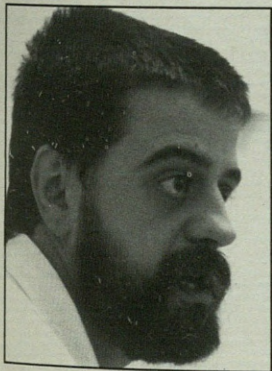
askori eta jende xumeari esker izan dela. Ez bakarrik hizkuntza, baita euskal kultura ere. Hauxe da, batibat leloaren lehen zatia, «Herriak euskara-ren oinarria. Bigarrena, aurrera begira, herri honek bere etorkizuna euskaraz eraiki nahi duela izango litzateke. «Munduan daukagun lekua euskarak ematen digu» aipatu du Xabier Alegriak, «euskara ga-be guk herri edo proiektu moduan, desagertuko ginateke». Ildo honetatik doa Juan Carlos Fernandez eritzia ere: «Lehen zatiak, «Herria» hitza aipatzera-koan, ez du esan nahi soilik sektore herrikoiak direnik euskara aurrera eramane behar dutenak, erakunde inplikazioa ere eskatzen da. Herria da orain arte euskara mantendu duena, euskara da herriaren patrimonioa eta euskarak egiten du Euskal Herria».

Kanpainak bigarren slo- gan bat du «Euskarak guz- tion ahaleginak behar ditu». Bigarren esaldi hau disei- nuan isladatzen da. Puz- zlearen irudia da ideia ho- nen sostengua. Juan Carlo- sen eritziz AEK puzzle ho- nen pieza bat da, «horrek esan nahi du AEK beba- rezkoa dela euskara au- rrera ateratzeko. Herria AEKrekin batera egotea

«Remigio Mendibururi eskeini diogu omenaldia, berak isladatzen zuenagatik»

J.K. FERNANDEZ

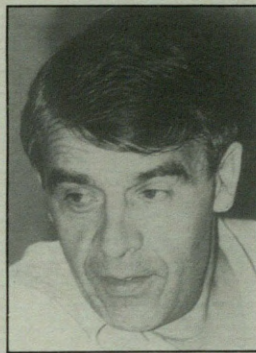
inportantea da eta Admi- nistrazioaren laguntza ere inportantea da». Xabier Alegriak beste elementu bat sartzen du gai- az hitzegite- rakoan: «Euskarak AEK behar du puzzlearen pieza bat delako, ez bera bere- ziegia delako. Kanpaina euskararen aldeko mezuez osatu nahi izan dugu, eus- kaltzaleen pentsamolde eta esaldiz, euskara sekto- re herrikoien aldarrikape- na soilik ez dela isaldatu nahian. Esan nahi izan du- gu herria guztiok garela, herriak dituen antola- menduak, borondadeak eta abar barne». Aipaturiko euskaltzaleen artean Txepetx, Atxaga, Villasante eta historian zehar egonda- koak, besteak beste, Sabino Arana, Rikardo Arregi edo Gabriel Aresti eta euskal- dunak ez direnak ere eus- kararen sostengua herrian datzala ikusi dutenak ager- tzen dira.

Xabier Alegria.

Juan Carlos Fernandez.

JON LOPATEGI

«Korrika da herritik irtendako mugimendu nabarmenena euskararen alde eta herritik irtenda denez herritarrok tartean, aurretik edo atzetik egon behar gara eta euskarak herriarena izan behar

duelako, herriak erabili edo ez, hor dagoelako euskararen jokua».

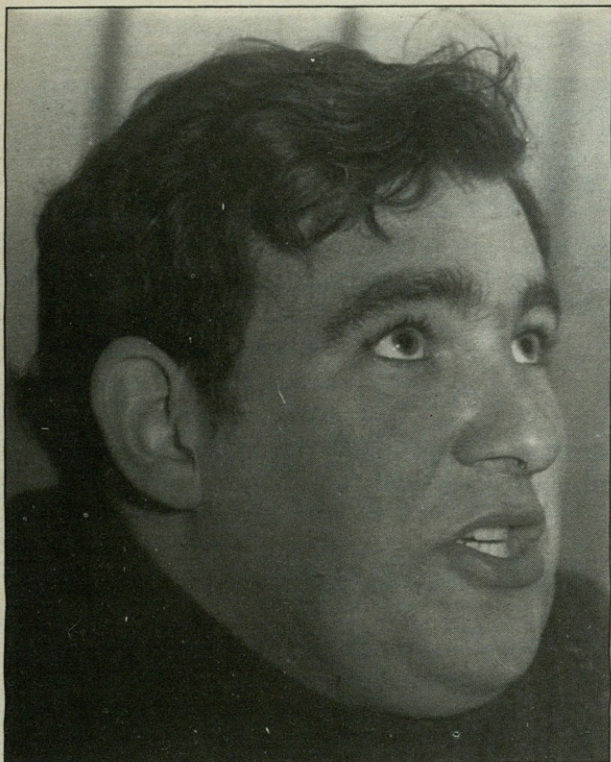
MIKEL BUJANDA

«Nik joateko asmoa badut, euskararen alde dauden iniziatiben artean, AEKrena da inportantea eta beste guztiak bezala merezi du apoioa eta batez ere Nafarroak horrenbesteko premiak dituenen. Korrikak zentzu baterakoia duela uste dut eta hemen zerbaiten inguruan ematen baldin bada nolabaiteko konsensoa hizkuntzaren arloan da. Falta da, konsenso hori zabaltzea beste sektore sozial eta ideologikoetara».

ELENE LIZARRALDE

«Aurreko urteetan parte hartu izan dut, aurtan ere parte hartuko dudala uste dut, oraindik orain euskararen alde egiten diren gauzak gutxi direlako eta zoritxarrez horrelako gauzak egitea beharrezkoak direlako. Egun hauetan Korrikan parte hartzea inportantea dela deritzot baina inportanteagoa da egunero horren kontzientzia izatea eta ez horrelako euskalkizunetara mugatzea euskararen erabilpena».

IÑAKI PERURENA

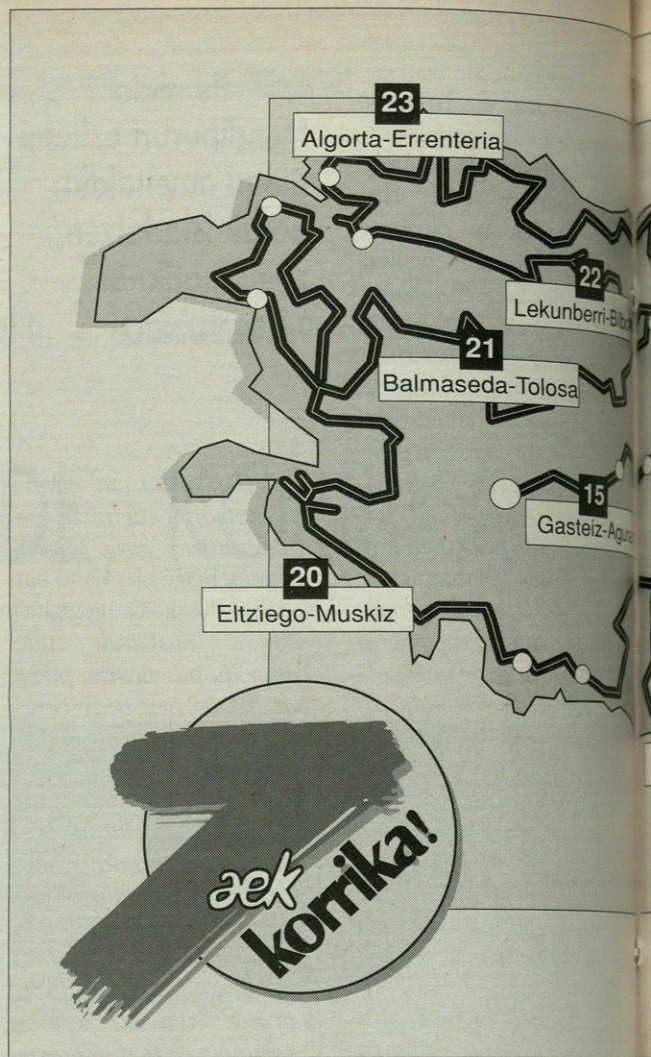
«Parte hartuko dut gauza polita delako eta nik uste honelako gauzen bidez denok konturatzen gara gehiago euskara hor daukagula eta bizirik dagoela, bestalde dirua biltzen bada euskararen alde are eta hobeago».

KAKI AZKARAZO

«Bai, noski, ahal badut parte hartuko dut. Korrikaren zergatiagatik apoiatzen dut, euskararen alde delako. Dena den, nire ustez urteroko gauza izatean igual nobedadea galtzen duela urtez urte. Nire ustez, aliziente berri bat bilatu behar litzaioke».

ERRAMUN LANDA

«Aurtengo Korrikan parte hartuko dut, noski baietz. Jadanik parte hartzen ari naiz Gasteizko hamabostaldi kulturean, Txus Melendez eta nik artearen inguruan erakusketak antolatzen. Korrikan nabil betidanik euskara eta AEKren alde nagoelako. Euskal Herria euskalduntzeko AEK eta Korrika aukera bakarrenetariakoak direlako».

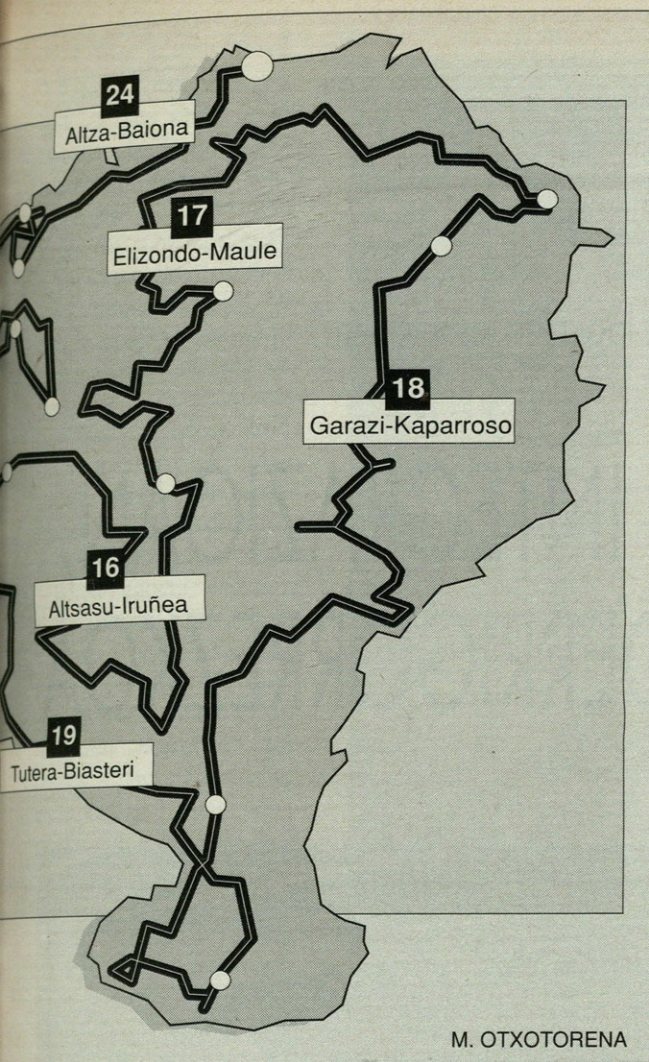

AEKren testuingurua

AEKk Administrazioarekin izandako harremanak historikoki zailak izan dira. Aldakuntzarik nabarmenena Nafarroan eman da. Duela bi urte Nafarroako Gobernuak AEKri diru laguntza guztiak ukatu zizkion, arazo legal baten oinarrituz. Egun arazo hori gaingitu egin da «borondate politikoaren baitan, eta honek isladatu du AEKrekin zegoen arazoa, ez zela arazo legela, baizik eta borondate politikoaren baitan zigortu egin nahi zutela», Xabier Alegriaren eritziz. Honek Nafarroan egoera berri bat sortzen du, nolabaiteko AEKren errekonozimendu maila ematen da. «Ez du

esan nahi Nafarroako Gobernua eta AEKren arteko harreman guztiak eta arazo guztiak konponduta eta bideratuta daudenik», gehitzen du Xabierrek. Nafarroan matrikularen igoera oso nabarmena izan da, espektatiba maila berri batzuzabaldu direlako. Autonomi Elkartean AEKren errekonozimendu formala ematen da. Xabierrek gai honetaz hala dio: «AEKri ematen zaion tratamendu administratiboak zigor modukoa izaten jarraitzen du».

Kurtso hasieratik AEKk igorri duen mezua «Euskarak AEK behar du» da. Nafarroako esperientzia oinarritzat hartuta HABeri proposamena luzatu dio, eza-dostasunak elkarriketaren bidez konpontzeko asmoz.

AEKk plataforma bat sortu zuen, «bidea zabaltzeko». Testuinguru honetan heldu zen Otsailaren 2ko manifestazioa. Testuinguru horretan Korrikak ez du planteamendu berririk egiten, AEKren planteamentua jaso besterik ez, euskararen aldeko planteamendu orokorrago batetan barneratuz. «Korrikaren helburua hori da: euskarak denon abaleginak behar dituela azal-

tzea, herriaren protagonismoa historikoki derri gorrezkoa izan duela. Beraz euskarak ikastolak behar ditu, euskarak euskal egunkaria behar du, euskarak AEK behar du».

10 urte Iparraldean

Iparraldean ez dago euskararen ofizialtasunik, be-

liblidadeak 2.100 km. ditu. Zati jendetsuenak hiriburuak eta mugaren igarobidea izango dira. Dena den, Korrikaren zehar pasarte politikak izango dira denentzat. Mendian zehar, gaueko edo egunsentiko orduetan, e.a.

raz ez dago euskararen eza-gutza publikorik. Ikastolek lortutako akordioak Gobernuarekin eta kultur zentroen eraikuntzak ez du bitarteko berririk ekarri, ezta AEKrentzako errekonozimendu berririk Administrazioaren aldetik. «Egoera mantendu egiten da», esan digu Xabier Alegriak. Bestalde, kontutuan izan behar dugu Iparraldeko AEKk aurtun 10 urte betetzen dituela. Horregatik eta Korrika 7a Baionan amaitzen delako Iparraldeko kideen eritzia ere jaso nahi izan dugu. Jakes Bortairu, Iparraldeko AEKko kideak, bertako garapenaz zera esan digu: «AEK Iparraldean ez zen butsetik sortu, baze goen elkarte kulturaletan esperientzia bat euskarazko klaseak ematen. Era-ginkortasuna hobetu eta plangintza orokor bat behar genuela konturatu ginen. Horrela sortu zen Iparraldeko AEK, Hegoaldekoarekin lotuta eta lagundua. Azken 10 urteetan gora behera asko izan dira baina 87tik hona ikasleen kopurua igotzen joan da egun 700 ikasle ditu-

gularik». Estatu frantsesak euskara hizkuntza ofizial modura ez ezagutzea, zaildu egiten du lan jarrai bat eramatea. «Anitzetan euskararen alde egiten dugun lana badirudi airean gelditzen dela». Iparraldean Helduen Euskalduntze eta Alfabetatze mailan AEKk momentuko 15 euskaltegi ditu eta horrez gain klaseak antolaten dituzte Paben, Parisen eta Bordelen.

Lehen esan bezala aurtengo Korrika Baionan burutuko da. «Guk eskatu genuen orain dela urte bat pasa AEKri, 7. Korrikaren amaiera Iparraldean izan dadin. Guretzat biziki inportantea da Iparraldeko AEKk horrelako antolaketak egiteko gai dela erakusteko eta gure lana berriz kaleratzeko».

Omenaldi eta ekitaldeak

Remigio Mendibururi omenaldia eskeini dio Korrika 7ak. «Bereziki bera izan zelako Korrikaren lekukoaren egilea. Duela gutxi hil egin da. Euskararen aldeko jarrera hori, lekukoa egitea ez da bakarra izan, euskal kulturaren zuzper-tzean ere parte hartu bait zuen. Bera kontutuan hartzea eta berak isladatzen duena kaleratzea nahi dugu». Ekitaldien artean, Baionakoak izango dira intentsoenak: txarangak, musikariak, dantzariak, mintzaldiak, bertsolariak, haurren danborradak, bazkari herrikoia, pilota partiduak, jazz/rock kontzertuak, erakusketak, antzerkia, eta abar luze bat. Ondo pasa eta asko gasta oraingo honetan!

«Herria da euskararen gordailu historikoa, baina guk ez dugu euskararen aldeko deia mugatu nahi izan, guztion ahaleginak behar dituelako, puzzle bateko piezak bezala»●

XABIER ALEGRIA

Myriam Gartzia

Gizarteak oraindik ere ez die behar hainbat laguntza eskeintzen

EZGAITU FISIKOEN INTEGRAZIOAN, LEGERIA BETETZEA DERRIGORREZKOA

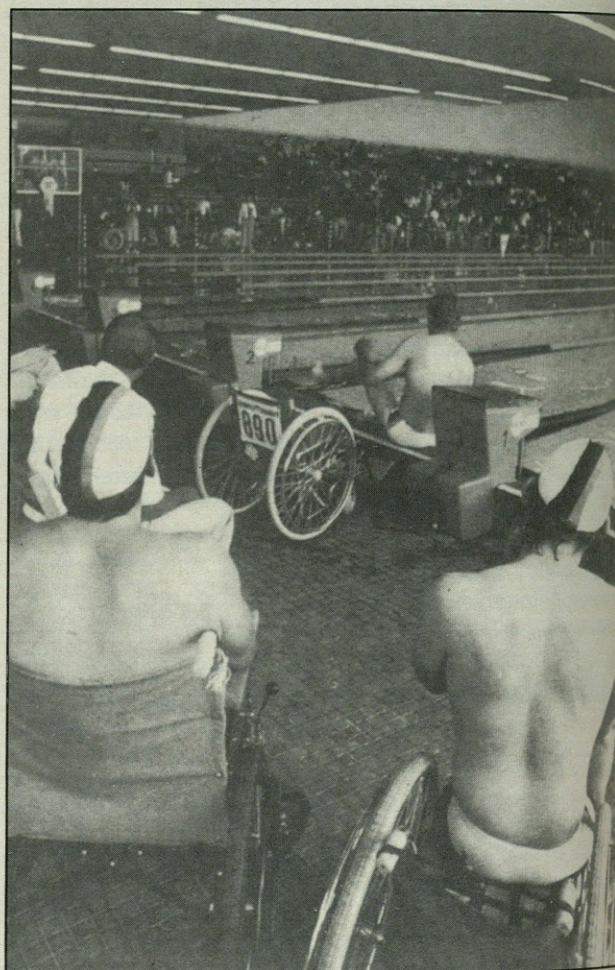
Bada gizartean oraindik ere baztertuta sentitzen denik. Horien artean ditugu, beste batzuren artean, akats fisikodunak. Beraiek nahi luketen integratziorako, gizarteak berak jarri beharko lituzke bitartekoak. Maila pertsonalean ere norberak badu zer egina.

HALAXE adierazi digute zenbait akats fisiko-dunekin batera izan dugun solasaldian eta dituzten problema nagusien azalpena garbi asko egin digute. Beren esanetan, nagusiki hiru muga motarekin topo egiten dute, alegia, arkitektonikoak, sozialak eta garraio-mugak. Besteren artean, eskilarak, igogailuak, alturak, ate estuak eta abar direla, izaten dituzte beren eguneroko dinamikan oztopo bat baino gehiago. Edo toki batetik bestera joaterakoan, beraientzat ez bait dago garraio egokiturik, beti mesede eske ibili beharra, edota kotxe propioaren bat erosteko kostua, eta abar.

Hau dena gutxi balitz, lana bilatzeko garaian ere edota harreman aldetik jasaten dituzten diskriminazioak areagotu baino ez die egiten berez duten kontrako egoera.

Ikasketatik lan mundura

Hiru ardatz on artean biltzen den problematika osoaren ispilu, azken batean beren kabuz baliatu, bizimodua antolatu eta mugitzeko dituzten zailtasunen oinarria gizartearengandik jasotzen duten tratu desagokia da eta maila pertsonalean gertuagoko isolamendua.

Ezgaituen integratziorako kirola ezinbestekoa da.

Txikitatik eskolatik bertatik ez zaie behar adina laguntzen eta lehenago edo beranduago zenbait oztopo direla medio, beren ikasketak eta formazio guztia uzten joaten dira. Lan munda hurbiltzerakoan, berriaz, prestaketa ezak sarbidea eragozten die eta enpresarien gehiengoaren bestelako erizpideak direla eta nagusitzen den axolagabeko jokaerarekin batera, jasaten duten diskriminazioa erreala bezain latza da.

Beren egoera erraztera dator zenbait erakunderen iharduera, ia denak pribatuak eta presionatzen duten neurrian administrazio publikoaren laguntza ezinbestekoa zaie. Kirol mailan, esate baterako, hain beharrezko duten laguntza hori ez dute gauzatzen administrazio desberdinek eta dauken ekimen guztiak ezgaitu fisikoak berak aurrera eramane behar izaten ditu, kirol motaren arabera eta norberaren bitartekoen arabera.

Proiektu konkretuei helduz, salatu ere egin digute, udalek, orokorrean, indarrean jar dezaketen baina ia gehienetan egiten ez duten legearen aplikazioa, esate baterako, aparkalekuetan berrogeitik batean ezgaituentzako dagoen toki aukera ez seinalizatzen, edota enpresariak langilegoaren % 2a ezgaitua izateko legez daukaten betebeharra. Ahaztu egiten omen diren legezko artikulatuak, oso ka-

su bakanetan bakarrik kontutan hartu eta indarrean jartzen direnak. Edozein modutara ere, ezgaituak aurrera egin behar du, bere buruan ilusio eta proiekturik ez da falta, eta hutsune hau betetzera dator zenbait elkarteren papera, ia gehienetan baliabide urrikoak eta herri konkreturen bati lotutakoak.

Hauen lanaren koordinazioan lurralde bakoitzeko federakuntzak daude eta leudekeen ekintza guztien berri biltzen dutenak. Bertan ezgaituen erroldak izaten dituzte, esate baterako,

lan aukerak edota ikastaroak eta abarrekoak jakinarazten, eta Maite Ecay Gipuzkoako Gutxitu Fisikoen Federakuntzako lehendakariak agertu digunez, informazio oso baliagarria izaten dute. Bere deia luzatu digu oraindik bere izena eman gabe interesaturik egon litekeen edozeinek telefono hauetara jo dezan eta baita edozein kontsultarako ere: Bilbon (94) 435 30 59, Donostian (943) 46 93 86, Gasteizen (945) 22 55 16, Iruñean (948) 24 81 47 eta Arbonan «Association pour adultes et jeunes han-

Ezgaituek ere badute beren muga gainditzetik.

■ Nagusiki hiru muga motarekin topo egiten dute: arkitektonikoak, sozialak eta gairaio-mugak ●

dicapés» delako bertako federakuntzan 59 23 62 38 telefonoan.

Geroari begira

Esan bezala informazio eta proiekturik ez da falta eta besteak beste honako hauek jakinarazi dizkigute; Gipuzkoakoaren eskutik apiriletik abendura bitartean antolatu dituzten Torremolinos, Benidorm, Tenerife eta Canarias-etara ezgaituentzako bidaiak, Arabakoaren eskutik «bono-taxi»-aren garraio aukera edota beste hainbat eta hainbat iniziatiba.

Kirol mailan sortu den egoerak, momentuz behintzat, ez du itxaropenerako bide handirik ematen. Izan ere, eta «euskal» federakuntzaren proiektua errealitate ez dugun artean, kirol egi-

teko ezgaituak lituzkeen aukerak nahiko urriak irateke eta beti ere bitarteko eta erabaki pertsonalaren arabera. Lortu nahi luketen egoera, berriz, horretatik oso urrun dago, alegia, rehabilitazioaren osagarri eta zenbait kasutan muga horietatik harago ezgaituak maila konpetitiboan ere airtzeko parte hartuko luke, eta horretan bere posibilitateen gehiena emateko, beste edozein kirolarik bezala.

Egungo kirol legeriak agertzen duenez, berriz, ki-

rol federakuntzei dagokienez bakar bakarrik kirol batena izan daitezke, eta honen ondorioz ezgaitu fisikoek ez bide lukete ahalbidetik beren kirol federakuntza «orokorra» sortzeko, bere baitan kirol guztietako ezgaitu fisikoak bilduko lituzkeena. Sakabanatze honen izango luke eragin zuzena indarrak ezin batu eta laguntzak eskuratzeko gertatuko litzatekeen koordinazio eza eta lokal eta bitarteko ugaltzea bideraezina gertatzeko.

Honen harian horixe bera agertu digute lurralde desberdinetako Federakuntza eta Kirol Elkartetako arduradunek legeria aldatu beharraz.

Halaxe aritu dira orain arte, gehienbat norbere kabuz eta oso modu isolatuan, batez ere kirol desberdinetako ezgaitu kirolarien ar-

tean. Baina ez horregatik izan da ezinezkorik, eta igorriketa, saskibaloia, eskia, Behobia-Donostia arteko lasterketa, xakea, mahai-tenisa, arku eta beste hainbatetan izan da zaleturik eta behin baino gehiagotan askoren harridurarako maila oso onean arituz.

Bihoakie lerro hauen artetik interesatuta egon litzkeen guztiei parte hartzeko animoa, gaitasun handiagoen bila, eta era berean administrazio desberdinei zenbait arlotan agertuko bide luketen axolagabekeria eta sentsibiltate falta zuzen dezaten eta leudekeen oztopo legalak ezeztatu ditza-ten. Esan gabe doa, jaso ere egiten dugu integratzaile bidean denok eman dezakegun laguntza eta helerazti- diguten salaketa.

Patxi Sarriegi

**Lan mundura
hurbiltzerakoan,
prestaketa ezak
sarbidea eragozten
die**

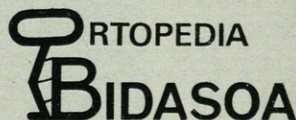

**Osakidetzarekin hitzartua
(Berezko fabrikazioa)**

Elbarrientzako aulkiak, ibilgailuak,
makilak, errehabilitazioa...

Olibet poligonoa
Tfnoa.: 52 93 01
ERRENTERIA

Okendo, 7
Tfnoa.: 42 89 57
DONOSTIA

INSTITUTO TECNICO ORTOPEDIKOA

- ◆ Protesiak, ortesiak, kortseak, e.a.
- ◆ Elbarrientzat aulkiak; eskuzkoak eta elektronikoak.
- ◆ Makilak, makuloak eta lagungarri ortopediko mota guztiak.

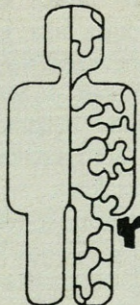
Antso Jakituna kalea, 25
Tfnoa: 46 66 22 20010 DONOSTIA

ORTOPEDIA VALLECILLO

- Menbro artifizial eta aparailu ortopediko mota guztiak egiten ditugu.
- Aulkiak, gerrikoak, e.a.

Ategorrieta etorbidea, 11
Tfnoa: 27 90 29 20013 DONOSTIA

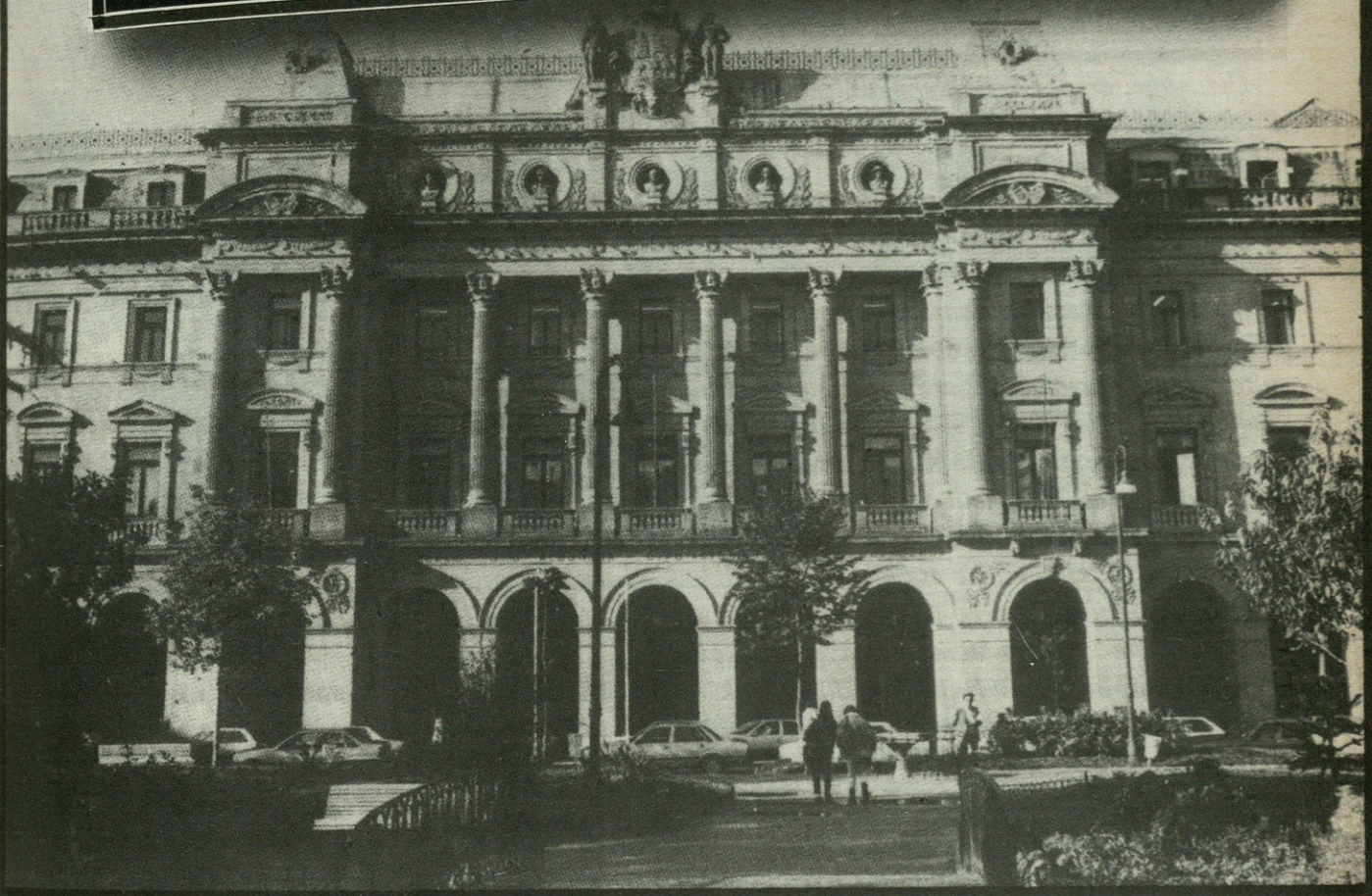
ORTOPEDIA LASA

Gabriel Lasa (Tekniko ortopedikoa)
Osakidetzarekin hitzartua

- ✓ Txantilioak.
- ✓ Ortesis (aparailuak).
- ✓ Protesis (menbro artifizialak).
- ✓ Elbarrientzako aulkiak, lagungarriak...

Urbieta, 58 — Tfnoa: 45 57 12 — 20006 DONOSTIA
Batxiler Zaldibia, 1 — Tfnoa: 65 00 66 — 20400 TOLOSA

GIPUZKOAKO FORU ALDUNDIA ZURE ZERBITZURAKO

Gipuzkoako Foru Aldundia

Aipatzeko gauza gutxi, lerroartean irakurrita ez bada

DISIMULOAN aritu beharrik ez dago. Panorama ez dago luzimendu handietarako. Bitatik bat: euskal kultura udaberriaren zain dago goraipatu beharreko loreak eskaintzeko, edota berorri muina eta saltsa atera beharko lioketen kazetariak dira, aldiz, neguko lozorroan daudenak. Hemerroteka goitik behera miatu, konfidente guztien zerrenda errepasatu, kulturaren behatzaile profesionalekin kontsultatu... eta konklusio bera aldetik oro: ezer gutxi aipatzeko.

Baliabide bat izaten da honelako kasuetarako: lerroartean irakurri. Ez dut ukatuko gorabehera pertsonal gertuek horrelako zerbait eskertu egingo didatela gainera, lerroarteko metodo horrek fikzionatzeko aukera ere ematen bait du. Aste honetan esan gabekoak ere entzuten zirela esan liteke.

Erdi txantxetan hartzekoa bait da, esate batera, **Aurelio Arteta-ri** sarritu berri dioten artikulua horren inguruan biztutako tutualdia. «Euskal Herrian euskaraz?» artikuluan esaten dituen ez bait dira berriak. Ezagunak dira hiltzorian dagoena morfinatze hutsaren aldeko apologetak. Arazoa ez da artikulua —aspaldi argitaratu zenean ez zen protestarik izan, bide-nabar—, artikulua jaso duen saria baizik. Eta, une honetan, «El Correo»-k

«Ikastola» aldizkariaren zero zenbakia aurkeztu du Konfederakundeak.

artikulu hori saritzea, hasi berri den lau urteko batailako atal txikia besterik ez da. Aldi berean, **Maturanak** eta **Huertasek** «euskararen aldeko gebiegikeriak» kontrolatzeko batzordea eskatu dute. PSE-PSOE, udaletan, Legebiltzarrean onetsitako Hizkuntz Eskakizun berberak atzera botatzen ditu. **Juan Pablo Fusi-k**, «gobernu nazionalista batek euskararen alde ekitea normala eta ulertzekoa» dela dio, eta ulertu behar litzateke ez-nazionalista denak ez egitea ere normalizat joko lukeela.

Abertzale parlamentarioek maizegi aipatzen duten «euskararen aldeko konsensua» zertan den, inoiz baino garbiago agertzen da egunotan: kontseilaritza batzuen truke negozia litzateke zerbait. Ez banauzu gobernuan nahi, euskarak jai du. **Joseba Arregik** lau urtez bederen atzeratu beharko ditu hizkuntz integrazioaren alde ohizkoak dituen diskurtso sutuak.

ALDIZKARI berria sortu du Ikastolen Konfederakundeak. Bere burua euskararen bertebrizio sozialaren abanguardiatzat duen erakundeak aspalditik behar zuen horrelako bi-tartekoa. «Aspaldiko ilusioa» zuten aldizkaria. Ulertu eta sinestekoa da. Hain sinestekoa ez da «ikastola» o-

— Joseba Arregik lau urtez bederen atzeratu beharko ditu hizkuntz integrazioaren alde ohizkoak dituen diskurtso sutuak —

Bilinguismoaz

tzen dugun guztion arteko elkarriketarako bidea» izango denik. Hain estruktura bertikala duen erakunde batean, seguruenik goitik behera-koak funtzionatu du idatzizko honetan ere. Zero zenbakia behintzat badugu horren froga gisa. Huts egiteko eskubidea gordetzen dut hala ere, aldatzeko esperantza, zenbait kasutan, ez bait da inoiz galtzen.

BITXIKERIA pare bat, bukatzeko. Hauek ere, lerroartean irakurritakoak. Aurrena, Antzerti-z. Egunkari giputzak orrialde osoa eskaintzen zion antzerki eskolari, berez esanguratsua den titularraz: «*Bi urte gatazkarik gabe*». Meritu handiko marka, dudarik gabe, eta **Eugenio Arozena** ere harro dago horretaz antza, bi urtetik hona indarrean dagoen ikasketa planari buruz beste mundukoak eta bi loriatzen ditu eta. Esaldi bat dago, aldiz, hona jaso nahi izan dudana: «*orain, Antzerti-ra datozen ikasleek badakite zertara datozen; lehen, aldiz, jasandako eskola porrotari intenbide erraza aurkitzera etortzen ziren asko eta asko*». Ez zaitezte neka, Antzerti-ko ikasle ohiak, ezagutzen duzue eta. Gaiztoa naizela esango dute, eta agian arrazoiaz.

Bigarren bitxikeria Euskadi Irratiak antolatutako trikiti piezen lehiaketari buruzkoa da. «Egunkaria»-ko kazetari saiatuak ez du aurkeztuen izenik jakiterik lortu, partaideek «*zinta bidaltzerakoan, ezizen batez sinatuta aurkeztu behar*» zutelako. Irratiko emisioburuak, aldiz, harro-harro faxeaten digu «*puntako trikitilari ugari aurkeztu*» direla lehiaketara. Nola daki berak, zintak ezizenez bidali badituzte? Gaiztoa naiz, arrazoia dute.

Josu Landa

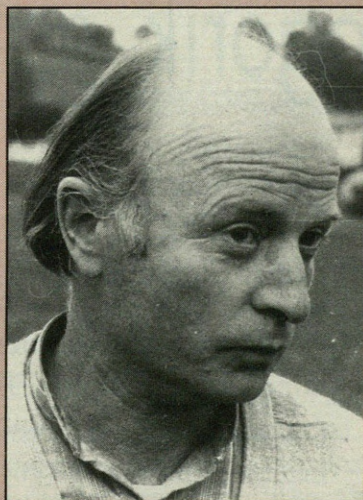
B

ILINGUISMOA ez dugu berdin ikusten hego aldetik eta ipar aldetik, egoera desberdinetan bizi garelako hor eta hemen.

Iparraldean ez dugu bilinguismoaren herexarik ere, non ez den eremu mugatu batean: Seaska-ko ikastolan eta «ikasbi» delako eskola publiko sailean. Denetan frantses hizkuntza bakarra. Hara zergatik bilinguismoa dugun eskatzen.

Guretzat urrats eta pauso handia litzateke, euskararen ofizialtasuna ekar bailezake, bai eta haren erabilpena bizi publikoan.

HEGOALDEAN aldiz, bilinguismoa baduzue teorikoki, Gasteizko Jaurilaritzaren mende dauden hiru lurraldeetan, bai eta Nafarroako zati batean. Bilinguismo formala, nahiz maingua. Ezen teoriaran berean, lehentasuna Gaztelaniari emaiten dio erresumako Konstituzioak. Hala interpretatzen dute behintzat Madrilgo buruzagiek, eta haiena da ikuspegi zuzena, zuzenbidearen iturri eta epaile direnez.

JEAN LOUIS DAVANT

LEGEAREN aldetik ez baldin bada zuzentasunik, praktitan ere gutiago. Iparralde urrun eta ilun honetatik ere gauza batzuk ikusten ditugu. Adibidez, Gasteizko Legebiltzarrean, eta itzulpenak euskaraz.

Auzitegietan oso zaila dela euskaraz mintzatzea, espreski eskatu behar duzula. Udaletzeko idazkari nagusia Madrilgo agintariak dutela izendatzen eta euskara jakin dezan eskatzen baldin bazaio, baldintza hori diskriminazio bat ezin jasana zaiela Madrilgo jaunei.

Munduan zehar toki askotan ikusia frogatzen dugu Euskal Herrian ere: bilinguismo batean berdintasunik ez dagoela, lehentasuna hartzen duela hizkuntza batek.

Beraz, bilinguismoaren aipatzean zertaz ari garen zehaztu behar dugu. Guretzat didarik ez da: euskal Herrian lehentasuna behar du euskarak, gurea delako. bi erdarek zapaldurik, galtzeko mehatxupean dago gainera. Bizitzekotan, baitezpadakoa zaio lehentasuna.

Beraz, bilinguismoa da «pâté d'alouette et de cheval». Baina guk, euskara zaldi behar dugu, eta erdara biligarro. Bestenaz gu gara mando.

Musika zinta bat salduko da «Etorriko haiz nirekin?» nobelarekin batera

Mikel Hernandez: «Liburua amaituta, gogorik gabe gelditzen naiz»

O fizioz institutuko irakaslea, euskara eta euskal literatura irakasten ditu. Afizioz, idazle eta musikaria. Pribilejiatutzat du bere burua irakasle batek finean mehatzari batek baino denbora gehiago duelako beste gauzetara dedikatzeko, irakaskuntzak sistema nerbiosoa hondatzen duen arren. Duela sei bat urte ipuin liburu pare bat argitaratu zuenetik musikara dedikatu da, ez du oso zorte ona izan, baina beti izan du oso gogoko. Beti tartekatu izan ditu hala ere musika eta literatura.

ARGIA. Zer kontatu nahi izan duzu «Etorriko haiz nirekin?» nobelarekin?

MIKEL HERNANDEZ. Oraingo Euskal Herria da kokalekua, hobeto esan orain dela bost bat urtekoa, 86koa. Egoera sozio-politikoaz aldatzen da, protagonistak 35 bat urte ditu, oraingo berrogei urtekoen belaunaldia izango litzateke. Zertaz idatzi dudana esatea zaila da, baina esango dizut Euskal Herriko egoera azaltzen dela, inongo asmo moralistik gabe, zer edo zer isladatu.

A. «Zer edo zer» hori zer da?

M.H. Zer ikusten den katean, manifestazioak, biolentzia... bi alderdi daude nolabait. Intimoa, edo pertsonen bizi dituzten eguneroko problemak batetik, eta bestetik, alderdi publikoago bat. Hau da, denon bizitzetan agertzen diren bi alderdiak, barne bizitza eta kanpo bizitza. Biek elkarri eragin diote.

A. Flash moduko batzuk tartekatu dituzu hari nagusian kapituluaren artean.

M.H. Berez bada istorio lineala. Horretan gauza batzuk azaltzen dira, baina ez dira kontatzen, aipatu besterik ez dira egiten. Gauza horiek gero bereziki, zehaz-

tasun handiz kontatzen dira beste kapitulu batzuetan. Gertakariak dira gehienbat, oso biolentoak. Tortura eskena bat agertu nahi badut, zehaztasun oro ematen dut. Dokumentatu egin naiz asko horretarako. Testigantzak, liburuak irakurri ditut. Norbaitek kalean kasualitatez lehegailu bat zapaltzen badu, hori ere zehaztasun handiz azaltzen da. Beraz, horiek askoz kontakizun «objektiboagoak» dira, ez zentzu politikoan, literarioan baizik.

A. Zergatik banatu dituzu elkarrekin bainbesteko eragina badute?

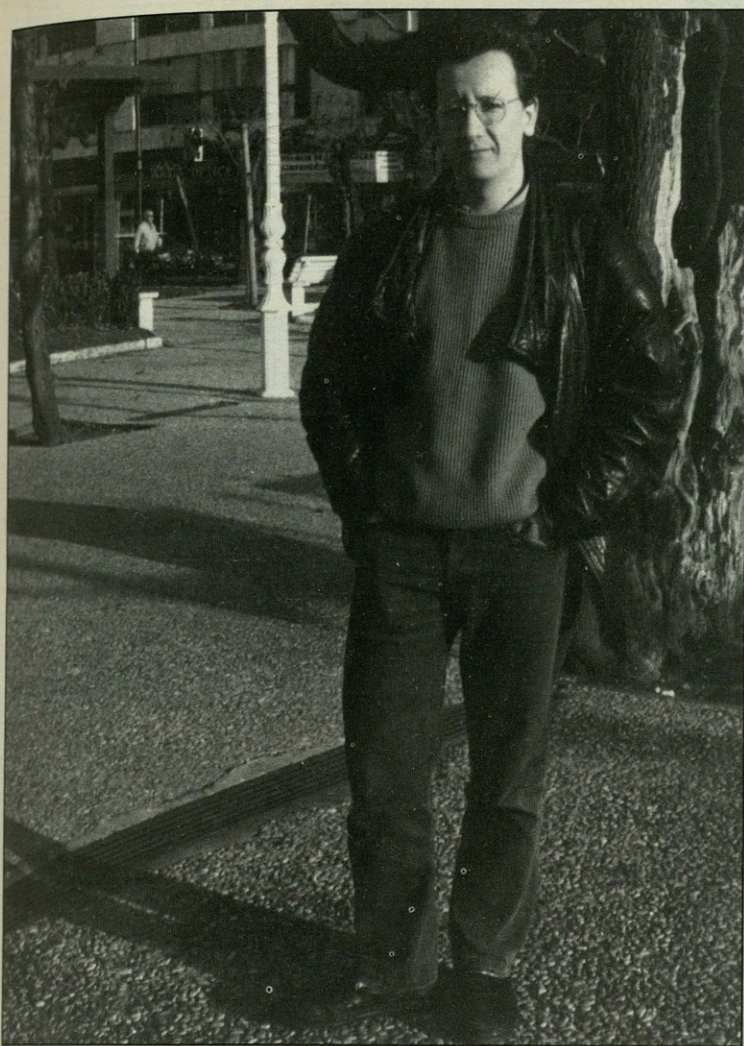
M.H. Bada arrazoi bat. He-

men Euskal Herrian bada, beste leku askotan bezala, bizitza pribatu bat. Eta denen atzean, bizitza publikoago bat. Nahiz eta gizabanakoak ez izan, edo politikoak ez izan, kaleko bizitza hori badago. Bi bizitza horiek askotan nahastu egiten dira.

A. Ipuin liburuak idatziaz dituzu lehenagotik. Bost bat urte izango dira. Nolaz eten hori?

M.H. Sei urte dira. Zergatik? Bigarren liburuaz argitaratu zenean ez nuen idatzeteko gogorik. Gero musika munduan hasi nintzen. Musika talde bat osatu nahian ibili nintzen. Proiektu ho-

Euskal Herriko egoera sozio-politikoaz aldatzen da nobelan, inongo asmo moralistik gabe ●

Mikelen ustez, bizimodu intimoa eta publikoa nahastu egiten dira.

zintarik entzun gabe?

M.H. Bai. Dударik gabe.

A. *Eta zinta libururik gabe?*

M.H. Baita ere. Gusto kontua da, jakina. Estilo aldetik denetatik du zintak. Badira abestiak pro-rock eta beste batzuk rockeroagoak, besteak esan genezake rock-pop direla. Ez da, hala ere, rock-gogorra, nahiz eta distortsioa erabili.

A. *Instrumentu guztiak zuk jo dituzu maketa horretan. Zer nabiago duzu, musika ala literatura?*

M.H. Pasiboki ala aktiboki?

A. *Aktiboki, esate baterako.*

M.H. Ez dakit. Uste nuen musika gehiago gustatzen zitzaidala literatura baino, baina horretan sartu nintzenean...

Saturazioa gertatzen da, batez ere liburu bat amaitzen dudanean, gogorik gabe geratzen naiz literaturarako. Saturatu egin nintzenean, musikara pasatu nintzen, eta momentu horretan dirua nuelako, lanean hasi bait nintzen, instrumentuetan gastatu nuen dirua, asko gainera. Tresna asko erosi nuen. Ilusio handiz ekin nion musikari, baina akaso berandu xamar, nik nahi nuena egiteko. Hamabost bat abesti bukatu nitueanean, eta maketa batean disketxeetan erakusten saiatu nintzenean, konturatu nintzen liburua bukatzean be-

zain saturatuta nengoela. Aspertuta bezala. Sekula ez nukeen esango literaturarekin bezala musikak ere saturatuko ninduela, baina azkenean bai. Orduan ez dakit zer den gehien gustatzen zaidana. Biak dira oso inportanteak.

A. *Eta pasiboki?*

M.H. Ez dakit, beharbada aktiboki gehixeago gustatzen zait musika literatura baino. Baina momentu honetan ez nago hain ziur. Eta pasiboki, ez dakit. Sekula baino gustorago idatzi dut. Ez dut balantzarik, ez dakit.

■ Edozer gauza argitaratzea pribilejioa da nere ustez●

A. *Zer momentutan nabia go zenuke idatzi, musika egin edo entzun baino?*

M.H. Seguru aski liburu bat amaitzean, musikarekin gustorago ibiliko naiz, eta musika asko konposatu badut, urtebetean nahiago izango dut idatzi edo irakurri. Orain alde batera utzita dut musika, etxean jotzen dut, nik konposatutako abestiak jartzen ditut eta bitartean kantatu, baina oso gauza pribatua da.

A. *Ez al dagutxiri onartzen zaion pribilejioa liburuaren batera zinta erregalatzeko?*

M.H. Pribilejioa iruditzen zaizu? Edozer gauza argitaratzea da pribilejioa nere ustez. Egia esan bai, hala da, baina zorte ona izan dut. Musika argitaratu nahi izan nuenean ez nuen horrelako zorterik izan.

Garbiñe Ubeda

retan hainbat urtetan aritu ondoren ikusi nuen ezinezkoa zela neretzat gauzak behar bezala egitea. Gainera problema handiak daude musikoak lortzeko. Azkenean porrot egin nuen, baina gorde dut zeozer horretatik. Nobela honek erreferentzia musikal asko du. Musika mota askotakoak ditu erreferentziak. Liburuan protagonista batzuk grabatzen dute maketa bat. Maketa hori salduko da liburuarekin batera.

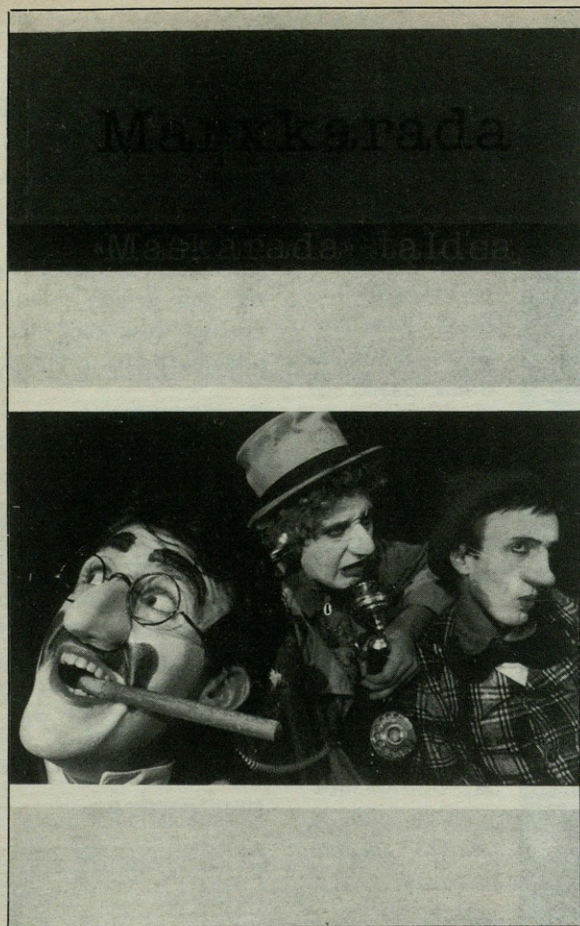
A. *Nola eta non grabatu duzu?*

M.H. Ez da marabila bat. Badakizu nola grabatzen diren maketak. Ez da estu-

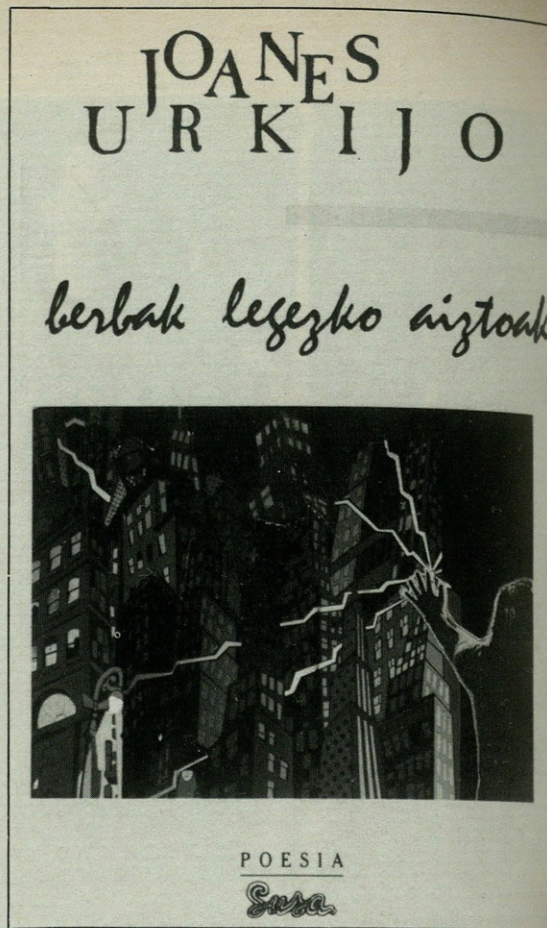
dioan grabatzea bezala. Nik etxean grabatu dut, erritmo kaja bat, kitarra elektrikoa, bajo elektrikoa, kitarra akustikoa... gero lagun batetik teklaturatua... Lau pistako traste batean grabatu dut. Kalitate handirik ez duela, eta argitaletxeok pentsatzen dutelako liburuaren erosten dela liburuarengatik eta ez liburuarekin batera erregala litekeen musikarengatik, orduan bostehun ale bakarrik argitaratzea erabaki zuten. Lehenengo bostehun erosleentzat dohainik izango da zinta. Gauza bitxi moduan. Hori bukatzen denean kitto.

A. *Liburua uler al liteke*

MASKARADA taldea. MARXXKARADA. Antzerkia.

Joanes URKIJU. BERBAK LEGEZKO AIZTOAK. Poesia.

Jon ARANO. MALEZIA SORTA. Poesia.

L I T E R A T U R A

BESTELAKO
HITZAK

Susa

Helbidea:
Industrialdea
1-2 pabilioiak
Lasarte-Oria

Tomas Araguesek ordainik ederrena jasoko du: estrenoa

«Euskal requiem», abesbatza eta orkestra erreflexio poetikorako bidea

Euskaraz aurki izango dugu hil mezarik. Tomas Araguesek, Easo Abesbatza eta Euskadiko Orkestaren bidez, abenduan estreinatuko du «Euskal requiem», ia berrehun orrialdeko partitura duen obra erraldoia. Lan honek, bere lana bertako musika zirkuitoen errepertorian behingoz sar dadin balio dezake. Dugun musikagilerik nagusienetakoak merezi du.

DUELA lau urte Easo Abesbatzak egindako enkargua burutu berri du Tomas Araguesek. Patxi Ezkiagaren hitzetan oinarrituta, lan horrek abesbatzaren urrezko eztaia ospatzeko balioko du. Fraile bezala elkarrekin zebiltzanetik ezagutzen zuten elkar Patxi eta Tomasek, eta 1986 inguruan opera bat egiteko proiektuarekin ibili ziren aldi berean sortu zen oraingoari ekiteko okurrentzia. Baita izena ere: «Euskal requiem».

Requiem tradizioaletik aldendu nahi izan zuen ha-

sieratik. Gehien ezagutzen direnek (Berdiot, Mozart, Verdi...) mezako testuetan dute oinarria, eta askotan izutzeko moduko tonoa izaten dute. Eredu hori albo batera utzita, Bhrams-ek egindako requiem alemana askoz erakargarriagoa suertatu zitzaion Tomas Araguesi, mezako testuetan baino poeta baten idatzietan oinarritzen bait zen. Berak ere ildo horretatik abiatu nahi zuen berea: heriotzari buruzko erreflexio poetikoan oinarri hartuta.

«1986an, bain zuzen ere, Easo Abesbatza utzi

Musika-konposizioak ez dauk irtenbide profesionalik.

nuen —pausa handiz argitzen du Tomas Araguesek—, eta aldi berean abesbatzaren 50. urteurrena atarian zela komentzen hasi ginen. Ospaki-

zun horretarako obra baten posibilitateaz orduantxe aipatu zen lehen aldiz». Ramon Berazarekin hitz egin, eta lanean hasi zen Patxi Ezkiagarekin batera.

Patxi Ezkiaga, «Euskal requiem»eko testuen idazlea

«Bizitzari etekin handiena ateratzeko apostua bota dut»

ARGIA. *Zer ardatz hartu dituzu kontuan libretoa idazteko orduan?*

PATXI EZKIAGA. Normalean *requiem*-ak benetan etsigarriak eta dardarakorrak izaten dira. Hau, berriz, beste alde guztiz diferente batetik ikusia dago. Azpian filosofia bat dago, baina ez bizitzea tokatu zaigun mundua arbuiatzen duena, alderantziz baizik. Duguna onartuz, iturrietarantz jo nahi duen filosofian oinarrituta dago.

Ezin ditugu inola ere baztertu gizonari buruz dauden filosofiak. 68tik

honantz, posmodernitatearen filosofia ezin dugu baztertu. Eta filosofia honek batez ere aipatzen dizkigun gauzak hauexek dira: alde batetik, «Jainkoa hil da» deiadarra, eta bestetik gizonari erabateko askakuntza eskaintzen zioten errelato handiak ere hilak daudela. Batetik, demokraziak eta liberalismo ekonomikoek porrot egin dute, garbi dago ez dutela

gizona salbatu. Aldi berean, arrazionalismoak ere ez du inor askatu, batez ere Bigarren Gerra Mundialaren esperientzia kontuan hartuta. Bestalde, marxismoak, benetan erroko askatasuna lortzeko doktrina bezala, porrot egin du.

Hori kontuan hartu ondoren, bi aukera neuzkan. Antzinako estiloa hartu eta *requiem* bat egitea, etsituko gizonarentzat inolako

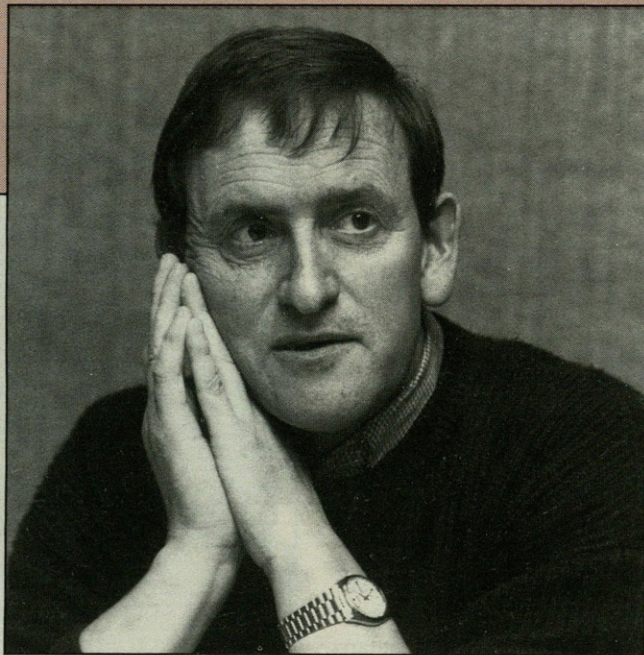
esperantzarik eskaintzen ez duena, edo, bestela, nolabait gizonaren hastapenetara jo eta egunsentiaren filosofiaren barruan koka daitekeen zerbait idatzi.

A. *Zer esan nahi duzu egunsentiaren filosofia terminoarekin?*

P.E. Gizonari zer gelditzen zaio? Bere barneko munduan sartu, barne indar horiek eskaini diezaioketen mundu magikoa eskuetan hartu, eta bizitzari ahalik eta etekin handiena atera. Egunez egun bizitzen saiatuz. Hori da egunsentiaren filosofia.

Ordainik ederrena, estreinoa

Baldintza bakarra jarri zuen musikariak lanari ekiteko: obra estreinatzeko garantia izatea. «*Lan fisikoa hain da handia, bestela merezi ere ez duela egiten*» esan, eta obra berriaren eskuizkribua erakusten digu, berrehun orrialde ingurukoa, txukun baina oharrez josita. Ironia ere ez zaio faltatzen: «*Ez dugu armarioak betetzeko beharrik, egindako lanak kanporatzeko, aldiz, bai. Egia da artistak jan egin behar duela, baina ordainik ederrena, lana kalean ikustea da. Pinturan edo literaturan errazagoa da, baina musikan presupostu handiko baliabideak behar dituzu*». Arrazoi horregatik, estreinu faltagatik alegia, operaren proiektua hasi ere egin gabe dauka. «Euskal requiem», aldiz, Euskadiko

«Doktrina handiek porrot egin dute».

Orkestak bere abonoko kontzertuen barruan sartu du eta horrek bospasei aldiz emango dela ziurtatzen du.

Aurrena letra, eta ondoren musika. Horrela sortu dute *requiem*-a, eta horixe iruditzen zaie biei ezein kantu egiteko bide egokia. Testuak iradokitzen ziona isladatzen saiatu da Aragües, baina hitzak musika bidez espikatu nahi izan

gabe. «*Nire ustez, literatura ezin da beste arteetara itzuli. Testu batek musikariaren gogoia presta dezake, bere sentimenduak musikaren bidez adieraz ditzan, bainatestua ezin da musikara itzuli. Horregatik ez zait egokia iruditzen gaureguneko konpositore askok egiten dutena, bots, beren musikak esan nahi duena hitzez espikatzeko*

saiatzea. Musika lan ona, zeinahi argibideren gainetik dago. Niretzat, erizipiderik onenetakoa, gustokoa duzun ala ez esatea da».

Hiru solista eta bi bertsio

Testuak iradokitzeko duen indarrean sinestuta, Aragüesek oso maiz utzi du orkestra bakar-bakarrik, korurik gabe. Ikusleek ere beren sentimenduak esperimendatzaten. Baina ez da hori arrazoi bakarra. Arrazoi praktikorik ere ikusten du: «*Lan luze batean denetarik eskaini behar da. Norke berea adierazi behar du. Korroaz gain, musika soilak ere badu zer adierazi*». Horren arabera, esaldi bera batzuetan kantatua da eta besteetan orkestak glosatu egiten du.

Obrak badu gogortasun

Araguesek ez du zarzuelarako grina ezkututzen. Iaz «Luisa Fernanda» zuzendu zuen, Donostiako Victoria Eugenia.

nik, zenbait pasartetan batez ere. Hala ere, horrek ez du alderdi melodikoa aienatzen. «Zenbaitek pentsatzen dute melodia gogortasunarekin kontrajarria dagoela, eta hori ez da egia. Askotan, melodiak egiteko ezintasuna egoten da pentsamendu horren atzean».

Pertsonaien arteko desarrollo dialektiko bezala planteatuta dago testua, hiru solistarekin: Aingerua, Kontzientzia, eta Jainkoa (tenorea, kontraltoa eta baxua). Solistez gain, obrak bi bertsio ditu: bata ahots grabetako abesbatzarako (Easo halakoa da), eta bigarrena ahots mistoetarako. «Oso abesbatza gutxi dago ahots grabeez soilik osatuta. Praktikoak izan nahi izan dut eta horregatik egin dut bigarren bertsioa, edozein abesbatzak kantatua izateko». Txantxetan

borobildu digu arrazoiak: «Gainera, emakumeak ere hil egiten dira, eta bilda-koen koruan parte hartzeko aukera behar dute!».

Abendura arteko bidea

Josu Abesbatzan hasiak dira partiturari bueltak ematen, baina entsaio nagusiak abendura arte ez dira izango. «Gainera, musika aktualaren airea izan dezan esfortzu bereziak egin ditut, eta horrelako musika abesbatza afizionatu bati kostatu egiten zaio».

Tomas Araguesek ikusle bezala parte hartuko du estreinaldian, gehien sufrutuko duena izanda ere. Sorpresak ere eramaten ditu egileak, zuzendariak egingadako interpretazioekin. Berak orkresta-zuzendaritzako katedra dauka Donostiako

Kontserbatorioan eta lotsatu bezala aitortu du gustokoa lukeela bere obra zuzentzea.

«Euskal requiem»ek hiru ordu laurden inguru iraungo badu ere, hau ez da Araguesek idatzitako luzeena. Armarioan halabeharrez gordeta duen kontzertua, bibolin eta orkestarakoa, da orain arteko iraupen luzeenak. Bere 55 urteetan obra mordoa konposatu ditu Tomas Araguesek, asko kaleratu direnak baina beste hainbeste, paperean idatzita besterik ez daudenak.

Zerrenda luze horretaz gain, Easo Abesbatzako zuzendaria izan den zortzi urteetan lan pila burutu ditu polifoniaren alorrean. «Hala ere, oso gustora egiten dudana eta egingo nukeen lana genero lirikoa da, musika antzestua, opera edo zarzuela. Gusto berezia diot musika mota horri».

Ez Euskal Herrian bakarrik, Estatu Espainolean ere bai, gehien estreinatu dutenetakoa da Tomas Aragues, baina hala ere kexu da gai honetaz: «Zorte piska batekin estreinatzea lortzen duzu, baina sekula lortzen ez dena errepertoriokoa bihurtzea da. Bertako orkestrek zerbait gehiegaro egin behar lukete honen alde. Eta neure burua pribilegiatutzat jotzen dut, kide asko ezagutzen ditut, kalitate handikoak, inoiz ezer estreinatu ere egin ez dutenak». Bere ikasleei esan ohi dien bezala, konposaketa musika-alorrik zailena izateaz gain, irtenbide profesionalik ez duen bakarra da.

Garbiñe Ubeda

Josu Landa

Iragandako garaien babesa askatasunez hitz egiteko

Bostgarren belaunaldiko zinegile txinarrak

Ezagunak dituzte iraultza kulturalaren eraginak, ezagunak halaber Tianameneko tankeen irudiak, bai eta produzio txinatarren mugak (teknikoak, politikoak...). Aintzineko garaiak eta finantzabide atzerritarrak aukeratu dituzte Txinak egun dituen arazo eta kezak kanporatzeko. Zhang Yimou, Chen Kaige eta beren azken lanak «Linterna gorria» eta «Mila soken gainean bizitza».

JAPONIAREKIN ko-produkzioan egindako lanak, «Ju Du» filmeak, nazioarteko ospe eta onespena ekarri zion Zhan Yimou

zuzendariari eta, hala ere, debekaturik dago oraindik Txina popularrean. Baina iraultza kulturalaren garaian nekazaritzan eta ehun-fabri-

ketan, saskibaloitaldetan eta Maoren milaka irudi dibujatzen ibili ondoren, ohitura du Yimouk oztopoei aurre egiten eta aurreko filmetako gai eta aktorea berbera harturik «Linterna gorria» filmatzeari ekin zion.

Gaizki ezkonduko emazte gazte baten inguruan osatzen filmea eta protagonista Gong Li da, Txinako sex-symbol berria. Idazle gazte baten nobelan oinarritua egon arren aintzeko garaietan kokatzen dira gertaerak. «Berrogei urtetik beberako idazleek nabiago dute iraganaz mintzatzea, politikak ezarritako mugak saibesteko. Zaila da etengabeko baldintzape-nekin orainaz idaztea. Ez da hainbeste iraganak li-

luraturik daudela, bizitza, gizon eta emakumezkoen sentimenduetaz libreaki ibarduteko aukerak baizik» azaltzen du Z. Yimouk.

Orain oso gutxi burututako beste filme txinatarra «Mila soken gainean bizitza» dugu. Aurrekoa bezala kanpoko finantziabideei esker errodatu da, Don Randa britaniarraren produkzioarekin eta posprodukzioa Berlinen egingo du Chen Kaige zuzendariak. Wim Wendersek erabilitako estudioetan.

Musikariitsu bat da Kaigeren protagonista, maisuak hil aurretik utzitako legatuaren zaintzaile. Itsumena sendatzeko errezeta utzi zion baina farmazeutikoari eman aurretik banjoaren mila soka puskatu (jendaurrean kantatu) behar zuen. Azkenik errezeta ateratzen duenean paper zuri bat besterik ez du aurkituko. «Hiltzeko momentuan paper zuri bat dugu denok eskuartean. Bizitza hobeagoaren alde burrukatzen dugu denok, tresna edozein delarik... Txinan Iraultza kulturalak guztiz birrindu zuen sinismen tradizionalen sistema. Zeozer galdu dugu, ez dakigu nola egin alde arazo politiko edo ekonomikoei» adierazten du zuzendariak bere filmearen edukina azalduaz.

Herrikideek ikusi ahal izango duten ala ez seguru jakin ez arren, apostu garbiak egin dituzte Yimou eta Kaigek, Txinako zine-sentsibiltate berri baten adierazle.

«Linterna gorria» filmeko zuzendaria eta protagonista.

Cole Porter berriztua IHESen kontrako ikerketa finanzatzeko

Orain artean jaialdi erraldoiak izan badira giza-xedetarako dirubilketa modurik eraginkorrenetakoa, jendea nonbait nekatu xamarra dago berrikuntzarik gabeko ikuskizunaz. Talde eta kantari ospetsuak biltzea ez da iada nahikoa etekin garbiak ateratzeko eta, gauzak horrela, Cole Porter-en bertsio berriak egitea bururatu zitzaizen *Red Hot And Blue* muntaiaren antolatzaileei. Neville Brothers, Annie Lennox, U 2, Tom Waits... eta beste hainbat bildu dira IHESaren kontrako ikerketarako dirua biltzeko asmotan. «Errugabeak dira IHESak jotako gaiso guztiak» diote diskarekin banatzen den liburuxkan.

Calcuta hirian errodatzeko debekua

Bi urtez itxaron behar izan zuen Roland Joffe zuzendari britaniarrak Delhi Berriko agintarien errodaia-baimenak lortzeko. Calcutako irudiak nahi zituen bere azken lanerako «The Mission» eta «The Killing Fields» filmetako zuzendariak eta baimenak lortu arren bertan behera utzi behar izan ditu errodaiak etxean prestatutako lehergailu bat jasan ondoren. Filmearen bidez munduari Calcutaren pobrezia ikuskaria eskeiniko zitzaiolakoan lehenago ere hainbat ahots altxa zen mendebaldeko Bengala estatuan.

«Green Card», aktore jakin batentzat idatzitako filmea

ZAILA da Estatu Batuetan amerikarra ez den filmeak arrakasta izatea, amerikarra ez den aktore-aktorea star nagusienen parera heltzea, iparamerikarra ez den ezer nagusitzea. Itxiak bait dira oso iparamerikarrak kanpotik datorrenerako. Hala ere, aurreritzi guztiak bazter utzita, Gérard Depardieu aktore frantsesa eraman du Peter Weir zuzendari australiarrak New Yorkera. Ingelesez errodatzen duen lehen filmea Depardieu-rentzat, amestutakoaren gauzatzea Weirentzat.

Aspalditik zuen zuzendariak komedia klabea lan egiteko gogoia, eta aspalditxotik halaber egun pantailaratzen ari den filmearen argumentoaren lerro nagusiak. Baina filmearen pisu guztia eramango zuen, ictorio arrunta indarrez hornituko zuen protagonista falta zuen, Spencer Tracy, Cary Grant edo James Stewart-en pareko bat. Eta aktore horien komediak

behin eta berriro ikusi ondoren, filme horretarako behar zuena Gérard Depardieu zela otu zitzaion. Eta betidanik oso gustokoa zuen frantsesaren baiezkoa segurtatzeko gidoia goitik behera jorratzeari ekin zion, ez zen iada abstraktoan mugitzen, norbaitentzako ictorioa ari zen asmatzen.

Depardieuk baietza eman zion baina, ia bi urtez itxaron beharko zuen ordurarteko konpromezuak bete bitartean eta «Hildako poeten taldea» filmea Peter Weiren itxoinaldi horren produktu arrakastatsua dugu. Nolanahi ere aldeaz aurretik pentsatutako epeak pasa ondoren heldu zitzaion «Green Card»-i ere bere ordua eta P. Weirek adierazitakoagatik merezi ere merezi zuen itxarroteak «Zoragarria da Gérardekin lan egitea, bere onena ematen du eta zure onena aterazten dizu». Neurrian egindako filmea.

J.M. Heritz

T E I L A K

■ PASTORALEN EGUNAK EZARRITA

MUSKILDI eta Larrainen izanen dira aurten usaia hautsiko duten bi pastoralak. *Harizpe* izeneko lana, Pier Paul Berzaitz kantariak moldatua, uztailearen 21ean, igande arratsaldeko 3retan emanen dute lehenik eta larunbata den abuztuaren 3an gauez gero. Muskildin izanen da. Roger Idiart apez kostatarak idatzi *Xalbador* berriz, abuztuaren 15ean batetik, eta hilebete bereko igande den 25ean, Larrainen. 15 urte du honez gero, bi pastoral urte berean egiten ez zela.

■ UPNA-K ESKAINTZA UGALDUKO

NAFARROAKO Unibertsitate Publiko gestio gintza batzordeak hainbat ikasketa plangintzaren hedapena onartuaz, eskaintza ugaltzeko erabakia hartu du, titulazio berriak txertatuaz orain artean bazirenei. Heldu den

urteko, soziologia ikasketak egin ahal izanen dira Iruñean, eta Unibertsitateen Kontseiluaren oneritzia lor badadi, eskubidea, zientzi politikoak, filologia, bibliotekonomia edo dokumentazioa eta gizabidezkoak bezalako gaiak izanen dira 1992-1993 ikasurtean.

■ «IKASTOLA» ALDIZKARI BERRIA SORTU

ASPALDIAN gogoan zuten asmoari erantzutera heldu da Euskal Herriko ikastolek argitara eman berri duten aldizkari hau. Gizarte guztiari irekia, guztien topeleku eta elkar hizketa bide izan nahi du. Profesionala izanen omen da, Jon Basterra dukeela zuzendari, eta ez da, Mirari Bereziartuak zioenez, pedagogi aldizkari berezitua. 50.000 ale banatuko dira hilero, irakasle eta gurasoendako, abuztuan eta uztailean salbu. Ikastolaren barne aferez gain, kanporakoak ere bilduko dira bertan.

E R R A N A K - E R R A N

«Plazarik plaza egiten diren hamar bertso saiotan zortzi pasamodukoak dira, betegarri direla ez esatearren. Urtean bebin edo birritan «ateratzen» da bertso saio berezi horietako bat, entzulegoa asebate eta bertsolaria pozteko modukoa»

Joxerra Garzia
Euskaldunon Egunkaria,
1991-III-28

«Euskara dugu elkargune, hortaz, garaia da oraino Korrika batzuen izateetik denona izatera igaro dadin...utz bezate luma tintontzian puska batean, geldit bitez hausnarketan buru, burukide ta burudun guztiak. Artikulo zakarrrik ez, bertso inozorik ez, Amatiñokeriarik ez, Txillardegikeriarik ez»

Haitzulogorri (Laudio)
Euskaldunon Egunkaria,
1991-III-1

TXUTXUMUTXUKA

EUDEL UETS-RENGANAKO BORONDATERIK EZ

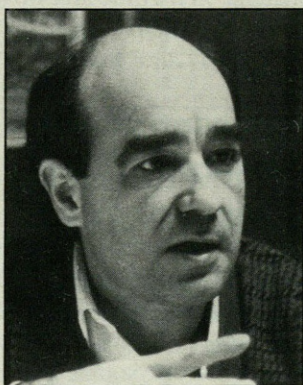
UETS izenekoan biltzen diren udaletako euskara teknikariek, aspaldi honetan instituzioekin eta bereziki Eusko Jaurlaritzarekin elkarlanean hasi gogo dute. EUDEL delakoarekin elkarlana desio duten arren ez du ematen bo-bondaterik aurkitzen dutenik EUDELen partetik. DHauteskundeak gertatu bitartean, zain egon beharko omen dute UETSkokideek, gerora zer izango den oso garbi ez dagoela.

EAJ-KO HEZKUNTZAKOEN HASERREA

JAKIN ahal izan dugunez, EAJ barnean hezkuntzaz arduratzen direnak ez omen daude oso konforme, hezkuntza saila EA alderdiari ematea. Aurretik EEk eta EAJk kontseilaritzak 2-2-7 moduan banatzea pentsatua bazuten ere EAK bi beharrean hiru hartuaz hezkuntza bereganatzea erdietsi zuen, EAJko batzuen artean gora-behera sortuaz.

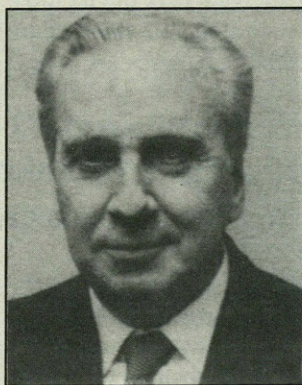

NOR - NORI - NORK

AMATIÑO

aukeratu dute Euskal Telebistako buru, orain artean Iñaki Anasagastiren esku zegoela kargua. Lehen ere aritua da Amatiño lan honetan, beroni 1985.ean utzi ziolarik●

PASCUAL ALDABERI

Santa Cecilia orkestra iruñearrak egin dio *Nerabe sorta* lanaren lehen emanaldia Gayarre antzokian. Lesakarraren lana herri bereko seaska kantetan oinarritua da●

XABIER GEREÑOK

egunerokotasun beteko lana kaleratu du, ohi duenez. Abuztuaren 2.ean berean hasi zen lanean, eta karrikan da jadanik *Kuwait-en barrapaturik* izeneko nobela●

«Indoeuropearra den bizkuntza batetik indoeuropearra ez den bizkuntza betarako hiztegia egiteko ausardiabehar da eta ausardiabandiagoa behar da oraindik lexiko ikaragarri aberatsa duen ingelesa bizkuntza batetik...Hori gutxi bailitzan, Gorka Aulestia ez da ofiziokoa; ez da lexikografoa»

Elixabete Perez Gaztelu
Egin, 1991-III-1

Bidaiak

Atlantikoa belaz zeharkatuz

Tropikoko euri jasak dutxa onenak dira.

URTERO urte bukaeran alisio haizeak jo ta ke dabilta Afrikatik Karibearuntz. Haize hauek aukera paregabea eskaintzen digute Ameriketara belauntziz joateko.

Alisio haizeak, Passat haizea beste hizkuntzetan, urte osoan ari dira ekialdetik mendebaldera Atlantikoan zehar. Hala ere, haize

Martinikatik 3-5 milatara.

hauen garairik onena indarrez eta maiztasunez Atlantikoa zeharkatzeko, negua

Izango dituzun 20-24 egusenti eta ilunabar, tropikoko ilunabarrak! Ez dira ez, txantxetako gauza izango

datorkigunean da. Horregatik, urtero, 200 bat belauntzi haize hauek eta ekaitz posibilitate minimez baliatuz Amerika aldera bideratzen dira.

Erdi Amerikako edozein tokitar joatea erreza baldin bada ere, Karibeko Antilla-Txikietan dauden ametsetako toki zoragarri horiek direla eta, Karibeko irlak dira helmugarik nor-

malena. Zeharbide luze horretarako maiz tripulanteak behar dira, horregatik

zenbait lagun, ni artean, hara joaten da belaz Atlantikoa zeharkatzeko asmoarekin.

Belauntziak Mediterraneotik ala ipar Europatik datoz. Gehienak Las Palmas-en gelditzen dira zeharkatu aurretik atseden hartzeko. Ondoren, Passat-en bila ateratzen dira hego-mendebaldeko direzioa hartuz. Zatirik konple-

xuna hau dugu agian, haizea izatea eta horren direzioa ez bait daude inolaz ere zihur; baina Senegaleko latitudera (18-20°) iristean haizeak popatik bultzatu eta denetara 2.200-2.700 mila (4.000-5.000 Km)-tako bidaia egin eta gero mundu berrian ez dakit baina beste munduan bai bazaude.

Arrazoi asko dago eta norberak bereak izango ditu, baina hona hemen maiz entzuten diren batzuk: asko beraien izateaz gehiago konturatzen dira itsaso zabalean, bizitzen ari zareneko oso gauza gertua eta argi zaizu, zeharbidearen zeharko lasaitasuna eta naturarekiko kontaktua gaur egun oso toki gutxitan aurki daiteke... belaz ibiltzea ederra da, belauntzia belaz berez, hala delako. Azkenik beste bi arrazoi, abentura titiki bat da eta izango dituzun 20-24 egusenti eta ilunabar, tropikoko ilunabarrak! ez dira ez, txantxetako arrazoi izango.

Denboraz lasai joan behar da. Aste bat ala bi belauntzia aurkitzeko eta beste 3-4 zeharbiderako.

Askatasun maximoa oinarritzkoa da. Ezin da inolaz ere iristeko tokia finkatu. Barbados, Martinika... edozein irla ona da.

Hizkuntzak jakitea interesgarria da. Hala ere, baze goen bat txekoz bakarrik jakinda, munduari ia buelta osoa emana zuena! Suerte izan!

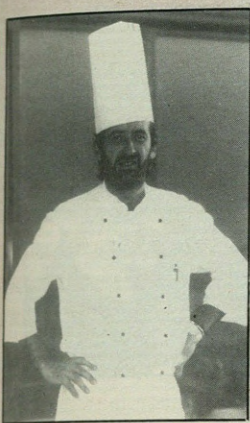
JON NAZABAL

Gastronomia

Zientzia

KARLOS ARGINANOREN ELTZA

Imanol Muruarentzat

K. ARGINANO

Negu bukaerara ailegatu gara eta Udaberri atar

rian gaude. Hemendik aurrera bero izaten hasiko da eta horrexegatik menuak ere horretara egokitzten hasi beharko. Oraingo honetan Imanol Muruari tokatu zait menua egitea, «txikien artean handienari». Hauxe da ba:

Lehenengo platera, udaberri parteko sisa errebueltoa. Sisak mereziak ditu eta arraultzak ere ez zaizkio gaizki etorriko.

Bigarren, katu arraia zarrautzar piperradaz lagundurik. Platera egokia eta gozoa.

Postrerako, laranja zu-

IMANOL MURUA

moa vodka piska batez. Hauek denak hartu eta barrera apur bat berdinduta, bazkal osteko giroa sei bertsoz alaitu ez gero, primeran. Besterik gabe ba, Aupa Imanol!

Suhiltzaileen seme-alaben malformazioak

Desberdintasun hori 1952-1973 urteen bitartean jaioetako umeetan ikusi da; bihotzeko malformazioei dagokienez batez ere. Suhiltzaileek erretako produktu toxikoak bereganatzen dituzte, dela arnas aparatuen bidetik, dela larruazalean zehar zurgatzen direlako. Ikertzaileen ustez produktu horien eta malformazioen arteko erlazioa ez dago oso argi: ez dakite espermatozoidak erasaten diren, edota bere senarraren arropak garbitzen dituenen ama bera intoxikatzen den.

ELHUYAR

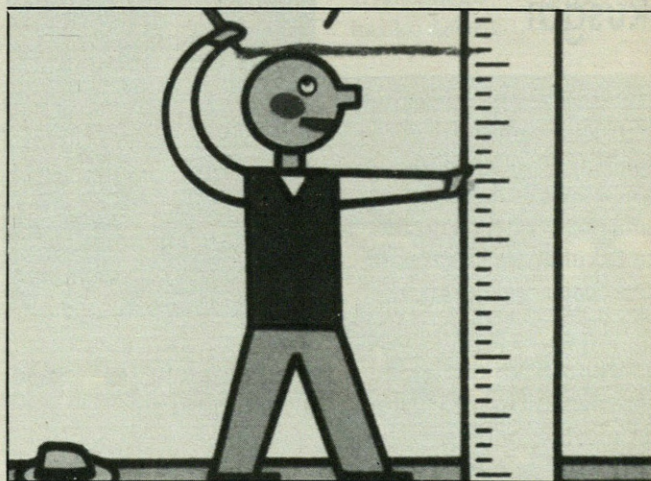
Osasuna

Hazten laguntzen duen hormona

Bila bostehun ume dira gutxienez hazteko arazo larriak dituztenak estatu espainiarrean. Gaitz honek iturri ezberdinak izan badiotzakere, kromosomiko, neurologiko eta hormonalak izan ohi dira ohizkoenak.

Iturriak, ezagututa, eta normala baino txikiagoa izateak pertsonarengan

sortzen dituen arazo fisiko eta psikologikoak kontutan harturik, zenbait aurretakuntza garbi egin dira eskoziar eta suediar laborategietan arazoari irtenbidea bilatu asmoz. Honen lekuko, kaleratua da jada Genotonorm izeneko medikamentua, zeinek hazteko behar beharrezkoa den hormona desorekatuak orekatu egiten dituen. Honen aurretik, helburu berdinez ateratako Crescormon botika, hildako pertsonen

gorpuetako pituitaria glandulatik lortzen zena hain zuzen, hiru gazteen heriotzaren eragileztat jo zuten ikertzaileek eta merkatutik

erretiratua zuten. Oraingo honetan berriz, bigarren honek ondorio kaltegarriak ez duena ziurtzat ematen da.

Artea

Zubiaurretarrak,
artista familia

GIPUZKOAKO Zarauzko Sanz Enea Kultur Etxean da hilaren 17a bitartean Zubiaurretarren pintura erakusketa lanegunetan arratsaldeko 16,00etatik 20,00etara eta jaiegunetan goizeko 12,00etatik 14,00etara eta arratsaldeko 18,00etatik 20,00etara. Bertan pintura etnizistaren barruan kokatzen diren koadroak ditugu, «euskal artea» deitutakoaren baitan tematika propioa dutenak eta Euskal Herriko ohiturak eta pertsonaien berezitasu-

nak ederki asko biltzen dituztenak. Era berean, pintatzeko modu poetiko sakon eta sugerikorra ematen duen artegintzaz gozatzeko aukera ezin paregabeagoa dugu. Bertakoaren sensibilitate sarkorraz.

Salamankako
artelanak
ikusgai

BILBOKO BBKren Kultur aretoan, apirilak 21ean emango zaio amaiera dagoeneko ikus daitekeen Salamanca-ko Arte Ederretako Fakultateko Diseinu-taldearen lan-erakusketari.

● Donostiako San Telmo museoan, hilaren 15an hasi eta apirilak 14era arte zabalik izango da Enrique Carbo-ren argazki-erakusketa

● Iruñean dagoen Nafarroako museoan, apirilak 7a arte Guillermo Perez Vi-

llalta-ren pinturak ikusteko aukera izango da.

● Gipuzkoako Errenteria herriko Gaspar aretoan, hilaren 5ean zabalduko da Alberto Delgado margolariaren lanari buruzko erakusketa, 25a arte zabalik izango delarik.

Zinema

Gidoia: Jean Paul Rappennau, Jean Claude Carrière. **Argazkia:** Pierre Lhomme. **Musika:** Jean Claude Petit. **Aktoreak:** Gerard Depardieu, Anne Brochet, Vincent Perez. **Jatorrizko izena:** Cyrano de Bergerac. Edmond Rostanden antzeslanean oinarrituta. Frantzia. 1990.

Hezurutsa eta bihotza

CYRANO de Bergerac antzeslana Edmond Rostandek 1897an plazaratu zuenean gaitzezko arrakasta izan zuen, alexandrin bertsotan izan arren. Iazko Rappennau zuzendariaren filmeak berdintsu. Neo-erromantizismoan koka genezakeen antzeslan egokitu honek bidenabar alexandrin bertsoak atxiki ditu, bikoizketa dela eta (gaztelaraz) galtzen duela derrigor.

Baina super animalezko ekoizlan honek itzelki zaindu ditu dekoratuak, arropak eta musika. Horri Depardieuren jokolana gehituz, hitzegiteko duen lirismo bereganatua eta gorputz mugimenduak, bere sudur-punta gaindituz, aparteko kalitatezko filmea dugu.

Balkoiko eszena gogoan. Nolabait Romeo eta Julietaren ereduari jarraiki. Balkoian Roxana (Julietta) hitz ederren egarritz. Balkoi azpian bizon (biek Romeo osatuz). Vincent Perez, zeinetaz Roxana maitemindurik dagoen baina emakumeei hitzegiten ez dakien; eta izkutuan Gerard Depardieu, zein Roxanaz maiteminduta dagoen eta ahotsa-bihotza jartzen duen. Horrexegatik Perezek osatzen du hezurutsa eta Depardieuk bihotza.

ERMIÑE M. BELAUSTEGIGOITIA

Euskal taldeak Bartzelonara

EZ da gauza txarra izango noski Euskal Herriko taldeak gure mugetatik kanpo heuren musika beste nonbaiten ere erakusteko asmoz ateratzea. Izan ere, azken asteotako dinamikari jarraiki, beste biei ailegatu zaie oraingoan aukera horixe. Honako honetan ba, Bartzelona da abialekua eta taldeak Donostiako La Perreira eta Los Clavos. Kontzertua KGB aretoan izango da Martxoaren 16an.

● Martxoaren 16an, Gipuzkoako Oiartzun herrian, Xabier Letek eta Antton Valderdek kantaldia eskeiniko dute, Madalensoro pilotalekuan, gualdeko 22,00etan.

● Anhrefin taldea Euskal Herriko ondoko herrietara hurbilduko da hilaren 15etik 17a bitartean: 15ean Amorebietako «Ya te vale Barrabas» aretoan, gaueko hamarretan. 16an Ondarruko gaztetxean, gaueko hamar terdietan. Martxoak 17an berriz, Elorrioko gaztetxerako bidea hartuko dute, azken kontzertu hau arratsaldeko zortziretan hasiko delarik.

BEHE NAFARROAKO Ilharre herrikoek jaialdi berezia antolatu dute martxoaren 16rako; alde batetik, kantaldia izango da Zarama taldearen eskutik. Bestetik, eta bukatu bezain laister, Minxoriak taldeak dantzaldiari hasiera emango dio.

BILBOKO La Esperanza pilotalekuan, hilaren 16an, Su ta Gar eta Danda taldeen kontzertua izango da. Jaildiari arratseko 20,00etan emango zaio hasiera.

Hontza

LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56
2004 DONOSTIA

Dantza

Martxoan ere izango dira Zuberoako maskaradak ikusgai

MUSKILDIRA joan ginenok aurtengo azken maskarada ikustera gindoazela sinistuta, ustekabe atsegin bat izan genuen: beste lau emanaldi egingo dituzte Altzai eta Lakarriko jokalariek eta gainera Hegoaldean ere antzesteko asmoa dute. Honako hau da zuberotarren egitaraua: martxoaren 10ean Ligin edo

Errenderian (puntu hau zehaztu gabe daukate oraingoz, beraz abiatu baino lehen konfirmatzea komeni zaizue) eta martxoaren 17an Lakarrin egingo dute aurtengo azken saioa.

Otsailaren 17an Muskildin izandakoaz bi gauza aipa daitezke: jendetza eta Pitxu. Euskal Herri osoko autobus eta kotxeak hur-

Txotxongillo taldea 20 urtez panpinekin

AFIZIOZ hasi ziren Enkarni eta Manolo antzerkiaren munduan. Ikastola askotatik deitzen zieten beren ikuskizuna umeen aurrera eramateko. Lana zela eta, askori ezezkoa eman beharrean aurkitzen ziren. Asko kostata lortutako errekonozimenduari esker, profesionalizatzea lortu dute, eta orain herriz herri dabilta, lekuan lekuko, muntaiak egokituz. Momentu honetan eskuartean zortzi bat lan dute, besteak beste: «Ipurtargi», «Altxor bat patrikan», «El retablo de Mae-

se Pedro», «Erreka Mari», «Printze txikia» eta «Itasminetz», beren azken obra. Lan hau da, hain zuzen ere, hilaren 10ean, eguerdiko 12,00etan Donostiako Antzoki Zaharrean antzeztuko dutena. Hilaren 12an, Leitzan eta 15ean Garesen, beren muntaiarik ezagunena eskeiniko dute, hots, Errekamari.

● Martxoaren 13an, Eibarko XIV. antzerki-ihardunaldietan, Bederen 1 taldeak «Jacques eta nagusia» antzeztuko du, Ciudad Laboral-eko antzoki nagusia.

● Martxoaren 17an, Gipuzkoako Getaria herriko polikiroldegian, Kukubiltxo taldeak «Umeak gara! Eta zer?» kale-antzerkia eskeiniko du.

Pitxu gustora ibili zen ikusleen artean enbarazo eginez.

bildu ziren dantza eta antzerki arteko ikuskizun horretara. Lazkao, Andoain, Bilbo, eta beste herrietako autobusak ikus ahal izan

genituen. Argazkilari eta bideolari ugari bildu ziren eta batzuk antzesle-dantzarien kolpeak ere jasan behar izan zituzten, ikusleekin batera. Pitxuren agerraldiak leku desberdinetan (zakarrontziaren barruan, aterpearen gainean, e.a) eta bere ibilerak dantzari eta ikusleen artean denon atentzioa deitu zuen bere papera ondo betetz. Ikusteko aukera ez galdu!

JOXEMI SAIJAR

Bertsoak

● «Sagardoa txotxetik, uskara gogotik» kanpainarekin jarraituaz, bertsoentzat tarterik izango da Martxoaren 15 eta 16an Hernani eta Astigarragako sagardotegietan. Ostiralez, Hernaniko Altzueta eta Astigarragako Mendiola eta Mendizabalen. Larunbatean berriz, Astigarragako Bereziartua, Irigoien eta Larrarten.

● Hilaren 15ean, Gipuzkoako Aizarnazabalgo pilo-

talekuan, gaueko 22,00etan eta «Adiskide» elkarteak antolatuta, bertso-saioa izango da; partaideak: S. Lizaso, Euskitze, Mendizabal, Mañukorta, Peñagarikano eta Egaña. Gai-jartzaile: Nikolas Seguro.

● Hilaren 16an, Nafarroako Areso herrian antolatutako afarian, Sebastian Lizaso eta Angel Peñagarikano arituko dira bertsotan, aforduan eta aforlostean.

● Martxoaren hamazazpian, Doneztebeko Borda-txo aretoan, Nafarroako Txapelketaren finala izan-

go da, arratsaldeko 17,00etan hasita, kanporaketetan sailkatutako lehen zortzi bertsolarien artean.

Nafarroako Txapelketako hainbat xehetasun

ELIZONDON hasi zen Otsailaren 24ean Nafarroako Bertsolari Txapelketa. Bostehun bat lagun bildu ziren, gehiena heldua eta ohizkoa. Gazte gutxi, ohar-tzen denez Nafarroako bertsolaritzako jendea pixkanaka aurrera doa eta atzetik gutxi baina Baztango bertso-eskolako haurrek hasierako ekitaldian agerian utzi zuten gogoz datozela eta itxaropenik ez dela galdu behar.

Txapelketa honetan bi euskalkien topaketa izaten da, hain zuzen Nafar Garaikoa eta Behekoa. Horretan badute nahiko betebeharrak epaimahaikideek eta gaijartzaileek, hain zuzen hitzen ulermenak gero zenbatzeko garaierako. Normalean beraien eritzia oin aberats eta pobreetan dagokio. Euska-

razko benetazko jatorria duten hitzek ala ez. Iparraldekoak kantatzeko garaian doinu patxarosoak eta luzeetan nahiago izaten dute libreetako lanak egokitzen zaizkienean. Arozenak bere sendotasuna erakutsi du eta bertsotan berandu plazaratu bazen ere, etorria duela ahots gogoz, hitz garbiaz eta belarrietaraino sartzen direnako bertsoak abesten dituela.

Jasoren fenomenoak hainbat alditan eztabaidatua izan den arren, hain zuzen bere partehartzearena, doinuaz eta metrikaz lekuz kanpo ibiltzen baldin bada ere, saltsa, parregurea eta txaloak erakartzen ditu.

BOTA PUNTTUBA

ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4 - 20004 DONOSTIA - Telf. 42 06 24

Telebista-Irratia

B O T O I A S A K A T U A U R R E T I K

● Asteazkena 13

21.30etan, Bazkal osteko zinea: «**Urkamendiko Hamabiak**»

Zuzendaria: Robert Aldrich. Antzesleak: Lee Marvin, Ernest Borgnine, Charles Bronson, Jim Brown.

Iparamerikar militar aginteak azken aukera eskainiko die gerran arrapatutako dozena bat soldaduei. Proposamen hori, ofizial berekoi baten eskue-

tan jarri eta alemaniarren kontrako eraso burutzea da.

● Igandea 17

15.15etan, Bazkal Osteko Zinea «**Urkamendia**» Zuzendaria: John Wayne. Antzesleak: George Kennedy, Gary Grimes, Neville Grand.

Familiaren goraipatze argi eta garbia. Marshall she-

rifa Valentino herrira buelatuko da bere semea leporatzen dioten hilketaren erruduna ez dela erakutsi asmoz.

Ehizean

Igandea 10ean

15.15etan, «**Ehiztaria**».

Zuzendaria: Michael Cimino. Antzezleak: Robert de Niro, Christopher Walken, John Savage, Meryl Streep.

«Apocalipsis Now» eta «Platoon»ekin batera, Vietnam-eko gatazkaz errodatutako filmerik onenetakoa dudarik gabe. Bertan Pennsylvaniako hiru gazteen istorioa kontatzen zaigu, gerratera joateko ejertzitoan sartuko direnak. Gatazka lekuan direla, errealitatea aldaturik, hirukote ehizazalearentzat ehiza saio jasan ezina bihurtuko da Vietnam-eko begetazio berdearen kontrako lehia.

Michael Ciminok ondo

zuzendua, sekula errodatutako sekuentziarik gogorrenetakoen artean lekutuen pribilegiatua dute filme horietako zenbaitek. Tentsio giro ederki lortua, biolentzia eta eromena aurrez aurrez jarririk ageri dira.

Antzesleei dagokionez, bestetik, begi bistako zuzendaria bikaina da filme horietakoa. Robert de Niro, Christopher Walken eta John Savage ederki ari dira hirukotearenean. Emakumezkoen arloan berriro aipatzekoa da Meryl Streep-ek pelikula honetan eginiko lanaren aitortutzat jasotako oskarra.

Michael Cimino zuzendaria beti izan da zeresarik ugari sortu duen horietakoa. Zuzendari handiak ikuslegoak ez dio okasunik oro merezi ainako erantzuna eskaini. Hau ez da hain ere «Ehiztaria»ren kasua, zein, amerikarrentzat oraindik mingarri den gajorratu arren ere, ikuslego mailan ere arrakastatsua izan bait zen.

IKUSI BAIETZ...

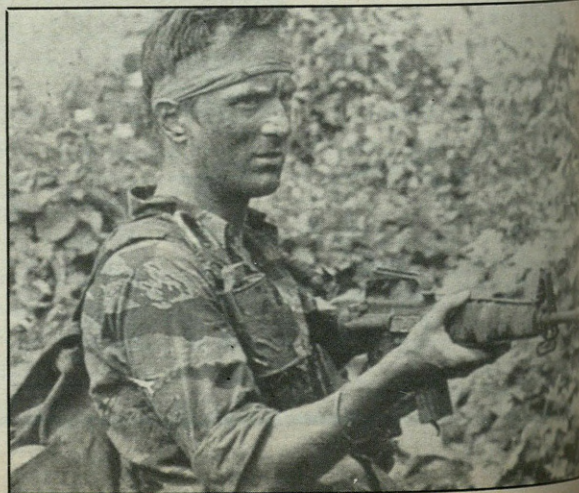

● Ostegunean hilaren 14an 15.10etan **Tenisa** ATP zirkuitoko partiduen laburpenak.

● Martxoak 15 (ostirala) 21.30etan «**Funtzioa**» Xabier eta Piterrek aurkeztu-

riko saioa.

● Hilaren 17an (igandea) 20.25etan «**Ispiluan**» Euskal Herriko pertsonaia eza-gun eta entzutetsuei buruzko programa.

Telebista-Irratia

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Bat eta bi: bi eta bat

Z

enbaki bereziak Euskal Telebistarentzat. Bi eta Bat. Agur esan digute Joxe

Lontxok eta bere kideek bederatzi astelehenez lagun izan ondoren telebista pantailetan. Herri arrakastaren giltzarria aurkitu bide duen egile, antzezle eta ekoizle taldearen eskutik inoiz lortutako ikusle kopuruak bereganatu ditu lehenengo kanalak. Bertan, euskaraz egina eta fikziokoa izan den sail baten bitartez gainera. Zorionik beroenak «Dallas» bezalako edozein sailen kapitulu erostea baino garestiagoa izan arren «egoera-komedia» hau ekoiztu eta programatzeko erabakia hartu zutenei. Are gehiago lehen etxean ere etxean eginiko «Juntos y revueltos» zelako hark izandako porrotaren ondoren. Bat eta bi joan zaizkigu. Ortundo eta Anasagasti ere, Zarraoa izango delarik enterearen zuzendari berria. Aldaketarekin batera hasiak dira zurrumurruak. Joan den astean «eusko-madrildar» egunkari batek Joseba Arregik aurreko EITBren buruekin gustora ez eta oraingoan konfidantza osoko gizona inposatzea lortu duela zioen. Azkenik, aske izango omen ditu eskuak EITBren barnean bere kultur proiektua garatzeko, bigarren kanalak hor lekuri ez duela. Badator azkenaldiotan hainbat aipatu izan den euskararen multimedia? Aspalditxo Pradera jaunak iragarritako pribatizazioa ez zen, orduan, udako suge hutsa?

PATXI AZPILLAGA

Xabi Nabarro: «Trikitixaren mundua oso murrizta da»

Trikitixak badu bere irratsaioa «Egin Irratia»n astean behin. Irrati berean teknikoarenakin bat eginaz, igandeetan ere Xabi Nabarrok soinu txikiaren hotsaz lan egiten du, bere bizitasunez ordu bete mamitsua betez.

orduan figura batzuk sortu eta berauen eskutik etorri uhen iskanbilak berpiztu egin duela dirudi. Guzti honek trikitixaren eskolen sorrerarekin kointziditu dik, gaurko egoerara iristen garelarik honela. Dena den «boom» bat ez dugula bizi esaten darrat.

A. Bere berbizkunde eta guzti, ez al duk gehiegi astean ordu bete trikitixaren-tzat? Gaia bukatzeko arriskua egon ziteke...

X.N. Bai, arazo hori sortu zaidak. Trikitixaren mundua oso murrizta da, honen lekuko hogeitapiko disko baino ez egotea duk. Gertatu ohi zaidak ez jakitea programa nola hornitu. Irteera lan gehiago egitea izango litzateke, baino ni tekniko ere banauk emisora honetan, eta ezin...

A. Gatza pixka bat ematen ere saiatzen haiz hire saioan...

X.N. Bai, trikitixa berez alaia da, eta gauza gutxi daudenez pozgarriak tris-tura ahaztu baino beronen gainetik jartzeko gatza eta xinpatia pixka bat ez zetozte beinere gaizki.

EÑAUT APAOLAZA
ALBERTO IRAZU

rrizko erakarpen indarra lortu du. Zer duk esateko-rik horretaz?

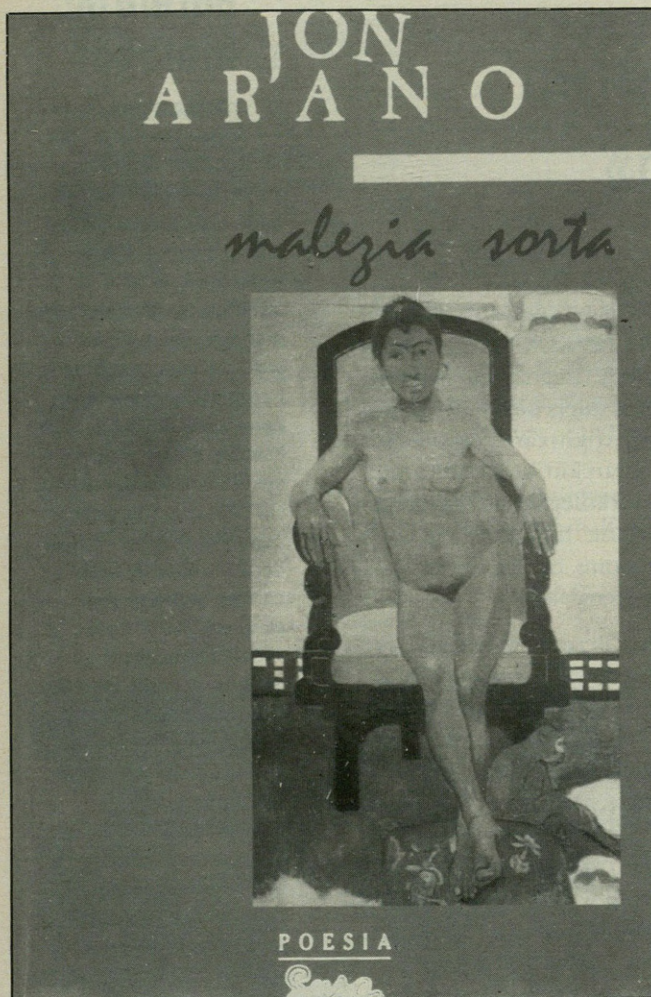
X.N. Neroni ere 88ko Txapelketatik aurrera hasi ninduan trikitixari zaletzen. Txapelketa hontararte lo-zorroan egon huen, baina

ARGIA. Trikitixak bizi duen «boom»az hitzegiten da, baina «boom» guzien ameskaiztoa gainbehera da...

XABI NABARRO. Egia da jende askok dioela trikitixak «boom» bat bizi duela ikasten ari den ume piloagaitik. Egia da baita ere jendea 88ko Txapelketa ezkerroztik gehiago arduratzen dela. Dena den «boom» batez hitzegitea arriskutsua duk, bai bait da jende bat, klasizista deitua, trikitixaren eboluzioa begi txarrez ikusten duena, eta bestalde kontzeptu horrek berarekin beranduxeago etorriko den gainbehera zekarkik lotuta. Hargatik derizkiot ez dela egokia horretaz hitzegitea.

A. Bi urtetik honera trikitixak gazte jendeagan izuga-

Liburuak

Malizia sorta zuzena

Malezia sorta. Jon Arano. Argitaratzen du: Susa-k.
123 orrialde.

BILETERIK gabe, halaxe etorri zen Jon Arano euskal poesigintzara. Bigarrenez ausartu deneko, «Malezia sorta» ekarri digu. Ba ote da titulu zuzenagorik? Zuzentasuna du ageri, lehenik eta behin Itsasondoko poetak. Ez da

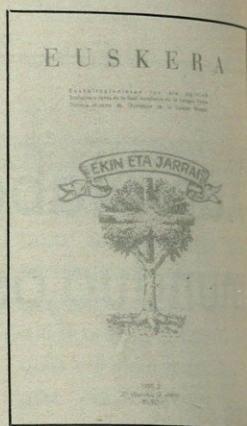
beraren zereginak duen ezaugarri bakarra, horregat. Aurrekoan bezala «Susa»k argitaratu duen honetarako Tere Irastorzak idatzi duen atzekazalean irakur ditzakegu nik neure egiten ditudan hitzak.

«Filologoz eta lexikologoz osaturiko azken erreleboan -dio Irastorzak- ez da euskarazko irakasle ez den asko kausitzen. Batzu tradizio ezagutezinetako izen eta izenburuez urrats eta hitzak oro kateatuz, beste batzu liburu ezberdinetan jaso imajinen kola-ketaz poemak burutzen dituzten artean, Jon Arano nahiago izan du munduaren afiziotik abiatzea.

Munduaren afiziotik abiatzean, Irastorzak dioen modura, bi gaitzeri egin dio uko Jon Arano. Batetik, objektuarekiko distantzia gorde gabe, boxeolari suizidaren grinaz ekin dio. Bestetik, ironiak ere ez dio balio, banaketan ezik. Distantzia laburrean boxeatzan du Arano. Arriskua, K.O. geratzea da. Hala geratu ez bada, begien aurrekoa da arrazoiarengatik izan da. Arano, berak dakien boxeo egiten du. Besteren batek egiten dituen kinada edo fintak -ironia?- eta hanka jokoak - metaliteratura-ta?saloiako teknikak dira honen aurrean.

Arriskatzen dakiten boxeolarien larrialdietan arnasa hartu ezinik geratu ohi garenok, eskertu egiten dugu Jon Aranoren liburu hau. Noski, «El Pais» egunkariaren estilo liburuak boxeoaz dienez ez gatoz bat.

EDORTA JIMENEZ

Egilea: Euskaltzaindia.
Tituloa: Euskera.
35. zenbakia. (1990eko bigarrena).

Hainbat euskal kultur gizonen heriotzen mendeurrenak direla eta tarte berezia egin zaie alen honetan, hala nola, Novia de Salcedo, M. Arruza, G. Manterola eta, batez ere, Gregorio Arrue.

Tituloa: Berrigara.
Aldizkaria. 9. zenbakia.
Argitaratzen du: Jardun elkarteak.
15 orr.

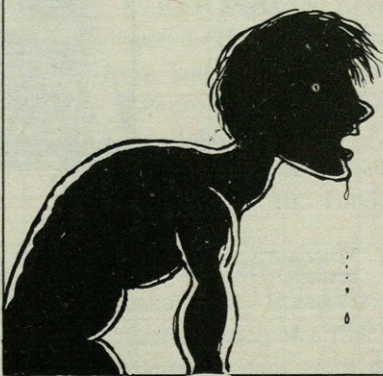
Bergarako gertakizunak aurkitu dute beren lekua hastapenetan dagoen astekari honetan: futbol-taldea, herriko jendearekin elkarriketaketab.

SAN FRANCISCO XAVIER LIZARRAGA ELKANOKOA

"ZE SAN FRANCISCO
ANIMOSO, GOAPO,
GARBOSO TA GORANAIA ...

...TA ALA BIZARRO-
QUI PORTATZENENA
GUCIETAN

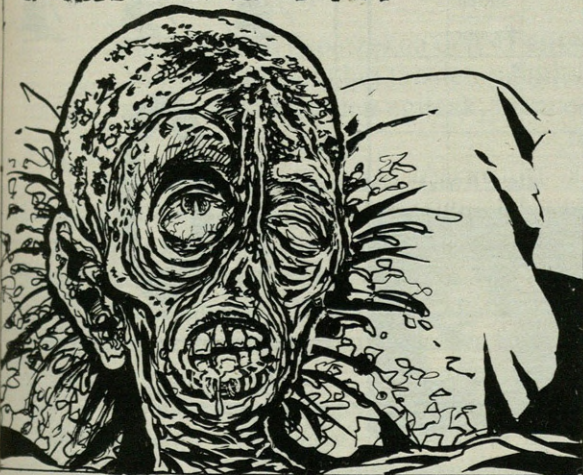

ZUE ARREBABAT
MONIA DESCALZA
SANDAREN FAMA
ZUENA

• VENECIAN EMPEATZENZE ASSISTITZEN HERIET HOSPITALEAN,
EGINES BEARRIZEN ZERVITZU GUZIAC AIN NOLA CRISTO BERARI

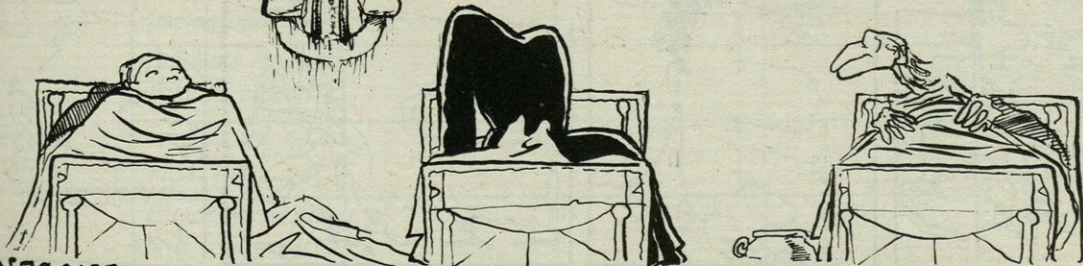
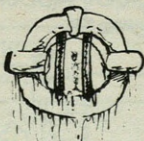
BERCEEN ERTEAN ZE BAT LLA-
GAS, MATERIAS USAI GAISCHTOS
GOGAITZ EMATENCIONA

SANDUAC GARAITZECO,
CER EGINZUE ?

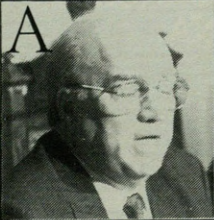
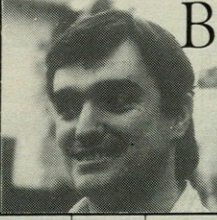
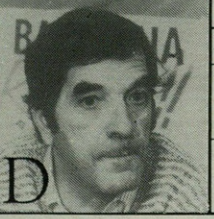
BEIRATUS POBREGURA, NOLA BALITZ CRISTO BERA,
APPLICATUZUE BERE AGOA LLAGARA, CHUPATUCIO MATERIA ZERIONA

ACCIONEGONEN CASOS EGUINCIO JANGOICOAC GRACIA, EZ SENTITZEAZ
ANDIC ALCINA GOGAITZIC BATERE ALACO LANETAN, BAICIC DEVOCIO ETA
GUSTO. 77

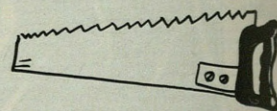
Denborapasa

Lau gizon eta autobia bat...

A 	Talde handia	Ortze	Euskal eskola	B
	Karrika	Idaz tresna	Egile	
	A Irudia			
	Portu			
B Irudia	Ez zorrotz Halei, dira			D Irudia
Legez				Einsteinioa
			Venezia-ko mairu	
			Inausi	
Aire eraso		Eroska		
Niri		Norat atzizkia		
	Xahoren kazeta			Osmioa
	Izan eus-kaldun!			Noraino atzizkia
Barazki		Amerizio	Aida!	
Galdeketak		Lap. Lazoak	Potasioa	
				Ahoaren bokalak
				Gip. Dun
Kosta murru		Sondoan	501	Sufrea
Zerga mota		Arrain mota	Bizk. Diok	Ez eme
	Garenak			
	Röntgen			
Plur. Eraikuntza gaia		Norabait		
		Zezen zikiratu		
D 	Gai			E
	E Irudia		Gar	
	Tentel			

Hieroglifikoa

B

— Nolatan hartu dute zure proposamena?

O

— Zer idatzi du horrek?

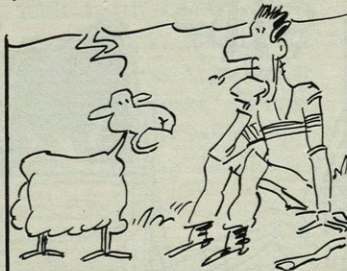
KAKKU

KAIOLA HANDI ETA ZATAR BAT...

ETA ZERTARAKO DUTE JENDEA BARRUAN, TXORIEN MODURA KANTARI IZATEKO?

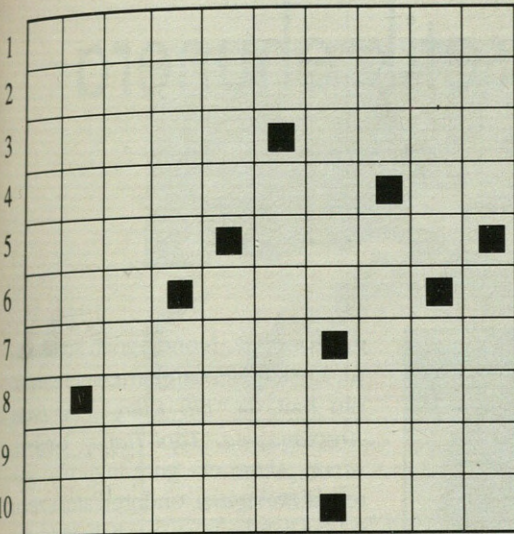

EZ, KANTARI KONISALDE-GIAN IZATEN DITUZTE.

Gurutzegrama

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

EZKER ESKUIN: 1.- Leiho ttikiak. 2.- Antzeman, hauteman. 3.- Haize, hitz konposatueta. Moduak. 4.- Bizkaieraz, izugarriak. Rutenioaren sinbolo kimikoa. 5.- Leren zurezko oinarria. Zuberoako herria. 6.- Portu. Zati. Boroaren sinbolo kimikoa. 7.- Emaidazu. Hitz gurutzatueta izugarri hazten den barazkia. 8.- Bostehun. Esker oneko. 9.- Ekarraraziak. 10.- Turkiako hiriburua. Kalitatezkoa.

GOITIK BEHERA: 1.- Lehiaketako parte hartzaile bakoitza. 2.- Etzanarazi. Radonaren sinbolo kimikoa. 3.- Erabaki baten oinarriak. 4.- Neurri batean bustia. Abereei edaten ematen zaien ontzi edo lekua. 5.- Xume, umil. Indartsu. 6.- Eta. Garaiera. 7.- Zabaldua. Kontsonante bakoitza. 8.- Bizkaieraz, gehiegi. NATOren ardurapean ziharduen erakunde sekretu parafaxista. 9.- Ate. Toka, zen. 10.- Txori mota. Baigorriko herria.

Logika jokoa

Altzanbordan ospatzekoa den «**Pentsamendu Basaren I. Ihardunaldiak**» deitu symposium-era lau txosten mamitsu aurkeztu dira. Ondoko datuez baliatuz, aurki itzazu idazkien egileak, beraien izengoitiak eta direlako pentsalarien idaz tresnak.

1. «**Antxitoneako Parmenides**»: Gin Alkaia-gak erabili ohi duen izengoiti filosofikoa.
2. «**Izan ala ez izan Ezkurra aldean**» txosten sakonaren orijinala oilo lumaz idatzia da.
3. «**Schopenhauer Motza**» dugu «**Patafisikaz (aunitzez) haratago**» burutu duenaren izengoitia.
4. «**Prothagoras, Pythagoras... Idigoras!**» antzara lumaz idatzia dugu, bai, baina ez da Frantzisko de Pedro burulangile finaren lumatik atera.
5. «**De natura bantzoparum**» ez da «**Elue-**

teko Zenon»ena, ez eta Markitox ordenadorea erabiltzen duenarena.

6. **Emeterio Pegarrak** Venezuelako izeba mojak bidalitako **Parker boligrafo** doratuaz ondu du berea.

7. «**Nietzsche Etxebertzea**» izengoitiak zein izkutatzen duen ez jakin guk...

8. Honetaz, ordea, ez dugu duda izpirik: edo «**De natura bantzoparum**» lanaren egilea edo **Markitox ordenadorea** erabiltzen duena, bietako bat, **Krisostomo Karrikaburu** bera dugu. Horra!

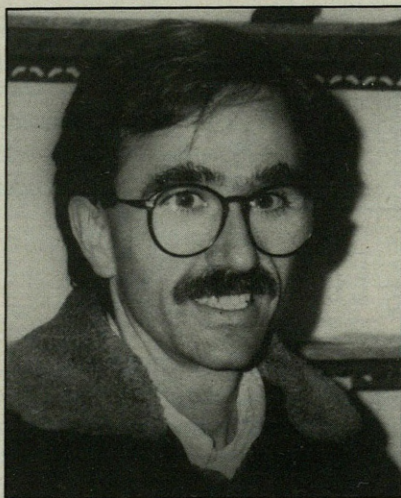
IZENBURUA	EGILEA	IZENGOITIA	ID. TRESNA
"De natura bantzoparum"			
"Izan ala ez izan Ezkurra aldean"			
"Patafisikaz (aunitzez haratago)"			
"Protagoras, Pythagoras... Idigoras!"			

Arrasate Press, hutsetik ehunera

ARRASATE Pressek laster argitaratuko du 100. zenbakia, martxoaren 22an, lehenengoz plazaratu zenetik bi urte eta laurden bete direnean. Orduan moldeak apurtzen plazaratu ginela esango nuke: euskara hutsean herri baten esparrura mugatzen zen astekari modernoa, eskatzen zuten bezeroei ostiraletan dohainik etxeetako buzoietan banatzen zitzaiena.

Arrakasta berehalakoa izan zen. 1988ko abenduan 24 orrialdeko 1.700 ale banatzen hasi baginen, gaur egun hasieran baino hogeitaz orrialde gehiago duten 7.000 ale banatzera pasatu gara. Hauetako gehienak Deba Garaian zabaltzen dira: 5.800, horietatik Mondragonen ia 4.000 etxetan banatzen direlarik. Deba Garaitik kanpo, Gipuzkoan 743 ale partitzen dira astero, Bizkaian 180, Araban 157, Nafarroan 48 eta Iparraldean 12. Espainiara 88 ale bidaltzen dira, kataluinara 18 eta Europa, Amerika eta Asia aldera 40. Hauetako asko aipatutako herrialdeetan lan egiten duten edo bizi diren mondragoetarrak dira.

HORRELAKO arrakasta azaltzeko orduan zaila da faktore bakarra aipatzea. Dena den, eta gainerrako guztien gainetik, nik herri aldizkaria egin izanari leporatuko nioke

JOXE ARANTZABAL

(Arrasate Press-eko zuzendaria)

harrera horren zati handia, ikusi denez, jendeak berebiziko interesa bait du gertuko arazoetan. Arina, irakurterraza, irekia, praktikoa eta entretenigarria izateak ere lagundu izan du zalantza barik. Kolaboratzaile-harrobia oso inportantea izan da, izan ere, hasiera-hasieratik 50 pertsonak hartu dute nola edo hala parte Arrasate Pressen, batzuk plantilan eta gehienak laguntzen. Publizitatea erabiltzeak indarra eman digu, eta askatasun ekonomikoa eskaintzeaz gain, aldizkaria doan banatzea egin digu posible. Udalaren esku hartzeak, bestalde, Arrasate Press orain dena izatea ekarri du, horretarako behar zuen pertsonala kontratatzea bere gain hartu zuenetik.

100 ale hauek izan duten eragina ez

da, zorionez, Mondragoen soilik igarri, Euskal Herrian barrena ere nabaritu bait da. *Eta Kitto, Ene Bada, Aretxagazeta, Ttiti-Ttapa, Goierritarra, Akatz* eta gure inguruko gazteena *Berrigara*, ondoren atera ziren, tokian tokiko kutsu eta baliabideekin, guk bezala, herri prentsari dagokion lana euskaraz bete nahian.

EGIN den bidea denboran laburra izan zen, esfortzutan luzea izan da. Gauza asko eta asko intuizioz egin ditugu, askotan autoedizioa bezalako tresnen posibilitateak edota herri prentsaren egitekoaren mugak eurak ondo ezagutu barik. Aurrean ditugun eragozpenak ere ez dira makalak izango. Bi baino ez aipatzearren, Correo sek franqueo concertadoko prezioei eman dien igoera, pezeta bateko zigiluak 17 pezetara pasatuz. Argi dago guk ezingo dugula zama izugarri hori geure gain hartu, baina oraingoz ezin ezer egin Madrilén behin betiko erabakia zein den jakin arte. Bigarrenik, eta inportanteago, gurea bezalako aldizkariak egitura egonkorragoak bilatu beharko dituzte, etorkizunik izango badute.

Astetik atera eta hutsetik ehunerrako bidea ibiliz egin dugun bezala, datozen urteek bide berriak jorratzeko aukera emango al digute!

APIKA

INFORMATIKA

- Telefonoz deitze hutsarekin, zure instalazioa diseinatu dutenen laguntza jakituna gehitu diezaiokezu zure sistema informatikoari.

- Software ekoizpen zentrua. Talde gazte eta kualifikatu batek **APIKA**ren software eskaintza eguneratzen du etengabe.

- Hardware mantenu zerbitzua.

- Training zerbitzua.

DONOSTIA

Ametzagaña 19, behea
Tlf.: (943) 27 47 11 - 28 33 99
Fax: (943) 27 46 00

BILBO

Begoñalde 9-1
Tlf.: (94) 446 76 84
Fax: (94) 446 76 85

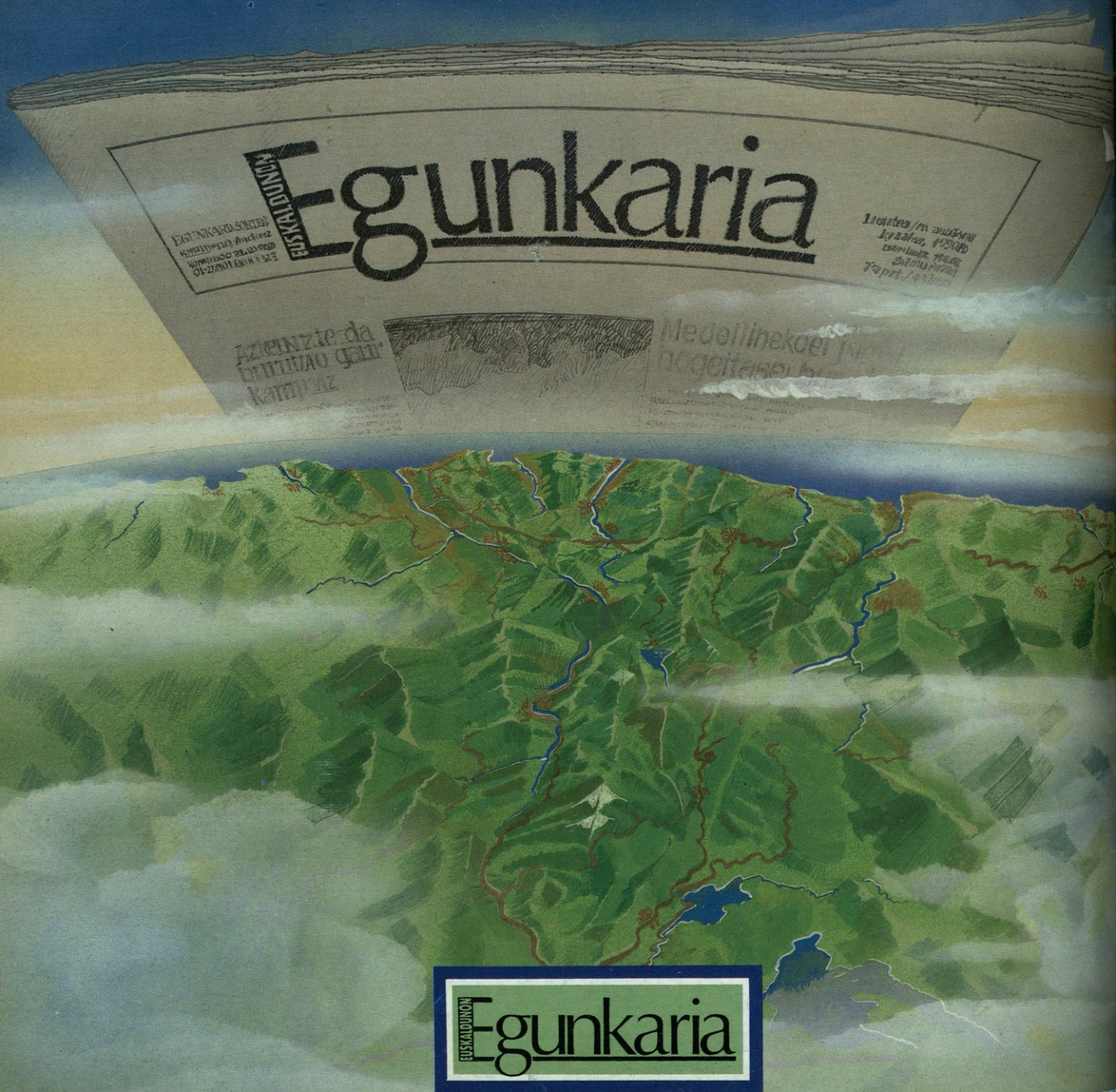
- AHOLKULARITZA INFORMATIKOA
- INSTALAZIO INFORMATIKOAK
- ERABATEKO MEKANIZAZIOA

- BEHARREN ARAUERA KO PROGRAMAZIOA
- IHARDUERA EKONOMIKOEI EGOKITUTAKO APLIKAZIOAK

INFORMATIKA INTEGRALA

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

EGUNKARIA S.O.R.T.
Korrespondentzia Andueza
Korrespondentzia Andueza
01-27/01/1978 F. 123

Egunkaria

1000000 / m. 1000000
1000000 / m. 1000000
1000000 / m. 1000000
1000000 / m. 1000000

Aziende da
bittutao gaur
kampaz

Medellinekoei jai
hogaitasei b...

EUSKALDUNON
Egunkaria